

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ
(Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarafından Ortak Yürütülen Program)

**ANADOLU'DA BAŞLANGICINDAN MÖ İ. BİNYILA KADAR GAMALI
HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya TAÇYILDIZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Sinem TÜRKTEKİ

BİLECİK, 2016
10054032

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ
(Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarafından Ortak Yürütülen Program)

**ANADOLU'DA BAŞLANGICINDAN MÖ İ. BİNYILA KADAR GAMALI
HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya TAÇYILDIZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Sinem TÜRKTEKİ

BİLECİK,2016
10054032

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK ve ZÖHRE ANA'ya ithafen.

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI
JÜRİ ONAY FORMU

BŞEÜ-KAYSIS Belge No	
İlk Yayın Tarihi/Sayısı	
Revizyon Tarihi	
Revizyon No	
Toplam Sayfa	

Öğrencinin Adı Soyadı: Derya Taçyıldız

Anabilim Dalı : Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Sinem Türkteki

Tezin Özgün Adı : Anadolu'da Başlangıcından MÖ 1. Binyıla Kadar Gamalı Haç (Swastika) Motifinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Tezin İngilizce Adı : The Introduction and Development of Gammadion Cross (Swastika) Motif Until the Beginning of the First Millenium BC in Anatolia

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 23/06/2016

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışması ilgili EYK kararıyla oluşturulan jüri tarafından OY BİRLİĞİ /OY ÇOKLUĞU ile Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sinem Türkteki

Üye: Yrd. Doç. Dr. Fatma Şahin

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mahmut Bilge Baştürk

Üye :

Üye :

İmza
Sinem Türkteki
Fatma Şahin
Mahmut Bilge Baştürk

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BEYAN

‘Anadolu’da Başlangıcından MÖ I.Binyıla Kadar Gamalı Haç (Swastika) Motifinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi’ adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Anadolu Üniversitesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Derya TAÇYILDIZ

23.06.2016

ÖN SÖZ

Dünyanın pek çok coğrafyasında gerek yakın gerek eski dönem uygarlıkların kültürlerinde görülen ve evrensel bir şekil olduğu düşünülen Gamalı Haç (Swastika) motifinin, Anadolu’da arkeolojik verilere dayanarak incelendiğinde, Neolitik Dönem’de ortaya çıktığını ve çalışmanın kapsadığı dönem aralığı boyunca kesintisiz devam ettiği söylenebilir. Bu bakımdan, Gamalı Haç (Swastika) motifinin Anadolu’nun tarihöncesi toplumları için ne anlam ifade ettiği eldeki somut verilere dayanarak anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında öncelikli olarak değerli bilgilerinden yararlandığım danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Sinem ÜSTÜN TÜRKTEKİ’ye tüm desteği ve emekleri için sonsuz teşekkür ederim. Arkeoloji eğitimim boyunca bana şüphesiz katkı sağlayan Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki tüm hocalarıma da içten teşekkürlerimi sunarım.

Tezin hazırlanma aşamasında, araştırma kısmının büyük bir bölümünü gerçekleştirdiğim Türk Tarih Kurumu ve Milli Kütüphanesi çalışanlarına istediğim her kaynağı sabırla bana ulaştırdıkları için teşekkürü bir borç bilirim.

Bugüne kadar sağladığım en büyük birikim olan ve ailemin bir parçası olarak gördüğüm değerli dostlarım; Yağmur Şahin, Tamer Candemir, Gizem Sağlam ve Güvenç Gege’ye bu süreçte de gösterdikleri desteklerinden dolayı sevgilerimle teşekkür ederim. Sevda ve Yasemin Kadioğlu, Dilek Koçoğlu ve Emre Çatma’ya yardımlarından dolayı ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak, sınırsız sevgileri ile hayatımın her anında yanımda olan varlıklarına sonsuz şükrettiğim; sevgili babama, sevgili anneme, abime ve teyzem Suzan Koç’a eğitim hayatım boyunca da hep yanımda oldukları için ne kadar teşekkür etsem azdır.

ÖZET

Çıkış noktası tarih öncesi topluluklara dayanan motif şekil olarak, kollarında gamaların (Γ) yer aldığı artı (+) işaretinin meydana getirdiği sembol olarak tarif edilmektedir. Çeşitli bilim adamları tarafından değişik anlamlar yüklenen söz konusu motifin anlamı da her zaman merak konusu olmuştur. Bu çalışmayla, Gamalı Haç (Swastika) motifinin Önasya’da ortaya çıkışı, Anadolu’da motifin görüldüğü yerleşmeler ve malzemenin değerlendirilmesi bu tezin konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca, söz konusu motifin taşıdığı anlamlara çeşitli bilim adamlarının görüşleriyle harmanlanarak sunulmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda, Anadolu merkezli olarak çalışmada, Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntu 37 yerleşme tespit edilmiştir. Kazı ve mezarlık alanları olmak üzere toplamda 96 adet Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntu tez kapsamında değerlendirilmiş ve varılan sonuçlar aktarılmaya çalışılmıştır.

Gamalı Haç (Swastika) motifi Anadolu ile Mezopotamya’da neredeyse aynı kronolojik sırada ele geçirilmiştir. Söz konusu motif her iki bölgede de MÖ 7. binyılın ortalarından itibaren görülmeye başlanmıştır. Kuzey ve Orta Mezopotamya’da en erken veriler Samarra kültüründen gelmekle birlikte, Anadolu’da Çatalhöyük ve Bademağacı Höyüğü motifin ilk olarak ortaya çıktığı yerleşmelerdendir. Motif tezin kapsadığı dönem aralığı baz alındığında, MÖ I. binyıla kadar kesintisiz bir şekilde Anadolu’da varlığını sürdürmüştür. En yoğun ele geçirildiği dönem ise, İTÇ II dönemi olarak saptanmıştır.

Arkeolojik verilerle değerlendirildiğinde çeşitli bilim adamları tarafından değişik anlamlar yüklenen söz konusu motifin günümüzde de kullanım alanı ve anlamının toplumdan topluma farklılık gösterdiği bilinmektedir. Ancak genel olarak tarihöncesi toplumların kültürünün içinde sosyal ve dini alanlarının bir parçası olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gamalı Haç, Anadolu, Neolitik, Tunç Çağı

ABSTRACT

The exit point is based on pre historic symbols, the gamma (Γ) on their arms is said to have developed the plus (+) signs. The symbol mentioned, has always been given different meanings between scientist and the real meaning has always been a topic of curiosity. The first emerge of the Swastika in Asia Minor, the places the sign has been seen in Anatolia and material evaluation is the topic of this work. The meaning of the sign due to the opinion of various scientists has been tried to be displayed.

In this context, in Anatolian Centered works, Swastika signs have been found in 37 habitats. These findings are from excavation and graveyard in total there are 96 Swastika findings which have been tried to be evaluated and emerged results have been tried to be displayed in this thesis.

The Swastika has been taken in to possession about the same chronologic time in Mesopotamia and Anatolia. The mentioned sign, in both areas, has been started to occur about the 7th century BC. The first appearances in the Samarra cultures in Centre and North Mesopotamia, Çatalhöyük and Bademağacı Höyüğü in Anatolia were the first areas where the sign has been seen. When the time line about the sign in the thesis is taken into account, the sign subsisted the first century BC without interruption in Anatolia. It has been determined that this sign was used the most in the early bronze age.

Due to the different meanings given from scientist and archeological excavations, it is known, the sign has different meanings and different uses in society in our day. Nevertheless it is believed that the sign was used in cultural, social and religious fields in the prehistoric time.

Key Words: Swastika, Anatolia, Neolithic, The Bronze Age

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	ix
TABLolar VE HARİTALAR LİSTESİ.....	x
LEVHA LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANADOLU COĞRAFYASI VE GAMALI HAÇ (SWASTİKA)

MOTİFİNİN TANIMI

1.1.ANADOLU COĞRAFYASI	3
1.2.GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN TANIMI.....	12

İKİNCİ BÖLÜM

ANADOLU'DA GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN GÖRÜLDÜĞÜ YERLEŞMELER

2.1. ANADOLU'DAKİ YERLEŞMELER	14
2.1.1.KUZEYBATI ANADOLU BÖLGESİ	14
2.1.1.1.Troya.....	14
2.1.1.2.Yortan Mezarlık Alanı.....	18
2.1.2.İÇ KUZEYBATI ANADOLU BÖLGESİ	19
2.1.2.1.Demircihüyük	19
2.1.2.2.Küllüoba	20
2.1.2.3.Çiledir	22

2.1.2.4.Seyitömer	23
2.1.3.BÜYÜK MENDERES HAVZASI.....	25
2.1.3.1.Gavurtepe	25
2.1.3.2.Beycesultan.....	26
2.1.3.3.Kusura.....	29
2.1.3.4.Aphrodisias-Pekmeztepe	30
2.1.4.PİSİDYA/GÖLLER BÖLGESİ	32
2.1.4.1.Bademağacı	32
2.1.4.2.Hacılar	36
2.1.4.3.Hacılar Büyük Höyük.....	38
2.1.4.4.Harmanören-Göndürle Mezarlık Alanı	40
2.1.5.LİKYA BÖLGESİ (TEKE YARIMADASI)	42
2.1.5.1.Karataş-Semayük.....	42
2.1.6.KİLİKYA BÖLGESİ	47
2.1.6.1.Tabara el Akrad	47
2.1.6.2.Yumuktepe	48
2.1.6.3.Tarsus-Gözlükule	50
2.1.7.ORTA ANADOLU BÖLGESİ	53
2.1.7.1.Çatalhöyük.....	53
2.1.7.2.Can Hasan I	55
2.1.7.3.Alacahöyük.....	57
2.1.7.4.Ahlatlıbel	61
2.1.7.5.Karaoğlan	63
2.1.7.6.Alışar	69
2.1.7.7.Balıbağı Mezarlık Alanı	67

2.1.7.8.Resuloğlu Mezarlık Alanı.....	68
2.1.7.9.Acemhöyük.....	70
2.1.7.10.Kaman-Kalehöyük.....	72
2.1.7.11.Kültepe-Kaniş.....	74
2.1.7.12.Boğazköy-Hattuša	76
2.1.8.ORTA-KUZEY ANADOLU	78
2.1.8.1.Mahmatlar.....	78
2.1.8.2.Oymağaç Höyük	80
2.1.9.DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	81
2.1.9.1.Arslantepe.....	81
2.1.9.2.Pulur-Sakyol	83
2.1.9.3.Norşuntepe.....	86
2.1.9.4.Şemsiyetepe.....	88
2.1.9.5.Yeniköy-Gavur Höyük	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖNASYA’DA GÖRÜLEN GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.ÖNASYA COĞRAFYASINDA GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN ORTAYA ÇIKIŞI	91
3.2.ANADOLU’DA GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN DÖNEMSEL FARKLILIKLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	92
3.2.1.Neolitik Dönem	92
3.2.2.Kalkolitik Dönem.....	93
3.2.2.1.Erken Kalkolitik Dönem.....	93

3.2.3.Tunç Dönemi	95
3.2.3.1.İlk Tunç Çağı I.....	96
3.2.3.2.İlk Tunç Çağı II	97
3.2.3.3.İlk Tunç Çağı III.....	98
3.2.3.4.Orta Tunç Çağı	100
3.2.3.4.1.Asur Ticaret Kolonileri Çağı	100
3.2.3.4.2.Hitit Çağı	101
3.2.3.5.Geç Tunç Çağı.....	101
SONUÇ.....	102
KAYNAKÇA	107
EK-1.....	120
EK-2.....	164
ÖZGEÇMİŞ.....	188

KISALTMALAR LİSTESİ

AJA	:American Journal of Archeology
AS	:Anatolian Studies
AST	:Araştırma Sonuçları Toplantısı
ATKÇ	:Asur Ticaret Kolonileri Çağı
AÜDTCFD	:Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
BAR	:British Archaeological Reports
BASOR	:Bulletin of the American Schools of Oriental Research
Bkz	:Bakınız
ENÇ	:Erken Neolitik Çağ
GKÇ	:Geç Kalkolitik Çağ
GTÇ	:Geç Tunç Çağı
Kat.	:Katalog
KST	:Kazı Sonuçları Toplantısı
TTK	:Türk Tarih Kurumu
TÜBA-AR	:Türkiye Bilimler Akademisi Arkeolojisi
TÜRSAB	:Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
İTÇ	:İlk Tunç Çağı
OTÇ	:Orta Tunç Çağı
Lev.	:Levha
Res.	:Resim
vd.	:ve diğerleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	: Gamalı Haç (Swastika) Motifini Yansıtan Yerleşmelerin Dönemlere Göre Dağılımı.....	184
Tablo 2	: Gamalı Haç (Swastika) Motifli Buluntulara Ait Malzeme Tablosu...185	
Tablo 3	: Gamalı Haç (Swastika) Motifi Buluntu Tablosu.....185	
Tablo 4	: Gamalı Haç (Swastika) Motifinin Dönemlere Göre Biçim Tablosu...186	

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1	: Anadolu’da Gamalı Haç (Swastika) Motifinin Görüldüğü Yerleşmeler.....	187

LEVHA LİSTESİ

- Levha 1:**   **1:** Çatalhöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.....164
                 2: Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli pintadera.
                 3: Hacılar Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek.
                 4: Can Hasan I Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.
- Levha 2:**   **5a:** Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli kil top.....165
                 5b: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.
                 5c: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.
                 5d: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli kapak parçası.
                 6: Demircihöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.
                 7: Tabara el Akrad Gamalı Haç (Swastika) motifli kapak parçası.
- Levha 3:**   **8:** Tarsus-Gözlükule Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.....166
                 9: Arslantepe Gamalı Haç(Swastika) motifli kap parçası.
                 10a: Pulur/Sakyol Gamalı Haç(Swastika) motifli küp parçası.
                 10b: Pulur/Sakyol Gamalı Haç(Swastika) motifli damga mühür.
                 11a: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.
                 11b: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.
- Levha 4:**   **12:** Yortan Gamalı Haç (Swastika) motifli gaga ağızlı testi.....167
                 13: Küllüoba Gamalı Haç (Swastika) motifli gaga ağızlı testi.
                 14:Çiledir Gamalı Haç(Swastika) motifli damga mühür.
- Levha 5:**   **15a:** Beycesultan Gamalı Haç(Swastika) motifli üç ayaklı çömlek....168
                 15b: Beycesultan Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek parçası.
                 16: Kusura Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak
                 17: Aphrodisias Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.
- Levha 6:**   **18a:** Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.....169

	18b: Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	18c: Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	18d: Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	18e: Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli mühür.	
	19a: Hacılar Büyük Höyük Gamalı Haç(Swastika) motifli dama mühür.	
	19b: Hacılar Büyük Höyük Gamalı Haç (Swastika) motifli ocak ayağı.	
Levha 7:	20: Harmanören Gamalı Haç(Swastika) motifli küp parçası.....	170
	21a: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli küp parçası.	
	21b: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli küp parçası.	
	21c: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli üç ayaklı çömlek.	
	21d: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek.	
	21e: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek.	
	21f: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek parçası.	
	21g: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek parçası.	
	21h: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek parçası.	
	21i: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek parçası.	
	21j: Karataş/Semayük Gamalı Haç(Swastika) motifli çömlek parçası.	
Levha 8:	22a: Alacahöyük Gamalı Haç(Swastika) motifli kolye ucu.....	171
	22b: Alacahöyük Gamalı Haç(Swastika) motifli kolye ucu.	
	22c: Alacahöyük Gamalı Haç(Swastika) motifli kolye ucu.	
	22d: Alacahöyük Gamalı Haç(Swastika) motifli güneş kursu.	
	22e: Alacahöyük Gamalı Haç(Swastika) motifli testi.	
Levha 9:	23: Ahlatlıbel Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.....	172
	24: Karaoğlan Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.	
	25: Mahmatlar Gamalı Haç (Swastika) motifli testi.	

	26a: Pulur/Sakyol Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
	26b: Pulur/Sakyol Gamalı Haç (Swastika) motifli kap altlığı.	
Levha 10:	27a: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.....	173
	27b: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27c: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27d: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27e: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27f: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27g: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27h: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27i: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27j: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	27k: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli kil top.	
	27l: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli kil top.	
	27m: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli kutu.	
	27n: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.	
	27p: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli idol.	
Levha 11:	28a: Tarsus-Gözlükule Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası...	174
	28b: Tarsus-Gözlükule Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
	28c: Tarsus-Gözlükule Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
	29: Alishar Gamalı Haç (Swastika) motifli taş obje.	
	30: Balıbağı Gamalı Haç (Swastika) motifli idol.	
Levha 12:	31: Resuloğlu Gamalı Haç (Swastika) motifli kolye uçları.....	175
	32: Norşuntepe Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.	
	33: Şemsiyetepe Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.	

Levha 13:	34: Yeniköy/Gavur Höyük Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.....	176
	35a: Alaca Höyük Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.	
	35b: Alaca Höyük Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.	
	36: Acemhöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli orak.	
	37: Kaman-Kalehöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.	
Levha 14:	38: Kültepe-Kaniş Gamalı Haç (Swastika) motifli mühür baskısı.....	177
	39a: Boğazköy-Hattuşa Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
	39b: Boğazköy-Hattuşa Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
	39c: Boğazköy-Hattuşa Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
	40: Oymağaç Gamalı Haç (Swastika) damga motifli mühür.	
Levha 15:	41: Seyitömer Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.....	178
	42: Yumuktepe Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.	
	43: Alacahöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli bıçak sapı parçası.	
	44: Beycesultan Gamalı Haç (Swastika) motifli kutu parçası.	
Levha 16:	45: Tell Samara Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçaları.....	179
	46: Tepe Gawra Gamalı Haç (Swastika) motifli boncuk.	
	47: Chogha Mami Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.	
Levha 17:	48: Tell Sawwan Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek.....	180
	49a: Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli idol parçası.	
	49b: Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli idol parçası.	
	49c: Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli idol parçası.	
	49d: Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli idol parçası.	
	49e: Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.	
	49f: Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.	

- 49g:** Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- 49h:** Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- 49i:** Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- 49j:** Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- 50:** Tol-e Nurabad Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.
- Levha 18:** **51:** Chogha Mish Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.....181
- 52:** Shari Shokta Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlekler.
- 53:** Sagzabad Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- Levha 19:** **54:** Haftavan Tepe Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.....182
- 55:** Susa Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- 56:** Tall-i Regi Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- 57:** Tall-i Skau Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.
- Levha 20:** **58:** Tall-i Siah Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.....183
- 59:** Umm Dabaghiyah Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek.

GİRİŞ

Bu çalışmada Önasya coğrafyası içinde yer alan Anadolu'da, başlangıcından M.Ö I. Binyıla kadar olan süreçte Gamalı Haç (Swastika) motifinin gelişimini incelemek amaçlanmıştır. Aynı zamanda, motifin söz konusu coğrafya içerisindeki yayılımı, gelişimi ve taşıdığı anlamlar ayrıntılarıyla sunulmaya çalışılmıştır.

Önasya coğrafyasında yapılan arkeolojik çalışmalardan elde edilen somut verilere dayanarak Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuların, Anadolu ile Mezopotamya'da neredeyse aynı kronolojik sırada ele geçirildiği saptanmıştır.

Çalışmada, söz konusu bu veriler değerlendirilerek 3 temel soruya yanıt aranmıştır:

- 1- Gamalı Haç (Swastika) motifi Önasya coğrafyasında ilk olarak nerede ve hangi tarihte ortaya çıkmıştır?
- 2- Gamalı Haç (Swastika) motifi Anadolu'da başlangıcından MÖ I. binyıla kadarki süreçte biçim bakımından nasıl bir gelişim göstermiştir?
- 3- Gamalı Haç (Swastika) motifi Anadolu coğrafyasında tarihöncesi dönemi yansıtan toplumlarda hangi alanlarda kullanılmış ve ne ifade etmiştir?

Çalışmanın zamansal sınırı MÖ 7. Binyıl ile MÖ I. Binyıla kadar olan dilimi kapsamakta ve bölgesel sınırı ise, Anadolu coğrafyasından oluşmaktadır. Anadolu'nun neredeyse tüm bölgelerinde ele geçirilen Gamalı Haç (Swastika) motifi 9 coğrafi/kültürel bölge içinde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ilk adımı araştırmadır. Bu bağlamda, elektronik ortam dışında Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Milli Kütüphane, Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü (British Institute at Ankara-BIAA) ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nden yararlanılmıştır.

Tezin birinci bölümünde Anadolu'nun Coğrafi kapsamı ve Gamalı Haç (Swastika) motifinin Arkeoloji bilimi içinde anlamı tanımlanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Anadolu'da Gamalı Haç (Swastika) motifinin ele geçirildiği merkezler tanıtılmış; konumu, araştırma tarihçesi ve tabakalanması belirtilmiştir. Aynı bölümde söz konusu merkezlerde ele geçirilmiş ve yayınlanmış

Gamalı Haç (Swastika) motifli eserlere ait bilgiler verilmiştir. Böylelikle motifin ilk biçimi ile gelişimi saptanmış ve motifin ele geçirildiği buluntuların konumlandıkları alanlara dayanılarak anlamına ait düşünceler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Anadolu’da Gamalı Haç (Swastika) motifinin ortaya çıkışından MÖ I. Binyıla kadar ki kronolojik gelişim aşamasına dayanarak; genel bir değerlendirmesi yapılmış ve sonuç kısmında Gamalı Haç (Swastika) motifi ile ilgili bildiğimiz sınırlı verilere yenileri eklenerek eksikliğin giderilmesine çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANADOLU COĞRAFYASI VE SWASTİKA MOTİFİNİN TANIMI

1.1.ANADOLU COĞRAFYASI

Bir bölgenin tarihinin gelişimi o bölgenin doğal ortam özellikleri ile yakından ilişkilidir. İnsanoğlunun henüz doğaya yeterince egemen olamadığı prehistorik dönemlerde fiziki ortam özellikleri, tarihi olayların seyrinde çok daha etkin rol oynamıştır. Yerleşme yerlerinin seçiminde, öncelikle doğal kaynakların yeterli olması, tarıma uygun toprakların varlığı, ikliminin uygunluğu ve topografyanın doğal koruma sağlaması gibi doğal ortam özellikleri önceliklidir; ve bu seçimin sonucu olarak yerleşmeler belirli alanlarda kümelenmiştir (Üstün-Türkteki, 2012:4). Asya ve Avrupa kültürleri arasında bir köprü görevi görmüş olan Anadolu, kuzeyde Karadeniz, kuzeybatıda Marmara, batıda Ege Denizi ve güneyde Akdeniz ile çevrili bir yarımadadır. Yüksek sıradağlar ile arasında kalan yerlerde uygarlıkların kurulması ve gelişmesinde etkili olan verimli ova ve yaylalara, bol akarsu ve göllere sahip bu topraklarda tarihöncesi çağlardan beri göç ya da istilalara uğrayarak bazı uygarlıkların geçit yeri, bazılarının ise anavatanı konumunda olmuştur (Duru,1966:8-9, Akurgal, 1986:22-23, Akurgal, 1993).

Çalışmanın kapsamında yer alan Gamalı Haç (Swastika) motifi, Anadolu'nun neredeyse tüm bölgelerinde ele geçirilmiştir. Söz konusu bu bölgelerin birbirleriyle olan ilişkilerinin ortaya konulabilmesi için öncelikle coğrafyasını tanımamız gerekmektedir.

Bu bağlamda, Anadolu'da Gamalı Haç (Swastika) motifi; Kuzeybatı Anadolu Bölgesi (Güney Kesimi), İç Kuzeybatı Anadolu Bölgesi, Büyük Menderes Havzası, Pisidya-Göller Bölgesi, Likya Bölgesi (Teke Yarımadası), Kilikya Bölgesi, Orta Anadolu Bölgesi, Orta-Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi olmak üzere 9 coğrafi/ kültürel bölgede görülmektedir:

Kuzeybatı Anadolu Bölgesi (Güney Kesimi)

Bölge coğrafi olarak, kuzeyde Marmara Denizi'nin güney kesimi, güneyde Aydın dağları, batıda Ege Denizi ve doğuda İznik, İnegöl ve Yenişehir ovaları ile sınırlıdır (Atalay ve Mortan, 2006:199).

Bölgedeki prehistorik yerleşmeler, Gelibolu ve Biga yarımadalarında güneyde Aydın dağlarına kadar Ege sahil kesimi boyunca, iç kesimlerde ise Balıkesir çevresindeki bereketli ovalar, yüksek dağ sıraları ile çevrili Akhisar Ovası ve Gediz Vadisi'nde yoğunluk göstermektedir. Antik çağlarda Bitinya olarak anılan Marmara denizinin güneydoğu kıyılarında ise prehistorik yerleşmeler İznik-İnegöl Ovaları'nda yoğunluk göstermektedir. Aynı iklimsel özellikleri gösteren bu bölgeler arasındaki iletişim doğu-batı ve kuzey-güney yönünde uzanan doğal yollar ile gerçekleşmektedir. Bölgede kuzey-güney doğrultusundaki ulaşım; sahilden Akhisar ovasına geçiş ile kuzeyde Soma geçidinden gerçekleşmektedir. Menemen'den Gediz vadisi ve İzmir körfezi üzerinden ise Belkahve geçidiyle Turgutlu'ya ulaşılabilir. Akhisar ovasından Karabel Geçidi üzerinden Küçük Menderes vadisine geçilebilmektedir. Sahil kesiminden daha yüksekte kalan Yukarı Menderes kesimine geçiş ise Kaklık geçidinden gerçekleşmektedir; buradan aynı zamanda Burdur'a da ulaşılabilir. Bu hat ile bölge, Büyük Menderes havzasına bağlanmaktadır (French, 1997:573,576, Sarı, 2011:28-29).

İç Kuzeybatı Anadolu Bölgesi

Eskişehir ve Yukarı Sakarya ovaları ile Frigya dağlık bölgesi ve Afyon'un kuzey kesimi ile sınırlandırılmış olan bölge, Ege sahil şeridi ile Orta Anadolu platosu arasında geçiş konumundadır. İç Kuzeybatı Anadolu Bölgesi; Şaphane Dağı, Murat Dağı, Türkmen dağı ve Domaniç dağı gibi yüksek dağların yer aldığı birçok dağ sırası ile bunların arasında yer alan vadi ve ovalardan oluşmaktadır (Atalay ve Mortan,2006:406)

İç Batı Anadolu'yu Ege kıyılarına bağlayan iki doğal yol mevcuttur. Bunlardan birincisi; Eğirdir'den başlar, Büyük Menderes Vadisi boyunca devam edip Denizli'ye ve oradan Ege kıyılarına ulaşır. Biraz daha kuzeyde yer alan ikinci güzergâh ise; Ilgın-Akşehir-Afyon üzerinden Konya ovasını geçerek Gediz Vadisi üzerinden İzmir'e ulaşılan yoldur (Türkteki, 2010:11). Orta Anadolu-Konya Bölgesi, Eskişehir, Kütahya ve Afyon üzerinden batıda Ege Bölgesi, kuzeyde ise Marmara Bölgesi'ne ve Trakya'ya

bağlanmaktadır. Batı Akdeniz kıyıları ile Göller Bölgesi'ne ulaşım ise, yine aynı iller üzerinden gerçekleşmektedir. Eskişehir ve Yukarı Sakarya ovaları üzerindeki doğu-batı yönünde sıralanmış olan höyükler (Efe, 1997:Res.1), Konya bölgesi ile Orta Anadolu'nun Marmara Bölgesi ve Ege kıyıları ile karşılıklı bağlantılarının büyük oranda Eskişehir ve Yukarı Sakarya ovaları üzerinden gerçekleşmiş olduğunun bir göstergesidir (Sarı, 2011: 33). Yukarı Sakarya ovasındaki höyüklerin diğer bir kısmı da kuzey-güney yönünde olduğu saptanmıştır (Efe, 1995:245-266). Bu höyük dizileri, prehistorik yolların da aynı güzergâhlardan geçtiğini göstermesi açısından son derece önemlidir. Eskişehir'in Seyitgazi ilçesinde birleşen bu yollar; Seyit Suyu vadisi, Yazılıkaya platosu ve Çifteler üzerinden güneye Afyon ve Altıntaş ovalarına ulaşmakta ve Yukarı Sakarya ovasını güneye bağlamaktadır (Sarı, 2011:34).

Büyük Menderes Havzası

Havza adını Büyük Menderes Irmağı'ndan almaktadır. Büyük Menderes Havzası, doğduğu yerden denize döküldüğü yere kadar 'Aşağı Büyük Menderes Havzası', 'Orta Büyük Menderes Havzası' ve 'Yukarı Büyük Menderes Havzası', olmak üzere üç ana bölüme ayrılmaktadır (Akdeniz, 1999:4).

Yukarı Menderes Havzası, Batı Anadolu'da, Denizli'nin ilçelerinden; Çal, Baklan ve Çivril'i kapsayan geniş bir alanı içine almaktadır. Bölge, deniz seviyesinden 800-850 m yükseklikte yer almaktadır. Havza, 815.6 km²'lik havza tabanını çevreler ve dağ, plato ile tepelerden oluşan 1426 km²'lik bir alana yayılmaktadır. Havzanın bu görünümü ile "içe kapalı" bir topografyaya sahip olduğu söylenebilir. Çevre bölgeler ile iletişimi sağlayan doğal güzergâhlar üzerinde bulunan havzanın kuzeydoğusundaki Küfü Çayı Boğazı ve Düzbel Geçidi, bölgeyi Afyon Sandıklı Ovası'na, kuzeyindeki vadi Uşak'a, doğusundaki doğal güzergâh ise Dinar'a ve devamında Pisidya/Göller Bölgesi'ne bağlamaktadır (Dedeoğlu, 2014:33). Pisidya/Göller Bölgesi'ne geçiş, Kaklık geçidi ve Denizli-Antalya karayolu üzerinde bulunan Cankurtaran geçidi ile sağlanmaktadır.

Antik çağlarda Karia olarak bilinen, Orta ve Aşağı Büyük Menderes havzalarından oluşan kısım Aydın ve Muğla illerinin büyük bölümü ile Denizli'nin en batısını kapsamaktadır. Bölgenin kuzey sınırını İzmir ve Aydın dağları oluştururken doğusunu Babadağ sınırlandırmaktadır. Orta ve Aşağı Büyük Menderes havzalarının

kapsadığı alan oldukça dağlık bir bölgedir. Söz konusu bu dağlık alanların arasında alüvyonlu dar vadiler ile yüksek platolar yerleşmeye elverişli kısımları oluşturmaktadır. Bölgede yer alan Çine ovası, Tavas ve Acıpayam ovaları ile batı uçtaki Milas ovası bölgede prehistorik yerleşmelerin yoğunluk oluşturduğu önemli düzlüklerdendir (Sevin, 2013:11).

Aşağı Büyük Menderes Havzası üzerinden Orta Anadolu'ya bağlayan üç doğal yol mevcuttur. Bu yollardan ilki; Balıkesir içinden güney Marmara bölgesini geçerek Kütahya üzerinden Eskişehir'e ulaşmaktadır. İkincisi ise; İzmir'i Uşak ve Afyon'a bağlayan yoldur. Bu yol ile Gediz Vadisi üzerinde Afyon'a oradan da Konya Ovası'na ulaşılır. Üçüncü güzergâh, Büyük Menderes Vadisi'ni izleyerek Denizli yakınından geçerek Eğridir'de son bulur. Birçok Prehistorik ve Antik yerleşimin bu güzergâhlar üzerinde konumlanması Prehistorik Dönemler'den itibaren komşu bölgeler ile ulaşımın bu güzergâhlar vasıtasıyla sağlandığını göstermektedir (Güney, 2012:5).

Pisidya/Göller Bölgesi

Antik adı Pisidya olan Göller Bölgesi, Burdur ve Isparta illerinin tamamı ile Konya'nın batı ve Antalya'nın da (Attaleia) kuzey kesimlerini içine almaktadır (Özsait, 2006: 696). Gölge Dağlar, Söğüt, Kumalar ve Karakuş Dağları bölgenin en batıdaki dağ sırasını oluşturmaktadır. Teke Yarımadası'ndan (Likya) kuzeye doğru uzanan Akdağlar, Katrancı Dağları ve Bey Dağları, aralarında verimli ovalar oluşturarak kuzeydoğuya doğru yönelir; bu dağ sıraları Pisidya/Göller Bölgesi'ni güneyden sınırlandırmaktadır. Sultan Dağları ise, bölgenin kuzey sınırını oluşturmaktadır (Sevin, 2001:166-167).

Eğridir'den kuzey yönüne doğru giderek yükselen Barla Dağı'nın güney-batı yamaçlarının hemen dibinde Prehistorik Dönemler'den beri iskan gören Kuleönü Ovası yer almaktadır. Güneyde ise, Antalya Körfezi'nden (Mare Pamphylium) kuzeye doğru yükselen Kuyucak Dağları, Dedegöl Dağları ile aralarında yer alan Aksu ve Köprüçay nehirleri ile ovaları yer almaktadır. Yer yer 2500 m'ye kadar yükselen bu dağların arasında kalan ve Güneybatı Anadolu'nun en büyük kapalı havzalarından biri sayılan tektonik çöküntü alanı içerisindeki; Burdur, Acıgöl, Eğridir ve Beyşehir Gölleri (Karalis Lacus) ile batıdan doğuya doğru Erençay/Bozcay, Pupaçay, Aksu, Köprüçay

ve kuzeyde Yalvaç Çayları ile akarsu vadileri Prehistorik Çağlar'dan itibaren bölgedeki yaşanabilir alanları oluşturmuştur (Üstün-Türkteki, 2012:5).

Yüksek dağ sıraları arasında yer alan ve Pisidya/Göller Bölgesi'nin diğer komşu bölgeler ile ilişkisini sağlayan doğal geçitlerden olan ve bölgeyi batı kısımdan güneye bağlayan üç geçit bulunmaktadır: Bunlardan en iyi bilineni, bugün de kullanılan dik ve dar bir vadi görünümündeki Çubuk Boğazı'dır. Birbirine paralel uzanan yüksek dağların sıralarının geçit vermemesi sebebiyle Çubuk Boğazı, Pisidya/Göller Bölgesi'nden Antalya Ovası'na inen yollar arasında zorunlu olarak kullanılan bir doğal geçit konumundadır. Diğer, antik *Klimax* geçidi olduğu düşünülen Döşemealtı Boğazı ise, daha geniş bir geçit özelliğine sahiptir. Antik Pisidya'daki istilaların genellikle bu boğaz üzerinden gerçekleştirildiği bilinmektedir (Özsait, 1980:33). Üçüncü geçit ise Yenice Geçidi'dir. Aksu Çayı vadisi ile bölgenin doğusu ile güneyi birbirine bağlamaktadır; dolayısıyla bu vadi, Antalya Körfezi ile Isparta arasında yer alan doğal bir güzergâh konumundadır (Üstün-Türkteki, 2012:6).

Bölgenin batı ile ilişkilerin bugünkü Aydın-Denizli-Burdur güzergâhı ile sağlanmış olduğu bilinmektedir. Tefenni Ovası üzerinden Dalaman-Fethiye'ye, Korkuteli üzerinden de Finike-Antalya'ya ulaşan güzergâhların Prehistorik Dönemler'de de zaman zaman kullanılmış olduğu düşünülmektedir (Üstün-Türkteki, 2012: 6).

Pisidya/Göller Bölgesi'ninden Konya Ovası'na Beyşehir Gölü'nün kuzey ve güneyinden ulaşmak mümkündür (Özgüç, 1944a:418). Aynı şekilde Göller Bölgesi'nin kuzeyine, Dinar ve Çeltikçibeli Geçitleri ile de ulaşılabilir.

Likya Bölgesi (Teke Yarımadası)

Anadolu'nun güneybatısında yer alan ve Antik Dönemlerde Likya olarak adlandırılmış olan bölge, doğuda Antalya Körfezi'nin (Mare Pamphylium) Batı sahilinden başlayarak batıda Dalaman Çayı (İndus)'na kadar uzanan ve bugün Teke yarımadası olarak adlandırılan yaklaşık 12.500 km² lik alanı kapsar (Hild, 2004:1–2). Likya Bölgesi kıyıları batıda Fethiye Körfezi'nden güneybatıya uzanan yarımadaanın oluşturduğu yay biçimi Gelidonya Burnu'ndan kuzeydoğuya; Adrasan, Çıralı (Olympos) ve Tekirova'ya (Phaselis) doğru izlenebilir.

Likya Bölgesi'nde akarsuların oluşturduğu verimli ovalar yer almaktadır. Batıda Fethiye Ovası yer almaktadır. Eşen Çayı'nın (Xanthos Çayı) alüvyonlarla oluşturduğu Eşen (Kınık) Ovası bölgenin en büyük düzlüğü konumundadır. Demre Çayı'nın (Myros) suladığı Demre Ovası, küçük bir alana sahip Kumluca Ovası bölgenin doğusunu kaplayan en büyük alana yayılmış ovadır (Öner, 1998:419). Geçmişte olduğu gibi günümüzde de aynı alanlar yerleşim ve tarım amaçlı kullanılmaktadır.

Likya Bölgesi'nin bulunduğu Teke Yarımadası genel olarak yüksek ve dağlık bir bölge görünümündedir. Güneybatı Torosları oluşturan dağ sıraları tüm yarımada kıyıları ve iç kesimlerde devam eder (Akşit, 1967:20). Bu dağlar birbirlerinden denizden oldukça yüksek vadiler ya da ovalarla ayrılırlar. Bölgenin ortasında bulunan Elmalı Ovası, denizden 1100 m yüksekliğindedir. Prehistorik yerleşmeler tarıma elverişli olan Elmalı ovasında saptanmıştır. Sahil kesiminde bugüne kadar Erken Demir Çağı öncesine ait bir yerleşme yeri saptanamamıştır (Mellaart, 1954:189).

Kilikya Bölgesi

Kilikya Bölgesinin doğu sınırını; Amanos Dağları ile bu dağlar boyunca uzanan Pyramus (Ceyhan) vadisi oluşturmaktadır ve bu sınır Kahramanmaraş'ta son bulmaktadır. Bölgenin kuzey sınırı Toros Dağ silsilesi içindeki; Bolkar Dağları, Tahtalı Dağları, Binboğa Dağları, Aladağlar ve Geyik Dağları ile Orta Anadolu'dan kesin bir biçimde ayrılmaktadır. Kilikya'nın Limonlu Beldesi'nin doğusunda kalan kesim ise Toros Dağları'ndan kaynağını alan akarsuların taşıdığı alüvyon ovalarından oluşmaktadır (Korkmaz, 2013:11).

Bölge, Mezopotamya'dan Anadolu'ya yapılan ticaret faaliyetlerinde önemli bir konumdadır. Nitekim İTÇ sonlarında bu iki bölge arasında görülen ve Büyük Kervan Yolu olarak adlandırılan kara ticareti faaliyetlerinde Kilikya, Mezopotamya'dan Anadolu'ya gelen tüccarların ilk durak noktasıdır.

T. Efe tarafından "Büyük Kervan Yolu" olarak adlandırılan güzergâh ile Mezopotamya ve Kuzey Suriye'den öncelikli olarak Kilikya'ya varan bir kara ticaretini tanımlamaktadır. Söz konusu bu yol ile Kilikya üzerinden Konya ovasına oradan iç kuzeybatı Anadolu ve dolayısıyla Eskişehir ve İznik-İnegöl ovaları üzerinden kuzey Ege'ye ulaşılmaktadır. "Büyük Kervan Yolu" nun yan ulaşım yolları olan Büyük Menderes ve Gediz vadileri, Ege kıyıları ile bağlantılıdır. Elmalı Ovası ve

Pisidya/Göller Bölgesi güney kuzey yönündeki doğal ulaşım yolları ile bu güzergâha dahil olmaktadır. Ankara ve Polatlı bölgesindeki ana ulaşım yolu ise, Sivrihisar Geçidi'ni aştıktan sonra Yukarı Sakarya ovaları ile birleşmektedir (Efe, 2003:112-115, Efe, 2007a:49).

Bu güzergâhın ana ulaşım noktasının orta kısmında yer alan İç Kuzeybatı Anadolu Bölgesi, Ege sahil kesimi ve Orta Anadolu arasında geçişi sağlayan bir konumda yer almaktadır (Sarı, 2004:3, Türkteki, 2010:11).

Orta Anadolu Bölgesi

Kuzeyinde Elmadağ ve Haymana Havzası, kuzeydoğu ucunda Kızıldağ, güneyde Toros dağlarının kuzey kesimi batıda Afyon-Eskişehir doğuda; Melendis, Hasan, Erciyes ve Tecer dağları bulunmaktadır (Ardos, 1984:24). Bölge 'Yukarı Sakarya', 'Konya Bölümü', 'Orta Kızılırmak' ve 'Yukarı Kızılırmak' olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Bölgeden Ege ve Marmara Bölgeleri'ne ulaşım Yukarı Sakarya Bölgesinden (Atalay ve Mortan, 2006:587-590), Doğu Anadolu'ya geçiş ise, Orta Anadolu'nun Yukarı Kızılırmak Bölümü'nden sağlanmaktadır. Fırat Nehrinin kuzey kolu üzerinden Bingöl ve Erzincan Ovası'na, güney kolu üzerinden Malatya-Elazığ Ovası'na ulaşılabilir (Ökse, 2007:35-37). Orta Anadolu'nun Ege kıyıları ile olan ilişkilerinde etkili olan yollardan biri; Konya ovasını Ilgın-Akşehir-Afyon üzerinden geçerek Gediz Vadisi yoluyla İzmir'e ulaştıran güzergâhtır. Kuzeyde Karadeniz kıyıları boyunca devam eden pontus dağ zinciri, Orta Anadolu'nun Batı ve Orta Karadeniz sahil kesimi ile olan irtibatını büyük oranda kesmektedir. Kızılırmak Vadisi üzerinden sağlanan güzergâh, Orta Anadolu etkilerini Orta Karadeniz sahillerine kadar Karadeniz'in diğer bölgelerine oranla daha fazla ulaşabilmiştir (Türkteki, 2010:11).

Orta Anadolu bölgesi yukarıda bahsedilen güzergâhlarla birlikte özellikle MÖ II. Bin yılında Uluslararası ticaret ağının Anadolu'daki merkezi olması bakımından önem kazanmış bölgedir (Gülçur, 2003: 491).

Orta-Kuzey Anadolu

Karadeniz bölgesinin orta bölümünü oluşturan bölge, kuzeyde Karadeniz güneyde Çorum ve Tokat'ın kuzeyindeki Laçın ve Artova ilçeleri ile Kelkit Çayı'nın güneyindeki tepelik alandan oluşan bölge güneydoğuda Yeşilirmak havzası doğuda; Ordu'nun doğusundaki Melet Çayı ile Sivas'ın Hafik ve Zara ilçesinin kuzeyindeki

dağlık bölge ve batıda Sinop Çayağzı'ndan başlayarak Çorum'un kuzeyindeki Laçın'den geçip batısında Kızılırmak'a kadar uzanmaktadır. Bölge coğrafi koşulları ile iki bölgeye ayrılmıştır. Bunlardan ilki; kuzeyde kıyı kesimini yansıtan (Canik Dağları) Bafra ve Çarşamba Ovaları'nın kapladığı alandır. Diğer ise; güneyde Yeşilırmak Bölgesi'dir. Nitekim bu iki bölgenin oluşturduğu verimli alanlar Kalkolitik Çağ'dan başlayarak Protohistorik topluluklar için önemli yerleşim alanlarını oluşturmaktadır (Kolağasıoğlu, 2009:4, Korkmaz, 2004:18).

Bölgenin en önemli nehirleri arasında Kızılırmak ve Yeşilırmak yer almaktadır. Kızılırmak, Orta Anadolu Bölgesi'nde Sivas'ın İmranlı İlçesindeki Kızıldağ'dan doğduktan sonra geniş bir kavisle Karadeniz'e ulaşır. Yeşilırmak ise, Köseadağı'ndan doğup, Tokat ve Amasya'yı geçtikten sonra kollarıyla birleşip Karadeniz'e dökülür. Bölgenin diğer önemli akarsuları; Alaçam, Çivril, Bülbül Deresi ile Engiz Çayı ve Mert Irmağı'dır (Yurtsever, 2004:3).

Orta Anadolu ile Karadeniz'i bağlayan önemli noktalardan biri olan bölgenin kuzey ucunda, doğu- batı doğrultusunda izlenen İzmit, Bolu, Kastamonu vadisi boyunca Samsun ve Amasya'ya ulaşılan güzergâh MÖ III.-II. yüzyıllarda bölgenin krallıkları için önemli bir yol konumundadır (Sevin, 2013:6). Ayrıca, bölgede bugün de kullanılan Çorum-Samsun yolu Tunç Çağı'nın sonlarında Orta Anadolu bölgesiyle bağlantıyı sağlayan anayol hattını oluşturmaktadır. Bölgenin Tunç Çağı'nı yansıtan yerleşmeleri Aşağı Kızılırmak Vadisi boyunca uzanan geniş vadi ve deltalarda yoğunlaşmıştır (Yakar, 2007a:249).

Doğu Anadolu Bölgesi

Bölge, Anadolu'nun diğer bölgelerine göre genel olarak daha farklı bir coğrafi yapılanmaya sahiptir. Anadolu'nun kuzeyi ve güneyinde doğu-batı yönünde uzanan sıradağlar, orta kesimlerde birbirinden uzaklaşarak engebeli arazileri de aralarına alırlar. Doğu kesimlere doğru sıradağlar silsilesi birbirlerine gittikçe yaklaşır, sıkışır ve böylece yükseklikleri artar. Yüksek ve alçak dağların arasında uzanan alüvyal vadiler ve iç platolar; iklim, bitki örtüsü ve diğer coğrafi özellikleriyle Doğu Anadolu Bölgesi, diğer bölgelerden farklı bir coğrafi durum sergilemektedir (Karakoç, 2012:8).

Doğu Anadolu Bölgesi, güneyde Güneydoğu Toroslar'ın kuzey etekleri, batıda Kızılırmak ile Fırat arasında kalan bölge ile kuzeyde Karadeniz dağlarının güney

eteklerini içine almaktadır (Atalay ve Mortan, 2006:441). ‘Yukarı Fırat Bölgesi’, ‘Yukarı Murat-Van Bölgesi’, ‘Hakkâri Bölgesi’ ve ‘Erzurum-Kars’ bölümleri olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır.

Türkiye’nin en engebeli bölgesi konumunda olan Doğu Anadolu Bölgesi’nin güneyindeki dağ sıralarının yüksekliği 3000 m’yi aşmaktadır. Bunlardan; Nemrut, Süphan, Tendürek ve Ağrı önemli volkanik dağları arasındadır (Atalay ve Mortan, 2006:448-450).

Bölgede, akarsular tarafından yarılmış vadilerde tarihten bu yana önemli ulaşım yolları ve geçitler yer almıştır. Bu durum bölgede ulaşımı kolaylaştırmakla birlikte ayrıca bölgeye “Anadolu’ya açılan kapı” olma özelliğini de kazandırmıştır. Bölgeye coğrafi ve tarihi açıdan birçok avantaj sağlayan başlıca su kaynakları; Fırat, Dicle, Kura ve Aras’tır (Girgin vd, 2001).

Doğu Anadolu Bölgesi, sahip olduğu zengin akarsu ağının yanında, zengin göl kitlesiyle de ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Bölgenin göl yapısını incelediğimiz zaman volkanik alanların varlığına bağlı olarak özellikle volkanik kökenli göllerin yaygın olduğunu görmekteyiz. Ülkemizin en önemli göllerinden olan Van Gölü, kapladığı 3713 km²’lik alan ile en büyük gölümüzdür. Oluşum özelliği bakımından lav seti olan göl, kapalı havza özelliği taşımaktadır (Topaloğlu, 2013:16).

Doğu Anadolu Bölgesi’nin coğrafi özelliklerinden dolayı oldukça zor koşullarda sağlanan bir ulaşım ağı bulunmaktadır. Bölgenin çok eski çağlardan beri kullanılan ana yollarının birçok kısmı belirli noktalarda kesişen yatay yollarla temsil edilmektedir. Bunlardan en önemlileri ve en eskisi Diyarbakır – Malatya – Samsun yoludur. Bu yol Mezopotamya ve güneydoğu Anadolu’dan (Diyarbakır’dan) gelerek Torosların teşkil ettiği bölümünün en alçak ve en kolay geçilebilen kısmını (Ergani civarı) aşmaktadır. Malatya üzerinden geçerek Sivas ve Samsun’a kadar uzanmaktadır. Bölgenin daha doğusunda ise batı – doğu yönünde ana yollardan kuzeydekine Karadeniz kıyılarından (Trabzon) gelen Zigana yolu Aşkale’de güneyinde ise, Diyarbakır – Bitlis Yolu Tatvan batısındaki Rahva düzlüğüne ulaşmaktadır (Erinç, 1953:44).

1.2. GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN TANIMI

Dünyada, Arkeoloji Bilimi farklı coğrafyalara keşifler ve çeşitli kültürlerin tanınmaya başlanması ile 15. yüzyılın ortalarından itibaren gelişmeye başlar. Arkeolojik anlamda Gamalı Haç (Swastika) motifinin yayınlarda yer alması ve üzerine araştırmalar yapılması ise 18. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. Devam eden süreçte motif üzerine yayınların özellikle 19. yüzyıl ortalarında yoğunlaştığı görülmektedir.

Prehistorik Dönemler’de Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular üzerinde çalışan ilk isimlerden birisi H. Schliemann’dır. H. Schliemann’ın 1871’de başlattığı ve büyük yankı uyandıran Troya kazıları sırasında ele geçirdiği Gamalı Haç (Swastika) motifli eserler bilim dünyasının ilgisini çekmiştir.¹ 1891 yılında H. Goodyear, “Lotus” motifi ile ilgi yaptığı çalışmasında söz konusu Gamalı Haç (Swastika) motifine de yer vermiştir (Goodyear, 1891:Bölüm 3). 1894 yılında T. Wilson coğrafi ve kültürel olarak o güne kadar ele geçirilmiş olan en eski Gamalı Haç (Swastika) motifini yansıtan örneklerin yer aldığı kapsamlı bir çalışma gerçekleştirmiştir (Wilson, 1894). 19. yy başlarında G. E. White motifin Anadolu’daki izlerine ait bir çalışma yapmıştır (White, 1909). Motif, 1933-1945 yıllarında A. Hitler’in kurduğu Nazi Almanyasında² ulusal bir sembol olarak popülerlik kazanmasıyla 1933 yılında W.N. Brown, 1941 yılında da P.J. Loewenstein motifin tarihöncesi toplumlar ve farklı coğrafyalardaki yeri üzerine detaylı çalışmalar yapmışlardır.

Modern anlamda ele alındığında Gamalı Haç (swastika³) motifi Türk Dil Kurumu’nun sözlüğüne göre; “+” işaretinin dört kolunun uçlarına dik olarak getirilen eşit çizgilerle oluşturulan haç biçimi olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>, 2016).

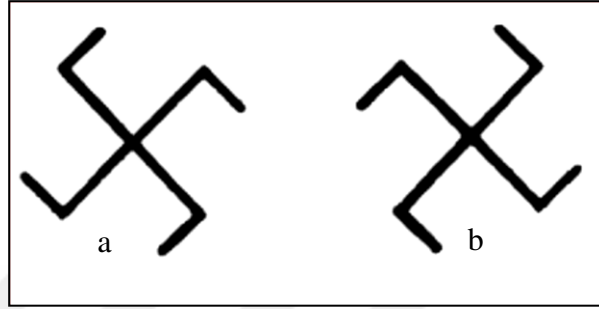
---

¹ Bkz; Bölüm 2.1.1.1.

² Pek çok araştırmacı tarafından “Ökült Milliyetçiliği” olarak tanımlanan Nazizm anlayışının temeli antik uygarlıklardan Mısır, Babil ve Nordik halklarının gizli ilimlerine dayanmaktadır (Altındal; 2010:116). Nazilerin bayrağında yer alan kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) Ökültizmde yıkım anlamına gelmekte; kin nefret ve şiddet duygularını tetiklemektedir (Altındal; 2010:127).

³ Swastika kelimesi, Hint yarımadasında konuşulan Sanskritçe dilinde olup, kelime anlamı “iyi olmak, mutlu ve sağlıklı olmak” anlamındadır (Brown; 1933:17-18).

Motif biçim olarak W.N. Brown tarafından Resim 1’deki gibi iki tip olarak değerlendirilmiştir. Birincisi; dört kolu da sağa dönük (a) “saat yönünde” ikincisi; kolları sola dönük (b) “saat yönünün tersi” olarak ifade edilmiştir (Brown, 1933:18). Buna göre, basit bir tanımlamayla bakıldığında Gamalı Haç (Swastika) motifi; temel olarak haç “+” işaretinin kollarında gamaların (Γ) sağa veya sola dönük hali olarak açıklanabilir.

Resim 1: Biçim olarak Gamalı Haç (Swastika) motifi.

Bu çalışma esnasında ulusal yayınlarda motifin; Meander (Anadolu, 1993:397) Çengelli Salip (Koşay, 1934:70, Koşay, 1938:149), Çarkıfelek (Alp, 1998:173) gibi farklı isimleriyle kullanıldığı görülmüştür. Motif, uluslararası literatürde “*Swastika*” adı ile kullanılırken ulusal literatürde *Gamalı Haç* olarak tanımlanmıştır.⁴

⁴ Bkz; Erkanal, Hayat (1975), “Dört İnsan Figüründen Oluşan Anafor Bezeği Üzerine Bir Araştırma”, *Anadolu/Anatolia* XIX,ss.69-87.

İKİNCİ BÖLÜM

ANADOLU'DA GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN GÖRÜLDÜĞÜ YERLEŞMELER

2.1. ANADOLU'DAKİ YERLEŞMELER

2.1.1.KUZEYBATI ANADOLU BÖLGESİ

2.1.1.1.Troya

Çanakkale ilinin Tevfikiye köyünün batısında Karamenderes Nehri'nin oluşturduğu alüvyon dolgunun üstünde yaklaşık 20-25 m yükseklikte bir plato üzerinde yer almaktadır (Korfmann, 2003:132). (Res.2).⁵

Resim 2: Troya yerleşmesi genel görünümü (Korfmann,2006:Res.1).

Yerleşmede ilk bilimsel kazılar H. Schliemann tarafından 1871 yılında başlatılmıştır. H.Schliemann başkanlığında 1890 yılına kadar toplamda dokuz sezon kazı çalışmaları gerçekleştirilmiş, ölümünün ardından 1893-1894 yılında W. Dörpfeld başkanlığında kazılara devam edilmiştir. Uzun süren bir aranın ardından 1932'de, C.W.Blegen tarafından kazılar tekrar başlatılmış ve 1938 yılına kadar sürdürülmüştür (Blegen vd.,1950:4-5). 1988-2005 yılında M.O.Korfmann ve 2006-2012 yılında E.Pernicka başkanlığında gerçekleştirilen Troya Kazıları'ı 2013 yılından itibaren R. Aslan başkanlığında gerçekleştirilmekte ve günümüzde halen devam etmektedir.⁶

Yapılan çalışmalar ile yerleşmenin tespit edilen tabakalanması şöyledir (Sazcı, 2007:Tablo2; Fidan, Sarı ve Türkteki, 2015:Fig.15):

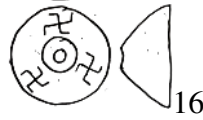
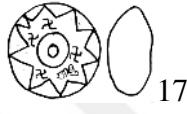
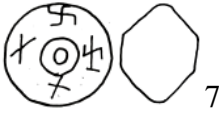
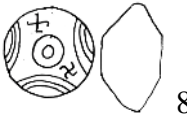
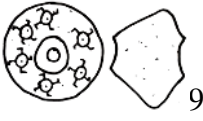
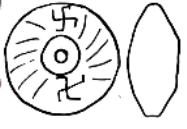
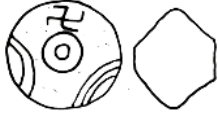
⁵ Bkz; Korfmann,O.Manfred, (2006), *Troia: Archäologie eines Siedlungshügels und seiner Landschaft*, Philipp von Zabern.

⁶ Bkz; Körpe, Reyhan (2015), "2014 Troia Kazı Çalışmaları", *KST XXXVII/3*, ss.1-14.

Tabaka	Dönem
X	Bizans
IX	Roma
VIII	Helenistik
Boşluk	Boşluk
VIIIb 2-3	Demir Çağı
VIIIb1	Erken Demir Çağı'na Geçiş
VIIa	Geç Tunç Çağı
VIc	Orta Tunç Çağı(Geç)
V(Geç)- VIa,b	Orta Tunç Çağı
IV-V(Erken)	İlk Tunç Çağı III(Geç)
IIb-g-III	İlk Tunç Çağı III(Erken)
Id-j-IIa	İlk Tunç Çağı II
Ib,c	İlk Tunç Çağı I
Ia	İlk Tunç Çağı I'e Geçiş

Tablo 1: Troya tabakalanması tablosu.

H. Schliemann tarafından gerçekleştirilen ilk çalışmalar neticesinde bulunan Gamalı Haç (Swastika) motifi yerleşmenin en erken tabakalarından itibaren, İlk Tunç Çağı boyunca yoğun bir şekilde görülmektedir. Yoğunlukla pişmiş toprak ağırşakların üzerinde yer alan Gamalı Haç (Swastika) motifi; kil toplar (Res. 3:1,13.14) (Lev.2/5a), (Lev.10/27k,l), kutu (Res.3:15) (Lev.10/27m) çanak çömlek parçası (Res.3:3,4,20) (Lev.2/5c) (Lev.10/27n), idol (Res.4) (Lev.10/27p) gibi buluntuların üzerinde de karşımıza çıkmaktadır.

4. Tabaka	3. Tabaka	2. Tabaka	1. Tabaka
15 16 17 18 19 20	7 8 9 10 11 12 13 14	5 6	1 2 3 4

Resim 3: Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli örnekler (Schliemann,1875 ve Blegen vd. 1951).

Katalog No.5b,11a-b,27a-j ağırşakların üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.3:2,5-12,16-19) (Lev.2/5b), (Lev.3/11), (Lev. 10/27a-j).

Resim 4: Troya İdol.

Katalog No.27p, III. tabakada ele geçirilen ve İTÇ III'e tarihlendirilen idol, kurşundan ve döküm tekniği ile yapılmıştır. Çıplak ve ayakta duran kadın idolün elleri göğüs hizasında birleşiktir. Başında kulaklarını kapatmış uzun bir örtü vardır. Yüz hatları oldukça belirgin olmakla birlikte; yamuk burun, aşağı bükük ve çizgi şeklinde belirtilen dudak ve iri gözlere sahiptir. Gamalı Haç (Swastika) motifi kolları sola dönük biçimde ve idolün üreme organı üzerinde belirtilmiştir (Res.4) (Lev.10/27p).

İlk Tunç Çağı'na tarihlenen evreler içinde Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntulardan pişmiş toprak ağırşaklar genellikle gri hamurlu, kahverengi siyah ve sarımsı yüzey rengine sahip ve konik biçimlidir. Tabakalara göre ayırdığımızda söz konusu bu ağırşaklar genellikle biçim olarak çok farklılık göstermese de üzerindeki bezemelerin işlenişinin zaman zaman kaba ya da biraz daha özenli olduğu gözlemlenmektedir.

Bu ağırşakların (Res.3:7,9,10,14,17,18) (Lev.10/27a,c,d,h,i,l) ve kutu (Res.3:15) (Lev.10/27m) üzerindeki Gamalı Haç (Swastika) motifi H. Schliemann tarafından diğer işaretlerle birlikte genellikle güneşin doğuşu ve batışı ile ilişkili döngüsüne bağlı olarak yılın ayı ve haftası olarak değerlendirilmiştir (Schliemann,1875).

Ö.Tütüncüler, genel olarak Gamalı Haç (Swastika) motifinin tarihöncesi toplumlarda kutup yıldızından esinlenerek, tarım ve göçebe toplumlar tarafından mevsimsel döngüyü yansıtan sembol olarak kullanılmış olabileceğini belirtmektedir (Tütüncüler, 2013:203).

Bu bağlamda Gamalı Haç (Swastika) motifinin dünyanın güneş etrafındaki dönüşü ile bağlantılı olarak ve dört kola sahip olmasıyla; 4 hafta, 4 mevsim gibi zaman kavramı ile ilişkilendirilebilir.

2.1.1.2.Yortan Mezarlık Alanı

Manisa ilinin Akhisar ilçesinin 24 km kuzeyinde, Kırkağaç ilçesinin ise 14 km doğusunda, Karakurt beldesinin 3 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Bostancı Köyünün 2,5 km kuzeybatısında yer alan Taban (Tabak) Tepe olarak bilinen sit alanıdır. Yortan mezarlık alanı, yaklaşık 350x120 m boyutlarında, deniz seviyesinden 214 m ova seviyesinden 10 m yüksekliğindedir (Akdeniz, 2009:52). (Res.5).

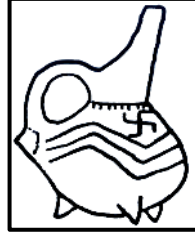

Resim 5: Yortan mezarlık alanı genel görünümü (Akdeniz, 2009:Res.6).

Mezarlık, 1900-1901 yıllarında P. Gaudin tarafından kazılmış ve 1982 yılında T.Kamil tarafından ise buluntular incelenip, yayınlanmıştır (Kamil,1982:1). Batı Anadolu Bölgesi için önemli bir İTÇ mezarlığı olan Yortan mezar buluntularını T. Kamil, A-B-C olmak üzere 3 grupta değerlendirmiştir: A grubu çanak çömleği, İTÇ I'ın son evreleri, B grubu İTÇ II'nin son evresi, C grubu İTÇ III'e tarihlendirilmiştir (Kamil, 1982:8,24).

K. Turhan tarafından mezarlık alanında 107 adet küp mezar ve yalnızca bir tane taş sanduka mezar tipi tespit edilmiş ve incelenmiştir. Genel gömü tipini oluşturan küp mezarlar 1 m.-1,5 m. derinliğinde olmakla beraber ağız kısmı genellikle güneydoğuya bakmaktadır. Bir kısmında ise doğu ve kuzeydoğu yönlü olduğu saptanmıştır. Küplerin içerisine çoğunlukla ikili gömü yapılmış, hoker pozisyonunda ve ağız kısımları büyük yası taşlarla kapatılmıştır (Kamil, 1982:7-8).

Mezarlık alanın buluntuları ile genel olarak değerlendirildiğinde “Yortan Kültürü” olarak adlandırılan özgün bir kültürün varlığından söz edilmektedir (Özgüç, 1944b:60). Söz konusu kültürün içinde Gamalı Haç (Swastika) motifi tek örnekte karşımıza çıkmaktadır (Kamil, 1982:185).

Resim 6: Yortan Gaga Ağızlı Testi.

Katalog No12 ve 135478 buluntu numaralı mezarlık alanının çanak çömleği içinde bulunan ve İTÇ II olarak değerlendirdiğimiz; el yapımı, yüzeyi siyah astarlı ve açık üç ayaklı Gaga Ağızlı Testi. Testinin gövdesi ve omuz kısmı üzerinde kazıma bezeme tekniği ile bezemeler yapılmıştır. Boyun kısmının bitiminde yapılan sarkıt üçgenler ve gövde kısmında yiv bezemenin arasında kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Bezemelerin içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur. (Res.6) (Lev.4/12)

2.1.2.İÇ KUZEYBATI ANADOLU BÖLGESİ

2.1.2.1.Demircihüyük

Eskişehir ilinin 25 km batısında Söğüt ilçesinin Zemzemiye köyünün güneyinde yer almaktadır (Korfmann,1983:1). (Res.7).

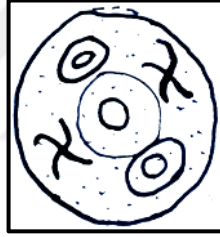
Resim 7: Demircihüyük yerleşmesi genel görünümü (<http://www.tayproject.org>' den alınmıştır).

Höyükte ilk kazılar 1937 yılında K.Bittel tarafından gerçekleştirilmiştir. Uzun süren bir aranın ardından 1975-1979 yıllarında bu sefer M.Korfmann başkanlığında toplamda dört sezon kazı çalışmaları yapılmıştır (Korfmann,1983:1). Bu çalışmalar ile höyüğün tespit edilen tabakalanması şöyledir (Fidan,Sarı ve Türkteki, 2015:Res.15):

Tabaka	Dönem
Boşluk	Boşluk
Q-P	İTÇ II (Geç)
G,H-İ,L-O	İTÇ II
E-F	İTÇ I
D	İTÇ 'ye Geçiş

Tablo 2: Demircihüyük tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntusu F tabakasında 300 nolu odanın tabanında ele geçirilmiş ve İTÇ I'e tarihlendirilen pişmiş toprak ağırşaktır (Baykal vd., 1996:352:10).

Resim 8: Demircihöyük Ağırşak.

Katalog No.6 ve İ10.181 buluntu numaralı konik biçimli ağırşak 300 nolu alanda ele geçirilmiş ve koyu gri-kahve rengindedir. Ağırşakın üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük ve karşılıklı duran iki Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.8) (Lev.2/6).

2.1.2.2.Küllüoba

Eskişehir ilinin Seyitgazi ilçesi sınırlarında ve Yenikent köyüne 1300 m mesafede yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 250x150 m genişliğinde ve 9 m yüksekliğindedir (Sarı, 2004:6). (Res.9).

Resim 9: Küllüoba yerleşmesi genel görünümü.

Höyük ilk defa T. Efe'nin Eskişehir illerinde gerçekleştirdiği yüzey araştırması kapsamında 1993 yılında keşfedilmiştir. Aynı ekip tarafından 1996 yılında höyükte ilk kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Sarı, 2004:9-10). Höyükte günümüzde halen T. Efe başkanlığında kazı çalışmaları devam etmektedir.⁷

Küllüoba'da Doğu ve Batı Koni olmak üzere iki konide gerçekleştirilen kazı çalışmalarında saptanan tabakalanma şöyledir (Efe ve Ay Efe, 2001; Fidan,Sarı ve Türkteki, 2015:Fig.15):

Tabaka		Dönem
Doğu Koni	Batı Koni	
IA-B		İslam Mezarları- Klasik Dönemler
IIA-E		İlk Tunç Çağı III (Geç)(OTÇ'ye Geçiş)
IIIA-C		İlk Tunç Çağı III (Erken)
IVA-B		İlk Tunç Çağı II (Geç)
IVC-F	1	İlk Tunç Çağı II
VA-C	2	İlk Tunç Çağı I
	3-5	İlk Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi
	6-8	Geç Kalkolitik

Tablo 3: Küllüoba tabakalanması tablosu.

⁷ Bkz; Efe, Turan, Türkteki, Murat, Fidan, Erkan, Sarı, Deniz ve Türkteki,Sinem (2015), “Küllüoba Kazıları 2014” *KST* XXXVII/2, ss.233-242.

Höyüğün IV. tabakasında Gamalı Haç (Swastika) motifinin görüldüğü kap ITÇ II'nin geç evresine tarihlendirilmektedir (Sarı,2004:91, Üstün,2006:112).

Resim 10: Küllüoba Gaga Ağzılı Testi Parçası.

Katalog No.13 ve AA.22.28 buluntu numaralı portakalimsi kırmızı astarlı ve açkılı Gaga Ağzılı Testi parçasıdır. Testinin omuz üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış, dört sıra yiv yarımaya motifi ve arasında iki adet kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika)motifi görülmektedir. (Resim10) (Lev. 4/13).

Söz konusu bu motif Bademağacı'nda İTÇ II'de ele geçirilen örnekle neredeyse birebir benzeşmektedir (Lev.6/18a).

2.1.2.3.Çiledir

Kütahya ilinin merkezinde Aslanlı Köyü, Çiledir Mevkii ve Çiledir Deresi yakınında yer almaktadır (Türktüzün,2013:99). (Res.11).

Resim 11: Çiledir yerleşmesi genel görünümü (Türktüzün,Ünal ve Ünan,2014:Res.1).

Höyükte, 2009 yılından bu yana Kütahya Müzesi tarafından kurtarma kazıları kapsamında kazı çalışmaları sürdürülmektedir.⁸

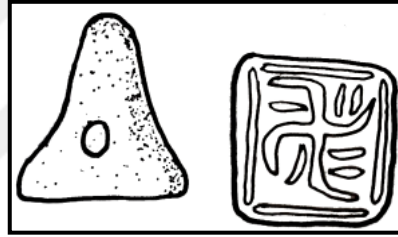
⁸ Bkz;Türktüzün,Metin, Ünan,Serdar,Karaca, Recep, Duğan, A.Seher, Kırım, Z.Gizem (2015), “ Çiledir Höyük Kurtarma Kazısı 2009-2014”,*Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu XXIV*,ss.457-468.

Höyüğün, bu çalışmalar neticesinde tespit edilen tabakalanması şöyledir (Türktüzün vd.,2014:50):

Tabaka	Dönem
I (MS 394-602)	Erken Doğu Roma Dönemi
II (MS 30-394)	Roma imparatorluk Dönemi
III (MÖ 2700-2400)	İlk Tunç Çağı II

Tablo 4: Çiledir tabakalanması tablosu.

Höyüğün batı yamacında kazılan İTÇ II dönemini yansıtan III. tabakanın buluntuları içinde bir tane Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühüre rastlanmıştır (Türktüzün vd.,2014:60).

Resim12:Çiledir Damga Mühür.

Katalog No.14, konik biçimli ve ip delik tutamaklı, kare baskı yüzü pişmiş toprak pembemsi kahve yüzeyli olarak tanımlanan damga mühürün baskı yüzeyinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin kollarının uç kısımları iki-üç şeritlidir. (Res.12) (Lev.4/14).

2.1.2.4.Seyitömer Höyük

Kütahya ilinin 25 km kuzeybatısında Çelikler Seyitömer Linyit İşletmesi alanı içinde Seyitömer kasabasında yer almaktadır. Höyük , 150x140 m genişliğinde ve 23.5 m yüksekliğindedir (Bilgen vd., 2015:45). (Res.13).

Resim13: Seyitömer Höyük yerleşmesi genel görünümü (<http://www.dpu.edu.tr>'den alınmıştır).

Höyükte ilk kazı çalışması 1989 yılında Eskişehir Müzesi Müdürlüğü, tarafından gerçekleştirilmiştir. 1990-1995 yıllarında Afyon Müzesi Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen kazı çalışmalarına, 2006 yılında A.N.Bilgen başkanlığında tekrar başlanmıştır. Kazılar, aynı ekip tarafından günümüzde halen devam etmektedir (Bilgen vd., 2015).

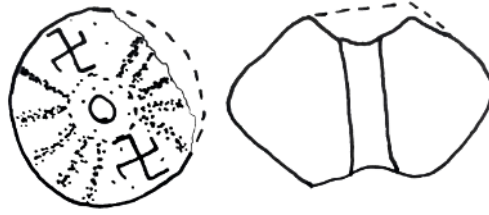
Höyükte yapılan çalışmalar neticesinde 5 tabaka tespit edilmiştir (Bilgen,2013:1, Bilgen vd.,2015:50). Bu tabakalar şöyledir;

Tabaka	Dönem
I	Roma
IIA	Geç } Helenistik (MÖ334-30) Erken }
IIB	
IIIA	MÖ 400-334 Akamenid
IIIB	MÖ 5.yüzyıl
IVA	Geç (MÖ 1750-1700)
IVB	Orta (MÖ 1790-1750) Orta Tunç Çağı
IVC	Erken (MÖ 20.yy-19.yy)
VA-C	İTÇ III (MÖ3000-2000)

Tablo 5: Seyitömer Höyük tabakalanması tablosu.

Höyükte, son dönem kazı çalışmalarında İTÇ II dönemi yansıtan VD tabakası ortaya çıkartılmıştır.

Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuya, höyüğün Orta Tunç Çağı'nı yansıtan 4. tabakasında ele geçirilmiş pişmiş toprak ağırşak üzerinde rastlanmıştır (Karaoğlu, 2010:65).

Resim 14: Seyitömer Ağırşak.

Katalog No.41 ve SÖ.07/862 buluntu numaralı gri hamurlu küresel biçimli ağırşağın üst kısmı üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış, nokta bezeme ve karşılıklı duran iki adet kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. (Res.14) (Lev.15/41).

2.1.3.BÜYÜK MENDERES HAVZASI

2.1.3.1.Gavurtepe

Manisa ilinin Alaşehir ilçesinde Gediz Ovası'nda Sarıkız Çayı'nın batısında yer almaktadır. İlk kazı çalışmalarına 1987 yılında R. Meriç tarafından başlanmış ve kısa süren çalışmalar neticesinde höyükte İlk Tunç Çağı'ndan Helenistik Dönem'e kadar dönemler dönemler tespit edilmiştir (Meriç, 1988:157). (Res. 15).

Resim15: Gavurtepe yerleşmesi genel görünümü (<http://www.tayproject.org> 'den alınmıştır).

Höyüğün etrafında yapılan yüzey araştırmasında toplanan malzemeden yoğunlukla İlk Tunç Çağı'nda ve MÖ 2000'li yıllarda yoğun bir şekilde iskân edilmiş olduğu sonucuna varılmıştır (Meriç, 1987:261).

Höyüğün güney açmasında 5. yapı katında Beycesultan XVII-XIV tabakalarındaki yapılara benzerlik gösterdiği saptanmış bir kutsal mekânın içinde bulunan çanak çömlekler içinde bir pitos parçası üzerinde, Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmıştır (Meriç, 1993:422-423).⁹ Sunu odası, tören alanı ve avlusu ile kutsal bir mimari yapı olan bu mekân İlk Tunç Çağı I'e tarihlendirilmiştir (Meriç, 1993:423).

2.1.3.2.Beycesultan

Denizli ilinin Çivril ilçesinin 5 km güneybatısında, Menteşe köyünde yer almaktadır (Abay ve Dedeoğlu, 2009:303). (Res. 16).

Resim 16: Beycesultan yerleşmesi genel görünümü (<http://www.beycesultan.org> 'den alınmıştır).

Höyükte, 1954-1959 yılları arasında ilk kazılar S. Lloyd ve J. Mellaart başkanlığında Doğu ve Batı Koni olmak üzere iki alanda gerçekleştirilmiştir (Lloyd-Mellaart, 1962:9). Daha sonra, 2003-2010 yıllarında E.Abay başkanlığında bölgede yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiş ve höyükte aynı ekip tarafından 2007 yılında ise kazı çalışmaları başlatılmıştır (Abay ve Dedeoğlu, 2009:54-55). Yerleşmede günümüzde kazılar halen devam etmektedir.¹⁰

⁹ Söz konusu buluntunun yayınlarda görseline ulaşılammıştır.

¹⁰ Bkz; Abay,Eşref, Dedeoğlu, Fulya (2015), “Beycesultan 2013-2014 Yılı Kazı Çalışmaları”, *KST* XXXVII/3,ss.183-198.

Bu çalışmalar sonucunda höyükte elde edilen tabakalanma şöyledir (Fidan,Sarı ve Türkteki, 2015:Res.15, Ergün, 2013:11):

Tabaka	Dönem
Ia-c	Selçuklu Beylikler Dönemi
IIa1-II,2b	Bizans
III	Demir Çağ
IVa-b	Geç Tunç Çağı (Geç)
Va1-2, Vb	Geç Tunç Çağı (Erken)
VI-VII	Orta Tunç Çağı
VIII-XI	İlk Tunç Çağı III (Geç)
XII?-Boşluk	İlk Tunç Çağı III (Erken)
XIIIa-XIIb-c	İlk Tunç Çağı II (Geç)
XIV-XVI	İlk Tunç Çağı II
XVII- XIX	İlk Tunç Çağı I
Boşluk?-XX-XXIV	İlk Tunç Çağı'na Geçiş
XXV-XL	Geç Kalkolitik Çağ

Tablo 6: Beycesultan tabakalanması tablosu.

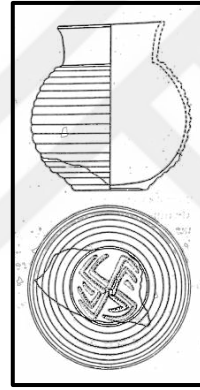
Höyüğün, Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuları, 2'si İTÇ II ve 1'i Geç Tunç Çağı'na ait olmakla birlikte toplamda 3 adettir.

İTÇ II dönemine tarihlendirilen Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuları, XIV-XV. tabakalarının çanak çömleği üzerinde saptanmıştır (Lloyd-Mellaart, 1962: 181,157).

Resim17a: Beycesultan Üç Ayaklı Çömlek.

Bunlardan ilki, Kat. No.15a, XIV. tabakada ele geçirilen yüzeyi siyah astarlı ve açkılı üç ayaklı çömlektir. Kabın gövdesinin üst kısmı ve boyun üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış yatay bantlar, kafes ve zigzag bezemeler yer almaktadır. Gamalı Haç (Swastika) motifi gövde kısmında, zigzag bezemelerin arasında yer almakta ve kolları sağa dönük biçimindedir. Bezemelerin içi beyaz macun ile doldurulmuştur (incrustedé) (Res.17a) (Lev.5/15a).

Resim 17b: Beycesultan Boyunlu Çömlek Parçası.

İkinci buluntu ise Kat.No.15b, XV. tabakada ele geçirilen yüzeyi açık gri renkli açkılı, küresel gövdeli, düz dipli ve boyunlu çömlektir. Kabın tamamı yatay yiv bezemelidir. Dip kısmında kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motif biçim olarak iki şeritlidir (Res. 17b) (Lev.5/15b).

Resim17c: Beycesultan Kemik Kutu Parçası.

Geç tunç Çağı'na ait buluntu, Kat. No.44 ve BS/55/523 buluntu numaralı kemik eser, L açmasında “dükkan” olarak adlandırılan alanın 14. ve 15. odalarında ele geçirilmiştir. Dönemin küçük buluntuları içinde değerlendiren A.Murray tarafından bir kutuya ait parça olabileceği şeklinde değerlendirilmiştir (Mellaart ve Murray, 1995:149). Disk biçimli kemikten yapılmış kutu parçasının üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin 4 kolunun uç kısımları yuvarlak, uçta gagası ile gövdeleri birleşik kuşbaşı biçimindedir (Mellaart ve Murray, 1995:125). (Res. 17c) (Lev.15/44).

2.1.3.3. Kusura

Afyon ilinin 55 km güneybatısında Sandıklı ilçesinin 12 km güneyinde Kusura köyünde yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 400 m çapında ve 14 m yüksekliğindedir (Lamb,1937:2). (Res. 18).

Resim18: Kusura Höyük genel görünümü (<http://tayproject.org>'den alınmıştır).

Yerleşmede 1935-1937 yıllarında W.Lamb başkanlığında 3 sezon kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma ile yerleşmenin tespit edilen tabakalanması şöyledir (Lamb,1937:2):

Tabaka	Dönem
A	İTÇ I
B	İTÇ II
C	İTÇ III

Tablo 7: Kusura tabakalanması tablosu.

Höyüğün, İTÇ II'ye tarihlendirilen B tabakasında ele geçirilen ağırşak üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmaktadır (Lamb,1937:254-255).

Resim19: Kusura Ağırşak.

Katalog No.16, gri hamurlu konik biçimli ağırşağın üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motif, biçim olarak çevresi yuvarlak şeklindedir (Res.19) (Lev.5/16).

2.1.3.4.Aphrodisias/Pekmeztepe

Aydın ilinin Karacasu ilçesinde Geyre köyünde Büyük Menderes Nehri'nin biriktirdiği alüvyon ova üzerinde yer almaktadır (Joukowsky, 1986:19). (Res. 20)

Resim 20: Aphrodisias yerleşmesi genel görünümü (Joukowsky, 1986:Res.8).

Yerleşmede ilk defa 1835 yılında C. Texier bazı araştırmalar yapmış, Kazı çalışmaları ise 1904 yılında P.Gaudin ve G. Menden başkanlığında, 1913'te A. Boulanger ve 1937'de G. Jacopi başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Erim,2010:5). Uzun bir aradan sonra, 1961-1987 yıllarında K. Erim başkanlığında kazılmıştır. 1988 yılından günümüze kadar ise R.R. Smith başkanlığında kazılar kesintisiz olarak devam etmektedir¹¹.

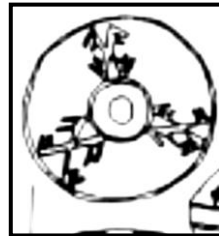
¹¹ Bkz; Simith,R.R.Ronald, Ögüş, Esen (2015), "Aphrodisias 2014", *KST XXXVII/2*, ss. 541-558.

Yerleşmenin Prehistorik dönemini yansıtan alanlar; Akropolis, Pekmeztepe ve Kuşkalesi alanlarıdır. Akropolis'te 9 açma, Pekmeztepe¹², de 2 açma ve Kuşkalesi'nde 2 açma olmak üzere Prehistorik tabakayı yansıtan 13 alan tespit edilmiştir (Joukowsky, 1986:36). Pekmeztepe tabakalanması aşağıda belirtilmiştir (Joukowsky, 1986:175-176):

Tabaka	Dönem
IVa	İTÇ IIIB (MÖ 2200-1900)
IVb-d	İTÇ IIIA (MÖ 2450-2200)
IVe-V	İTÇ II (MÖ 2600-2450)
VI	İTÇ I-II (MÖ 2915-2600)
VII	Geç Kalkolitik 4 (MÖ 3100-3000)
VIIa-b	Geç Kalkolitik 3 (MÖ 3300-3100)
VIIc-d	Geç Kalkolitik 2 (MÖ 3500-3300)
VIIIa-b	Geç Kalkolitik 1 (MÖ 4360-3500)
VIIIc	Geç Neolitik (MÖ 5800)

Tablo 8: Aphrodisias/Pekmeztepe tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin İlk Tunç Çağı II evresini yansıtan IVe-V. tabakada bir adet pişmiş toprak ağırşak üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Joukowsky, 1986:567).

Resim 21: Aphrodisias Ağırşak.

¹² Bkz; Resim 20'de B olarak gösterilen yer Aphrodisias-Pekmeztepe alanıdır.

Katalog No.17 pişmiş topraktan yapılmış koyu gri yüzeyli ve küresel biçimli ağırşak üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış ve içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuş kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin kollarının uç kısımları çift şeritlidir (Res.21) (Lev.5/17).

2.1.4.PİSİDYA/GÖLLER BÖLGESİ

2.1.4.1. Bademağacı

Antalya ilinin Döşemaltı ilçesinde, Bademağacı kasabasının yaklaşık 2 km kuzeyinde yer almaktadır. Antalya-Burdur karayolunun 50. km' sinde konumlanmış olan yerleşmenin uzunluğu kuzey-güney yönünde 200 m, doğu-batı yönünde 100 m ve yüksekliği 7 m'dir (Umurtak ve Duru, 2010:16). (Res. 22).

Resim 22: Bademağacı yerleşmesi genel görünümü.

Bademağacı Höyüğü'nün ismi, arkeoloji yayınında ilk olarak 1985 yılında Burdur bölgesinde yaptığı yüzey araştırması ile J. Mellart tarafından Kızılkaya Höyüğü olarak geçmiştir (Duru, 1997: 783-784). Höyükte, ilk kazı çalışmaları 1993 yılında R. Duru başkanlığında başlamış ve kazılar 2010 yılına kadar kesintisiz olarak sürdürülmüştür (Üstün, 2006:7, Umurtak ve Duru, 2010).

Höyüğün en erken evresini Erken Neolitik Çağ oluşturmaktadır. Arada kesintilerle birlikte, höyükte tespit edilen tabakalanma şöyledir (Duru, 2008:18, Umurtak ve Duru, 2011:31):¹³

¹³ C14 ile yapılan tarih saptamalarında yerleşmenin erken evresini yansıtan EN I'in, 8. Yapı katı M.Ö 7050-6705, EN II'nin 1. Yapı katı M.Ö 6220-6080, 3.-4.Yapı katı MÖ 6450/6270-6380/6250 yıllarına ve mimari tabakalara rastlanmadığı özellikle çanak çömlek buluntularına dayanarak saptanan Kalkolitik Çağ'ın Erken evresi(EKÇ) yine C14 verilerine dayanarak M.Ö 5800-5700'e tarihlendirilmiştir.(Umurtak ve Duru, 2010:20)

Tabaka	Dönem
Kilise (MS 500-600)	Hristiyanlık
OTÇ 1-2 (MÖ 2000-1800)	Orta Tunç Çağı
1-2-3 (MÖ 2700-2000)	İTÇ II
?	Kalkolitik Çağ (Erken ve Geç)
GNÇ 1-2	Geç Neolitik Çağ
1-3/3A,4/4A-4B 5-9	II ← } Erken Neolitik Çağ I ← }

Tablo 9: Bademağacı tabakalanması tablosu.

Yerleşmede Erken Neolitik Dönem’e ait 1 adet pintadera ve İlk Tunç Çağı II dönemine ait 1’i çömlek, 3’ü ağırşak ve 1’i damga mühür olmak üzere toplamda 6 adet Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuya rastlanmıştır.

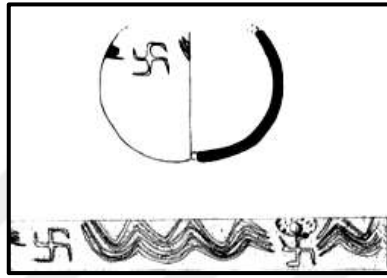

Resim 23a: Bademağacı Pintadera.

Bunlardan ilki Neolitik Dönem’in gelişmiş evresini yansıtan EN II’ye ait pişmiş toprak pintaderadır. Dönemin 3. tabakasında, 7 nolu evde ele geçirilen ve mühür buluntuları içinde değerlendirilen (Duru ve Umurtak, 2008:199). Kat. No.2, kare biçimli ip delik tutamaklı ve baskı yüzeyi kare olan pintaderanın, baskı yüzeyinde kabartma biçiminde yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Res. 23a) (Lev.1/2).

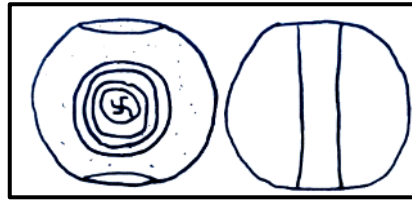
R.Duru tarafından bu dönemin mühürleri diğer mühürlerle kıyaslandığında baskı yüzeylerinin daha büyük boyutta olduğu ve daha derin kazıldığı, arka kısımlarının ise delikli ve küt tutamakları olması bakımından farklı olduğu belirtilmiştir. Bu bakımdan kazıcısı söz konusu pintaderanın süsleme amaçlı olarak; kumaş,deri veya insan vücudu üzerine basılmak için üretilmiş oldukları sonucuna varmıştır (Duru, 2008:107).

Höyüğün, Gamalı Haç (Swastika) motifli diğer buluntuları İTÇ II döneminde tarihlendirilmiştir.

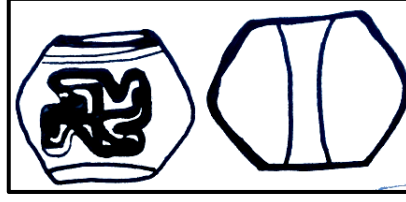
Resim 23b: Bademağacı Çömlek Parçası.

Katalog No.18a, İTÇ II/2. tabakasında ele geçirilen kırmızı astarlı ve açıkılı, yuvarlak gövdeli bir çömlek parçası üzerinde görülmektedir (Üstün, 2006:8). Kabın üst kısmında yiv bezeme tekniği ile yapılmış yarım ay motifi ve kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Res. 23b) (Lev.6/18a). Bu buluntu Küllüoba örneği ile benzemektedir (Lev.4/13).

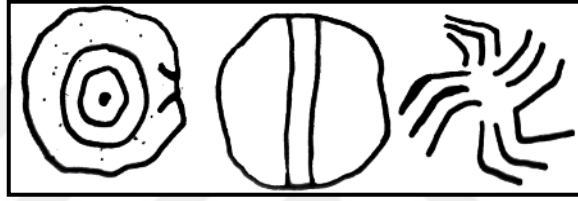
Resim 23c: Bademağacı Ağırşak.

Katalog No.18b, ağırşak A açmasının güney kenarındaki moloz birikintisi içinde ele geçirilmiştir (Duru, 2002:564). Dairesel biçimli ağırşağın gövde kısmının üzerinde çizi bezeme tekniği ile dört daire bezemenin merkezinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res. 23c) (Lev.6/18b).

Resim 23d: Bademağacı Ağırşak.

Katalog No.18c, ağırşak A açmasının güney kenarındaki moloz birikintisi içinde ele geçirilmiştir (Duru, 2002:564). Konik biçimli ağırşağın gövde kısmının üzerinde neredeyse gövdenin tamamını kaplayan çizgi bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motif biçim olarak çevresi yuvarlak biçimindedir (Res. 23d) (Lev.6/18c).

Resim 23e: Bademağacı Ağırşak.

Katalog No.18d, Dairesel biçimli ağırşağın gövde kısmında kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Duru, 2004:534). Motif biçim olarak birbirini takip eden üç şeritlidir (Res. 23e) (Lev.6/18d).

Resim 23f: Bademağacı Damga Mühür.

İTÇ II'nin son buluntusu ise Kat.No.18e, pişmiş toprak mühürdür (Duru,2000:202). Konik biçimli ip delik tutamaklı ve yuvarlak baskı yüzeyli mühürün baskı yüzeyinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin uç kısımları kalınlaştırılmıştır(Res.23f) (Lev.6/18e).

2.1.4.2. Hacılar

Burdur ilinin yaklaşık 25 km batısında Denizli-Yeşilova yolu üzerinde Hacılar köyünün 1.5 km batısında yer almaktadır (Mellart,1958:127). Höyük, 135 m genişliğinde ve alçak bir yükseltiye sahiptir (Yakar,2014:145). (Res. 24).

Resim 24: Hacılar yerleşmesi genel görünümü (Duru,2008:Res.13).

Höyükte, ilk olarak 1957-1960 yıllarında Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü adına J. Mellart 4 sezon (Duru, 1966:12) ve 1985-1986 yıllarında R. Duru başkanlığında 2 sezon kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Duru,2008:11).

Höyüğün ilk yerleşimi çanak çömleksiz Neolitik Çağ'da yaklaşık MÖ 8. bin yılda başlamış ve Erken Kalkolitik Çağ'da yaklaşık MÖ 6. bin yılın ilk çeyreğinde son bulmuştur.¹⁴ Höyükte, yapılan çalışmalar neticesinde 9 tabaka tespit edilmiştir ve şöyledir

Mellaart'a göre (Mellaart,1970:92):

Tabaka	Dönem
V-I	Erken Kalkolitik Çağ
IX-VI	Geç Neolitik Çağ
VII-I	Akeramik Neolitik Çağ

Tablo10a: Hacılar tabakalanması tablosu (J.Mellart'a göre).

¹⁴ R.Duru tarafından belirtilen, yerleşmenin bazı tabakalarından alınan C14 tarihleri: Erken Neolitik MÖ 8200/7550, Geç Neolitik MÖ 7050/6400-6340/6070, II-I. tabakalar MÖ 6210-5890-5910/5720 .

Duru'ya göre (Duru, 2008: 12):

Tabaka	Dönem
V-I	Erken Kalkolitik Çağ
IX-VI	Geç Neolitik Çağ
VII-I	Erken Neolitik Çağ

Tablo10b: Hacılar tabakalanması tablosu (R.Duru'ya göre).

Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntu, yerleşmede Erken Kalkolitik Çağ'ın III. tabakasında BIII alanında ele geçirilmiştir. Söz konusu buluntu dönemin boyalı çanak çömlek grubu içinde değerlendirilmiştir (Duru,2008:138).

Resim 25: Hacılar Çömlek.

Katalog No.3, bej astar üzerine kırmızı boya bezemeli ve açkılı çömlek. Kabın ön ve arka tarafının dış yüzeyinde neredeyse tamamını kaplayacak büyüklükte kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin uç kısımlarında yay bezeme ve üçgenlerden oluşan geometrik bezemeler yer almaktadır (Res. 25) (Lev.1/3).

Kabın üzerindeki Gamalı Haç (Swastika) motifi J.Mellart tarafından “fantastik sivil” olarak değerlendirilmiştir (Mellart, 1970:113). Bazı araştırmacılar tarafından ise Gamalı Haç (Swastika) motifinin erken örnekleri olarak tanımlanmıştır (Tütüncüler, 2013:201).

A.Yurtsever, doktora tezi çalışmasında; gerek üzerindeki bezemeler ve gerekse oldukça kaliteli olmalarından dolayı; bir prestij ögesi olarak, kişi veya toplumların dini inanışlarını, doğa olaylarını aktarmak için üretilmiş özel kaplar olduğu şeklinde değerlendirmektedir (Yurtsever, 2011:93).

2.1.4.3. Hacılar Büyük Höyük

Burdur ilinin 27 km batısında Burdur-Karamanlı karayolu üzerinde Hacılar köyünün kuzeyinde yer almaktadır. Bölgenin önemli yerleşmelerinden Hacılar'ın yaklaşık 500 m kuzeyinde konumlanmaktadır. Höyük, yaklaşık 280x240 m boyutlarındadır. Höyüğün eğimli bir arazi de yer almasından dolayı yüksekliği doğuda yaklaşık 11 m, batıda ise 5 m'dir (Umurtak ve Duru 2012a: 45). (Res. 26).¹⁵

Resim 26: Hacılar Büyük Höyük yerleşmesi genel görünümü (Umurtak ve Duru, 2013:Res.1).

Kazı, G.Umurtak başkanlığında 2011 yılında başlamıştır ve günümüzde halen devam etmektedir¹⁶.

Yerleşmede şimdiye kadar tespit edilen tabakalanma şöyledir (Umurtak ve Duru2014:3):

Tabaka	Dönem
?	İlk Tunç Çağı III
1-3. Yapı Katları	İlk Tunç Çağı II
1.Yapı Katı	İlk Tunç Çağı I
?	Erken Kalkolitik Çağ(?)

Tablo11: Hacılar Büyük Höyük tabakalanması tablosu.

¹⁵ Bkz, Umurtak, N.Gülsün ve Duru, Refik (2013), “ Yeniden Hacılar-Hacılar Büyük Höyük Kazıları 2011-2012”, Arkeoloji ve Sanat Dergi-si, S: 142, ss.1-22.

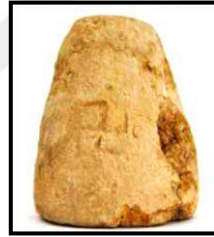
¹⁶ Bkz; Umurtak,GülsünDuru,Refik (2015), “Hacılar Büyük Höyük Kazıları 2014”, KST XXXVII/1, ss.147-158.

Höyüğün ilk yıl kazı sezonunda kazılan tepe açmalarındaki İlk Tunç Çağı buluntuları içinde Gamalı Haç (Swastika) motifli iki eser ele geçirilmiştir. Bunlar, pişmiş topraktan yapılmış 1'si damga mühür ve 1'si konik biçimli ocak ayağı olmak üzere toplamda 2 tanedir (Umurtak ve Duru, 2012b: 25).

Resim 27a: Hacılar Büyük Höyük Damga Mühür.

Katalog No.19a, pişmiş toprak damga mühür, yerleşmenin İTÇ II dönemine tarihlendirilen mimari tabakada ele geçmiştir (Umurtak ve Duru, 2012b:25). Tutamak kısmı konik biçimli ve baskı yüzeyi yuvarlak olan mühürün baskı yüzeyi üzerinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak birbirini takip eden üç şeritlidir (Res. 27a) (Lev.6/19a).

Resim 27b: Hacılar Büyük Höyük Ocak Ayağı.

Söz konusu aynı dönem içinde Katalog No.19b, Gamalı Haç (Swastika) motifli bir diğer buluntu, pişmiş topraktan yapılmış konik biçimli ocak ayağıdır (Umurtak ve Duru, 2012b:25). Buluntunun dış yüzünün merkezinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res. 27b) (Lev.6/19b).

2.1.4.4. Harmanören/Göndürle Mezarlık Alanı

Isparta ilinin merkezinin yaklaşık 27 km kuzeydoğusunda Atabey ilçesinde Harmanören ya da eski adıyla Göndürle olarak bilinen köyün güneydoğusunda konumlanmaktadır. Tavşan Dağı'nın güney eteklerinde yer alan Harmanören/Göndürle'nin doğusunda Eğirdir Gölü yer almaktadır (Ünlüsoy, 1993:291). (Res.28).

Resim 28: Harmanören/Göndürle Mezarlık Alanı (<http://www.tayproject.org> 'den alınmıştır).

Yerleşmenin ilk keşfi 19.yüzyıl başlarında H.R.Ormerod ve Woodward tarafından bölgede yapılan yüzey araştırmaları ile olmuştur (Özsait, 1986:323). 1950'li yıllarda defneciler tarafından mezarlık alanında yapılan kaçak kazılar sonucunda yoğun tahribata uğramıştır. Bilimsel anlamda ilk kazılar Isparta Müze Müdürlüğü başkanlığında ve M. Özsait'in danışmanlığında 1989, 1991 ve 1992 yıllarında olmak üzere 3 sezon sürmüştür. Kazılar daha sonra, 1995-2005 yılları arasında M.Özsait başkanlığında yürütülmüştür. M. Özsait tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, mezarlık alanının İTÇ II'den OTÇ başlarına kadar kullanıldığı anlaşılmıştır (Özsait, 2001:333).

Gömü geleneğini küp mezarların yansıttığı Harmanören/Göndürle'de söz konusu bu küp mezarlar biçim ve boyut olarak birbirlerinden farklı özellikler göstermektedir. Gömüler için özel biçimli küplerin üretilmediği, ölen kişinin evinde günlük yaşamına ait olabilecek küplerin kullanıldığı sonucuna varılmıştır (Özsait ve Özsait, 2007:131).

Gömü biçiminde bireylerin baş kısmı İTÇ II ve III' te küpün ağız kısmına gelecek şekilde, hafif sağa yönelmiş hoker pozisyonunda ve kolları sağ tarafta birleştirilmiş olarak yatırılmış, ağız kısmı doğuya dip kısmı batıya bakacak şekilde yerleştirilmiştir. OTÇ başlarındaki gömülerde bireylerin yine hoker pozisyonunda fakat

sırt üstü yerleştirilip, eller göğüs altında birleştirilerek gömü uygulaması yapılmıştır (Özsait, 2003:444).

Harmanören/Göndürle’de küplerin içine; ağırşak, çanak çömlek, iğne, küpe yüzük ve balta gibi ölen kişiye ait olduğu düşünülen eşyaların mezar hediyesi olarak bırakıldığı izlenebilmektedir (Özsait, 2000:150-151).

Harmanören/Göndürle’de Gamalı Haç (Swastika) motifi, B açmasının 7 nolu küp mezarı üzerinde karşımıza çıkmaktadır. B7 nolu küp mezarın diğer mezarlardan farklı bir özelliği; ölünün küp içinde küpe gömülmüş olmasıdır. 7 nolu küpün içinde, karnına kadar olan boyutlarda ikinci bir küp yerleştirilmiş ve birey küçük olan küpün içine konulmuştur (Özsait, 1994:157). Bu mezar M. Özsait tarafından yanındaki B8 nolu mezar ile değerlendirilerek bir aile mezarı ya da eş zamanlı mezarlar olabileceği sonucuna varılmıştır (Özsait, 1994:156).

Resim 29: Harmanören/Göndürle Küp Parçası.

İlk Tunç Çağı II Dönemi’ne tarihlendirilen ve üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifinin yer aldığı Kat.No.20, küpün dış yüzeyinin gövde kısmı, parmak baskı ile bezenmiştir. Boyun ve gövde kısmının başlangıcının üzerinde kabartma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin kollarının uç kısımları yuvarlatılmıştır (Res. 29) (Lev.7/20).

2.1.5.LİKYA BÖLGESİ (TEKE YARIMADASI)

2.1.5.1.Karataş-Semayük

Antalya ilinin Elmalı ilçesinde yaklaşık 6 km doğusunda Bozöyük/Semayük köyünün batısında yer almaktadır (Mellink, 1964:271). (Res. 30).

Resim 30: Karataş/Semayük yerleşmesi genel görünümü (Warner,1994:Res.1).

Yerleşme 1949 yılında S. Hood, 1951-1952 yıllarında J. Mellart tarafından incelenmiştir. Kazı çalışmaları ise 1963-1974 yıllarında J.Mellink başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Warner, 1994:2).

Yapılan çalışmalar neticesinde yerleşmenin tabakalanması şöyledir (Eslick, 2009:Tablo13.1):

Tabaka	Dönem
VI	İlk Tunç Çağı III (Erken)
V3	İlk Tunç Çağı II(Geç)
IV-V1-2	İlk Tunç Çağı II
II-III	İlk Tunç Çağı I
I	İlk Tunç Çağı'na Geçiş

Tablo 12: Karataş/Semayük tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin İTÇ'ye ait mezarlık alanında, genel gömü tipini oluşturan küp mezar üzerinde ve mezar hediyesi olarak bulunan çanak çömlek üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Mellink, 1965:241). Mezarlarda ortaya çıkartılan tüm

Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular J.Mellink tarafından İTÇ II'ye tarihlendirilmiştir.

Resim 31a: Karataş/Semayük Küp Parçası.

Katalog No.21a, yerleşmenin KT 53 nolu küp mezarına ait, dış yüzeyi alacalı ve kahve- siyah açık, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte küp parçası. (Mellink, 1987:22). Kúpün kulp kısmının üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Res.31a) (Lev.7/21a).

Resim31b: Karataş/Semayük Kúp Parçası.

Katalog No.21b, KT 57 nolu küp mezar içinde, yaklaşık 27 yaşlarında bir kadına ait olan gömü ortaya çıkartılmıştır (Mellink, 1964:274). Söz konusu kúpün, dış yüzeyi üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış; geyik, ağaç, çit ve kolları sola dönük ancak uçları düzensiz şekilde yuvarlatılmış bazen de düz, iki adet Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Bu bezemelerle adeta bir çiftliğin resmedildiği düşünülmektedir (Res.31b) (Lev.7/21b).

Resim 31c: Karataş/Semayük Üç Ayaklı Çömlek.

Katalog No.21c, ve AR366 buluntu numaralı küp mezar içinde ölü hediyesi olarak konulmuş; dış yüzeyi kahve- siyah açık, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte üç ayaklı tam kap (Mellink, 1969:321-322). Neredeyse tam olan kabın gövde ve boyun kısmını kazıma bezeme tekniği ile yapılmış zigzag bezeme ve gövde kısmı üzerinde bir sıra halinde birbirine paralel olarak sıralanmış kolları sola ve sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi süslemektedir. Motifin içi çizgi bezemelidir (Res.31c) (Lev.7/21c).

Karataş-Semayük'ün çanak çömleği içinde toplamda 5 adet İTÇ II'ye tarihlendirilmiş Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir.

Resim 31d: Karataş/Semayük Çömlek.

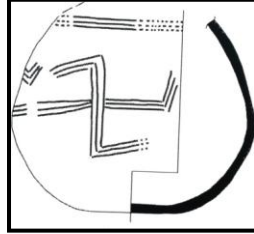
Katalog No.21d ve KT 62 buluntu numaralı çömlek parçası, yerleşmenin güneybatı köşesindeki rampa üzerinde yanık bir alanda ele geçirilmiştir (Eslick, 2009:83). Küresel gövdeli ve boyunlu çömlek parçası dip kısmı kırıktır. Dış yüzeyi kahve- siyah açık, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte olan kabın dış yüzeyi yedi bant içinde kazıma bezeme tekniği kullanılarak; çizgi, nokta, zigzag, çarpı, baklava bezemeler ile süslenmiştir. Gamalı Haç (Swastika) motifi gövde kısmının ortasındaki bant içinde kolları sağa dönük biçiminde görülmektedir (Res.31d) (Lev.7/21d).

Resim 31e: Karataş/Semayük Çömlek.

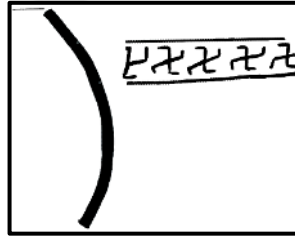
Katalog No. 21e ve KA 939 buluntu numaralı olan pişmiş toprak kaptır. Kap IV. açmada karışık dolgu içinde bulunmuştur (Eslick, 2009:200-201). Dış yüzeyi gri-siyah

alacalı ve açıkli renkte el yapımı olan çömlek küresel gövdeli, düz dipli ve kulpludur. Çömleğin dış kısmında gövdesi üzerinde tek sıra şeklinde 9 adet baklava dilimi ve üstünde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak çevresi yuvarlatılmıştır (Res.31e) (Lev.7/21e).

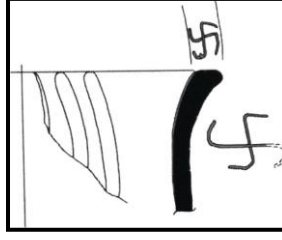
Resim 31f: Karataş/Semayük Çömlek.

Katalog No.21f, küresel gövdeli çömleğin neredeyse yarısı korunmuştur. Dış yüzeyi kahve açıkli ve astarlı, iç yüzeyi gri renktedir. Mezarlık alanın yanık yerinde ele geçirilmiştir (Eslick, 2009:115). Kabın üst kısmı üzerinde üç adet yatay bant ve neredeyse tüm gövdesini kaplayacak şekilde üç adet kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Bezemelerin içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur. Motif biçimi üç şeritlidir (Res.31f) (Lev.7/21f).

Resim 31g: Karataş/Semayük Çömlek Parçası.

Katalog No.21g, çömlek parçası yerleşmenin V2. tabakasında ele geçirilmiştir (Eslick, 2009:211). Dış yüzeyi gri-siyah alacalı, iç yüzeyi gri renktedir. Ağız kısmına yakın gövdesi üzerinde kazıma bezeme tekniği kullanılarak yapılmış tek bant içinde bir sıra kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.31g) (Lev.7/21g).

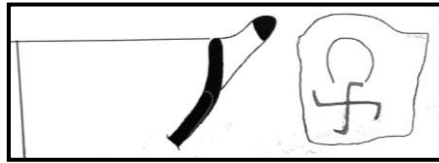
Resim 31h: Karataş/Semayük Çömlek Parçası.

Katalog No.21h ve KT 342 buluntu numaralı dışa dönük ağızlı çömlek parçasıdır. 100 nolu açmanın 100-b evinin tabanında ele geçirilmiştir (Eslick, 2009:145). Dış ve iç yüzeyi turuncu ile sarı-kahve renktedir. Kabın dışında yiv bezeme, ağız kısmının dışında ve içinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.31h) (Lev.7/21h).

Resim 31ı: Karataş/Semayük Kap Parçası.

Katalog No.21ı ve KT 534 buluntu numaralı kap parçasıdır (Eslick, 2009:99). Dış yüzeyi siyah-kahve alacalı ve kaba açık, iç yüzeyi gri ve siyah renktedir. Üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış yatay çizgi, nokta bezemeler ile kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motif biçim olarak birbirini takip eden çift şeritlidir (Res.35ı) (Lev.7/21ı).

Resim 31j: Karataş/Semayük Çömlek Parçası.

Katalog No.21j, ve KT 563 buluntu numaralı çömlek parçasıdır (Eslick, 2009:210). Dış ve iç yüzeyi siyah astarlı ve açık, hamuru gri renktedir. Kulbun dış yüzeyinde alt kısmında kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Res.31j) (Lev.7/21j).

2.1.6.KİLİKYA BÖLGESİ

2.1.6.1.Tabara el Akrad

Yerleşme Türkiye'nin en verimli ovalarından Amik Ovası'nda, Hatay ilinin Reyhanlı ilçesi Varışlı köyünde yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 140 x 190 m genişliğindedir (Coşkun ve Görmüş, 2014:81). (Res. 32).

Resim 32: Tabara el-Akrad yerleşmesi genel görünümü(Coşkun ve Gümüş, 2014:Res.1).

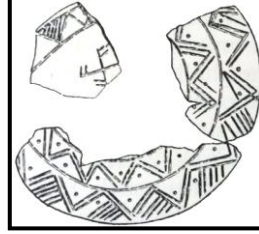
Höyük, 1936 yılında J.Braidwood başkanlığında yapılan yüzey araştırmaları kapsamında keşfedilmiştir (Braidwood, 1937:34). Kazı çalışmaları ise 1948-1949 yıllarında 2 sezon S. Hood başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Hood, 1951:113).

Höyükte A ve B Açması olarak iki alanda yapılan kazı çalışmaları sonucunda Geç Kalkolitik Çağ'dan Erken Demir Çağı'na kadar toplamda 7 tabaka tespit edilmiştir ve şöyledir (Hood, 1951:114):

A Açması		B Açması
Tabaka	Dönem	Alt tabakalara inilememiştir A Açmasının V. tabakasına denk?
Yüzey	Erken Demir Çağ	
I-IV	İlk Tunç Çağı II	
V-VI	İlk Tunç Çağı I	
VII	Geç Kalkolitik	

Tablo 13: Tabara el Akrad tabakalanması tablosu.

Höyüğün İlk Tunç Çağı I evresini yansıtan V. tabaka içinde Karaz Kültürü olarak değerlendirilen, bir grup çanak çömlek içinde bir kapak üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmıştır (Hood, 1951:132-133).

Resim 33: Tabara el Akrad Kapak Parçası.

Katalog No.7, siyah açkılı sap kısmı konik biçimli kapak parçasının dış yüzeyi bezemesiz olup, iç yüzeyi ise kazı bezeme tekniği kullanılarak; nokta, taralı üçgenler, çizgi motifleri ile bezenmiştir (incrusted). Bezemelerin içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur. Gamalı Haç (Swastika) motifi ise, aynı yüzeyde kolları sola dönük olarak görülmektedir. Motifin uç kısımları çift şeritlidir (Res.33) (Lev.2/7).

2.1.6.2.Yumuktepe

Mersin ilinin merkezinde Demirtaş Mahallesi Müftü Deresi'nin doğu kıyısında yer almaktadır. Höyük, 12 hektarlık alanı kaplamakta ve ova seviyesinden yüksekliği 25 m'dir (Garstang, 1953:1,3). (Res. 34).

Resim 34: Yumuktepe yerleşmesi genel görünüm (Caneva ve Köroğlu, 2010:Res.18).

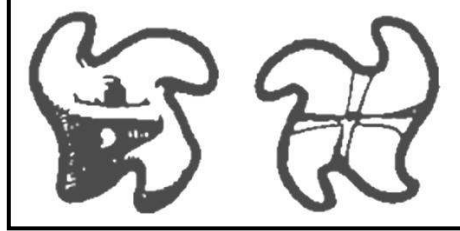
Kazı çalışmaları J. Garstang başkanlığında 1937-1939 ile 1947-1948 yıllarında yapılmıştır (Garstang,1953:4). 1993 yılında V.Sevin ve İ. Caneve başkanlığında ikinci dönem kazılarına başlanmıştır (Sevin ve Caneva, 1994:28). Günümüzde ise, halen kazı çalışmaları İ. Caneva başkanlığında sürdürülmektedir.

Yerleşmede en erken Neolitik Dönem'den başlayıp ve Orta Çağ'a kadar tarihlendirilen kesintisiz otuz üç tabaka tespit edilmiştir ve şöyledir (Garstang, 1953:2):

Tabaka	Dönem
I	M.S 1100-1500
II	M.S 700-900
III	M.Ö 1200-500
IV	-
V-VII	M.Ö 1500-1200
VIII	Hitit Öncesi
IX-X	M.Ö 1800-1500
XIa,b,c	M.Ö 1950-1800 Orta Tunç Çağ
-	M.Ö 2500-1950 İlk Tunç Çağ (Geç)
XIIA	M.Ö 2900-2500 İlk Tunç Çağ
XIIB- XV	M.Ö2900'dan önce Son Kalkolitik Çağ
XVI	Son Kalkolitik Çağ Geçiş
XVII-XIX	Orta Kalkolitik Çağ
XX'den XXIII'e	İlk Kalkolitik Çağ
XXIV	Proto Kalkolitik Çağ
XXV-XXVI	Son Neolitik Çağ
XXVII-XXXIII	Erken Neolitik Çağ

Tablo 14: Yumuktepe tabakalanması tablosu.

Yumuktepe’de Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntu, Orta Tunç Çağı’na tarihlendirilen XI. tabakasında ele geçirilen bir taş mühür üzerinde yer almaktadır. (Garstang, 1953:2).

Resim 35: Yumuktepe Damga Mühür.

Katalog No.42, ip delik tutamaklı damga mühürün Gamalı Haç (Swastika) biçimli baskı yüzeyinde merkezde “+” işareti bulunmakta ve baskı yüzeyinin biçimi kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi şeklindedir. Motif biçim olarak çevresi yuvarlaktır (Garstang, 1953:17). (Res. 35) (Lev.15/42).

2.1.6.3. Tarsus-Gözlükule

Mersin ilinin Tarsus ilçesinde, Çukurova ve Tarsus Çayı’nın batısında bugünkü Mersin-Adana karayolunun kuzeyinde yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 300x150 m genişliğinde ve 22 m yüksekliğindedir (Özyar vd., 2008:48). (Res.36).

Resim 36: Tarsus Gözlükule yerleşmesi genel görünüm

(<http://www.tarsus.boun.edu.tr>’den alınmıştır).

Bölgede 1930 yıllarında H. Goldman tarafından araştırmalar yapılmıştır. Höyükte, ilk kazılar 1935-1939 yılında yine H. Goldman başkanlığında gerçekleştirilmiştir. 1947-1949 yıllarında aynı ekip tarafından 3 sezon daha çalışma yapılmıştır (Özyar vd. 2003:273). Uzun bir aradan sonra 2001-2006 yıllarında A. Özyar başkanlığında yerleşmede tekrar araştırmalar yapılmıştır. 2007 yılından itibaren ise A.

Özyar başkanlığında kazı çalışmalarına başlanmış ve günümüzde halen devam etmektedir¹⁷.

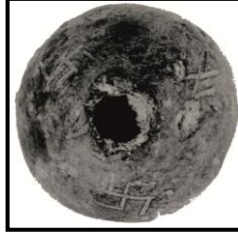
Yerleşmede, kazı çalışmaları A ve B olarak iki alanda gerçekleştirilmiş ve tabakalanması şöyledir (Goldman, 1950:24-25, Goldman, 1956:64).

B Alanı	A Alanı
Dönem	Dönem
Helenistik- Roma	Helenistik- Roma
Asur ve 6. Yüzyıl	Geç Tunç Çağı IIa,
Orta Demir Çağ	Geç Tunç Çağı I
Erken Demir Çağ	Orta Tunç Çağı
Geç Tunç Çağı IIa-b	İlk Tunç Çağı III
?	İlk Tunç Çağı II
	İlk Tunç Çağı I
	Neolitik- Kalkolitik

Tablo 15: Tarsus-Gözlükule tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin A Alanında İlk Tunç Çağı I dönemine ait (MÖ. 3000-2750/2700) pişmiş toprak ağırşak ve İlk Tunç Çağı III dönemine ait (MÖ.2400-2100) üç adet çömlek parçasının üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmıştır (Goldman, 1956: 64).

¹⁷Özyar, Aslı, Ünlü, Elif, Pilavcı, Türkan, Kölekçioğlu, Çiğdem, Yalçın, Serdar, Zachary, Silvia, Stavis, Jacob (2015), “Tarsus-Gözlükule 2014 Yılı Kazısı”, KST XXXVII/1, ss.551-562.

Resim 37a: Tarsus-Gözlükule Ağırşak.

Alanın güney kısmında 23 m derinliğinde dolgu içinde bulunan ağırşak İTÇ I dönemine tarihlendirilmektedir (Goldman, 1956). Kat. No.8, pişmiş topraktan yapılmış açık kırmızı-kahve hamurlu, küresel biçimli ağırşağın üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış çarpı bezemeler ile kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res. 37a) (Lev.3/8).

Resim 37b: Tarsus-Gözlükule Kap Parçası.

İTÇ III dönemine tarihlenen ve kaba mal olarak nitelendirilen gruba ait bir kap parçası üzerinde yer alan Gamalı Haç (Swastika) motifi, açık renkli yüzey üzerine kazıma bezeme tekniği ile yapılmıştır (Goldman, 1956:159-160). Kat. No.28a, kabın üzerinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Res. 37b) (Lev.11/28a).

Resim 37c: Tarsus-Gözlükule Kap Parçası.

Aynı döneme ve mal grubuna ait bir diğer kap parçası Kat. No.28b, 32 nolu odada bulunmuştur. Kabın gövde parçasının üzerinde kazı bezeme tekniği ile yapılmış

kolları sağı dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak etrafı üç şeritlidir (Goldman, 1956:160). (Res. 37c) (Lev.11/28b).

Resim 37d: Tarsus-Gözlükule Kap Parçası.

Gözlükule’de İTÇ III dönemine ait son buluntu ise, Kat. No.28c, 88 nolu odada bulunan bir kabın gövde parçasına aittir. Yüzeyi alacalı olan kabın üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış yıldız ve çizi bezeme ile kolları sağı dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Goldman, 1956:160). (Res. 37d) (Lev.11/28c).

2.1.7.ORTA ANADOLU BÖLGESİ

2.1.7.1.Çatalhöyük

Konya ilinin 52 km güneydoğusunda Çumra ilçesinde Küçükköy köyünün 1.5 km güneyinde yer almaktadır (Mellart, 1962:41). (Res.38).

Resim 38: Doğu Çatalhöyük yerleşmesi genel görünümü
(<http://www.catalhoyuk.com/tr/sit>’den alınmıştır).

Yerleşme 1950’lerin sonlarında J. Mellart tarafından keşfedilmiştir. İlk kazılar ise 1961-1965 yılları arasında yine J. Mellart başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Mellart, 1963:43). Uzun bir aradan sonra 1993 yılında I.Hodder başkanlığında yeniden başlayan kazılar günümüzde devam etmektedir.

Doğu ve Batı olmak üzere iki alanda gerçekleştirilen kazı çalışmaları neticesinde en erken döneme ait tabakalar Doğu Höyük'te ortaya çıkartılmıştır. Gamalı Haç (Swastika) motifinin ele geçirildiği Doğu Höyük yaklaşık 21 m yüksekliğinde ve 13,5 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Batı höyük ise 6 m yüksekliğinde 400 m çapında ve genellikle Kalkolitik döneme tarihlendirilmektedir (Mellaart, 2003:15).

Yaklaşık MÖ 7400-6200/5900' e tarihlendirilen Neolitik dönem çanak çömlek verilerine göre 4 evreye ayrılmıştır Doğu Höyüğün I.Hodder tarafından tespit edilen tabakalanması şöyledir (Farid, 2008:15-18, Cessford, 2005:347):

Tabaka	Dönem
0 –IV	Geç Neolitik
V-VIA,B	Orta Neolitik
VII-XII	Erken Neolitik
XII Öncesi	Çanak Çömleksiz Neolitik

Tablo16: Doğu Çatalhöyük tabakalanması tablosu.

Höyüğün yaklaşık MÖ 6500-6400'e tarihlendirilen VI tabakasında E(A1) evinde ele geçirilmiş pişmiş toprak damga mühür üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Söz konusu mühürün üzerindeki motif Pseudo-meander (Budja, 2003:117) ve Gamalı Haç (Swastika) motifinin erken örnekleri olarak tanımlanmıştır (Tütüncüler, 2013:201).

Resim 39:Çatalhöyük Damga Mühür.

Katalog No.1 ve ÇH.235 buluntu numaralı ip delik tutamaklı ve tutamak kısmı kırık, acık kahverengindeki damga mühürdür. Mühürün yuvarlak biçimli baskı yüzeyinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç

(Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin merkezi geniş ve çevreye açılan kollarının uçları içe doğru kıvrıktır (Res.39) (Lev.1/1).

J. Mellaart, damga mühürün üzerindeki motifi, dışarıya doğru yayılan merkezi bir hareketle gösterilmekte olduğundan bahsetmekte, aynı zamanda söz konusu motifin kendi statik merkezi olarak; evren ve tanrısal gücün merkezini temsil ettiğini belirtmektedir (Mellart, 1989:16-17). Başka bir ifadeyle merkezde tanrı ve ona bağlı 4 kutsal güç olarak da açıklanabilir.

2.1.7.2.Can Hasan I

Karaman ilinin yaklaşık 13 km kuzeydoğusunda Canhasan (Alaçatı) köyünde yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 360x280 m boyutlarındadır (French, 1962:27). (Res. 40).

Resim 40: Can Hasan yerleşmesi genel görünüm (<http://www.tayproject.org> ‘den alınmıştır).

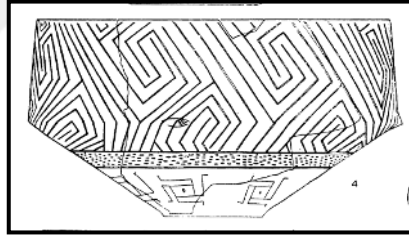
Höyük, ilk olarak K. Kökten tarafından 1952 yılında Konya Ovası’nda yaptığı araştırmalar sırasında keşfedilmiştir (Kökten,1952:167). 1958 yılında J.Mellart ve A.Hall tarafından bölgede yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. İlk kazı çalışmalarına ise 1961 yılında D. French başkanlığında başlanmış ve 1967 yılına kadar sürdürülmüştür (French, 1962:27, French,1968:45).

Can Hasan höyüğü üç tepeden oluşmaktadır. Can Hasan I: Kalkolitik Çağ, Can Hasan II:Roma ve Helenistik Çağ, Can Hasan III: Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem’i temsil etmektedir. Neolitik dönem Can Hasan III’ün yaklaşık 750 m güneydoğusunda yer alan Can Hasan I yerleşmesinde yapılan çalışmalar sonucunda 8 tabaka tespit edilmiştir ve şöyledir (French,1998:20, Thissen, 2002:326-327):

Tabaka	Dönem
1(MÖ 5300-5100)	Orta Kalkolitik Çağ
2A C14 yok	-
3-2B(MÖ 5715-5635)	Erken Kalkolitik Dönem
4-7 C14 yok	Geç Neolitik Dönem

Tablo17: Can Hasan I tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntusu 2B tabakasında ele geçirilmiş çömlek parçasıdır. Bu tabaka D.French tarafından geçiş dönemine tarihlendirilmiştir (French, 1998:20). Ancak, Thissen tarafından yapılan C14 verilerine göre 2B tabakası MÖ 5715-5635'e tarihlendirilmiştir (Thissen, 2002:326) Buna göre, Kalkolitik dönemin genel kronolojisine dayanarak 2B tabakasını Erken Kalkolitik içinde değerlendirildik.

Resim 41: Can Hasan I Çömlek Parçası.

Katalog No.4 ve CAN/61/29 buluntu numaralı çömlek, yerleşmenin 2B tabakasının 5. Ev yapısında ele geçirilmiştir (French, 1962:35). Gri-kahvengi açıkli söz konusu bu çömleğin gövde kısmının alt tarafı üzerinde çizgi bezeme ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin merkezi genişletilmiş ve kare biçiminde olup içinde tek nokta yer almaktadır (Res.41) (Lev.1/4).

Motif, D.French tarafından “Meander” motifi olarak adlandırılmıştır (French,1962:33). Ö.Tütüncüler tarafından ise, Gamalı Haç (Swastika) motifinin erken dönem örnekleri olarak değerlendirilmiştir (Tütüncüler, 2013:202).

2.1.7.3. Alaca Höyük

Çorum ilinin 50 km güneybatısında Alaca ilçesinin kuzeybatısında yer almaktadır (Koşay ve Akok, 1966:5). İsmi burada bulunan Alaca Höyük köyünden alan yerleşme 350 m genişliğinde ve ova seviyesinden yüksekliği 20 m'dir (Çelik, 2008:4). (Res. 42).

Resim 42: Alacahöyük yerleşmesi genel görünümü (Çınarlıoğlu ve Çelik, 2009:64, Res. 2).

Höyükte, 1907 yılında T. Makridi Bey başkanlığında ilk bilimsel kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 1926-1927 yıllarında von Der Osten başkanlığında kazılar yapılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatı ve desteğiyle, 1935 yılında R. O. Arık, 1936-1949 yıllarında H. Z. Koşay başkanlığında gerçekleştirilen kazılar, 1940-1948 ve 1963-1967 tarihleri aralığında H. Z. Koşay ve M. Akok tarafından sürdürülmüştür (Çınarlıoğlu ve Çelik, 2010:35). 1996 yılında A. Çınarlıoğlu başkanlığında başlatılan kazılar ise günümüzde halen devam etmektedir¹⁸.

H. Z. Koşay tarafından 4 tabaka ve 14 evre olarak değerlendirilen yerleşmede en erken 4. tabaka Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilmiştir (Koşay, 1938:15,169-170). Ancak, yeni dönem kazıları ile yerleşmenin en erken Tunç Çağı ile başladığı sonucuna varılmış ve yapılan çalışmalarla yerleşmede tespit edilen tabakalanma şöyledir (Çınarlıoğlu ve Çelik, 2010:104, Çelik, 2008:5):

¹⁸ <http://www.alacahoyukkazisi.com/>, 23.11.2015, 16:08, Çınarlıoğlu, Aykut, Çelik, Duygu, (2014) "2013 Yılı Alaca Höyük Kazı Çalışmaları", KST,36/1, ss175-190

Tabakalar	Dönem
I. } 1. Evre } I Ia	Geç Frig Eski Frig
II } 2.Evre 3.Evre } 3a 3b 4. Evre	Hitit İmparatorluk 3a: Hitit İmparatorluk, 3b: Eski Hitit Eski Hitit-Asur Ticaret Kolonileri Çağı sonu
III. } 5.-8. Evre	İlk Tunç Çağı III-II
IV. } 9.-14. Evre	İlk Tunç Çağı I

Tablo18a: Alacahöyük tabakalanması tablosu.

Alacahöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuları genel olarak Tunç Çağı içinde değerlendirilmiş ve toplamda 14 eserden oluşmaktadır.

İlk Tunç Çağı II Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuları; 8'i kolye ucu, 1', güneş kursu ve 1'i altın testi olmak üzere toplamda 10 adettir. Bunlar, “Kral Mezarları”¹⁹ olarak adlandırılan mezarlarda ele geçirilmiş metal buluntular arasında değerlendirilmiştir. Söz konusu mezarlar bulundukları evrelere göre şöyle değerlendirilmiştir (Yalçın, 2011a:61):

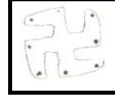
Mimari evre	Mezar Yapıları
5.	H,S,B,D,R,T, T', A
6.	A,C ve E mezarları
7.	F,K,L mezarları

Tablo18b: Alacahöyük Kral Mezarları tabakalanması tablosu.

¹⁹ Anadolu'nun yerli halklarından Hattilerin yöneticilerine ait olduğu düşünülen (Özkan, 1998:72) Kral Mezarlarının kronoloji üzerine son yıllarda yapılan çalışmalarda C-14 verilerine göre MÖ. 2850-2500'e, İTÇ II'ye tarihlendirilmiştir (Yalçın, 2012:112).

K Mezarı (1)

C Mezarı (2)

H Mezarı (3)

Resim 43a: Alacahöyük Kral Mezarları Kolye Uçları.

Kral Mezarları buluntuları kolye uçları; Kat.No.22a ve A1.DK.17 bulutu numaralı kolye uçları (Res.43a/1) (Lev.8/22a) K Mezarında, Kat.No.22b ve MC.61 buluntu numaralı kolye ucu (Res.43a/2) (Lev.8/22b) C Mezarında ve Kat.No.22c ve AL.b.H.10,11,12 buluntu numaralı kolye uçları (Res.43a/3) (Lev.8/22c) H Mezarında ele geçirilmiştir (Koşay, 1951:71). Kolyeler biçim olarak Gamalı Haç (Swastika) motifinin kolları sola ve sağa dönük şeklindedir ve kollarının uç kısımlarında birer ip deliği bulunmaktadır. C mezarındaki kolye ucu ise, ikişer ip deliklidir. K ve C Kral Mezarlarında ele geçirilen kolyelerin uç kısımları düz iken, H Kral Mezarında ele geçirilen Gamalı Haç (Swastika) biçimindeki kolyelerin uç kısımları içe doğru kıvrıktır. Kolyeleri H.Z.Koşay bazı yayınlarda elbise süsü olarak yayınlanmıştır (Koşay, 1951:71). Malzeme olarak H. Z. Koşay tarafından altın olarak değerlendirilmiştir ancak, son yıllarda mezar buluntularının detaylı incelenmesi sonucunda ele geçirilmiş olan altın eserlerin tamamının altın olmadığı %5 ile %30 oranında gümüş, %,1 ile %5 oranında bakır içerdiği ve altınla kaplandığı tespit edilmiştir (Yalçın, 2011a:59).

Resim 43b: Alacahöyük Güneş Kursu.

Katalog No.22d ve AL.655 buluntu numaralı 5. mimari evreye ait olan B Kral Mezarındaki güneş kursudur (Arık,1937). Üzerinde oyma tekniği ile yapılmış toplamda 19 adet kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Baklava dilimli güneş kursunun üzerindeki, bir çift öküz boynuzu arasındaki kafesin oyulmasıyla 16 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi oluşturulmuştur. Ayrıca, eserin sağ sol uçlarında ve tepe noktasında da birer adet Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Tunçtan yapılmış güneş kursunun üzerinde yapılan değerlendirilmeler sonucunda üzerindeki Gamalı Haç (Swastika) motifi geometrik bezeme olarak güneşin sembolü ile ilişkilendirilmiştir (Gonnet, 1967:161, Yalçın, 2011b:142). (Res.43b) (Lev.8/22d)

Tarihöncesi toplumlar için güneş kutsal sayılmaktadır. Tapınım için kullanılan güneş kursunun üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifinin görülmesi ve mezarlarda ortaya çıkartılması motifin dini ritüellerin bir parçası olarak kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Resim 43c: Alacahöyük Testi.

Katalog No.22e ve A1.DK.1 buluntu numaralı altın testi 7.evrenin K mezarında ele geçirilmiştir. Dip kısmında merkezde daire içine alınmış kollarlı sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi bulunmaktadır (Koşay, 1951:71). (Res.43c) (Lev.8/22e).

Höyüğün II. tabakasında 4. evrede ele geçirilen Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nı yansıtan Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuları; 2'si mühür, 1'i ağırşak olmak üzere toplamda 3 adettir.

Tunç damga mühürler II. tabakanın 4.evresinde "Atölye" yapısında ele geçirilmiştir (Çelik, 2008:87, Çınarlıoğlu ve Çelik, 2010). İkisi de birbirine benzediği belirtilen mühürlerin yalnızca bir tanesinin görseline ulaşabildik.

Resim 43d: Alacahöyük Damga Mühür.

Katalog No.35a ve ALH.07/74 buluntu numaralı ip delik tutamaklı baskı yüzeyi kare biçimli mührüdür. Mühürün baskı yüzeyinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.43d) (Lev.13/35a).

Resim 43e: Alacahöyük Ağırşak.

Katalog No.35b, II. tabakanın 4. evreye ait “Atölye” yapısı olarak adlandırılan yerin güney-batısında J4 (2) açmasında bulunan pişmiş torak ağırşağın üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük olarak değerlendirilen 4 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Çınarlıoğlu, 2013:111). (Res.43e) (Lev.13/35b).

Alacahöyük Orta Tunç Çağı’na ait Gamalı Haç (Swastika) motifi ilk dönem kazılarında H.Z. Koşay tarafından bıçak sapı olarak tanımlanan buluntudur (Koşay, 1941:6).

Resim 43e: Alacahöyük Bıçak Sapı Parçası.

Katalog No.43 ve AL.e.128 buluntu numaralı kemikten yapılmış bıçak sapıdır. Üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin içi çizi bezemelidir (Res.43e) (Lev.15/43).

2.1.7.4. Ahlatlıbel

Ankara ilinin Çankaya ilçesinde Eskişehir yolunun güney tarafında Beytepe/Bilkent ve Aşağı Dikmen semtleri arasındaki ODTÜ kampüs alanı içerisinde yer almaktadır (İlgezdi-Bertram ve Bertram, 2012:119).(Res. 44).

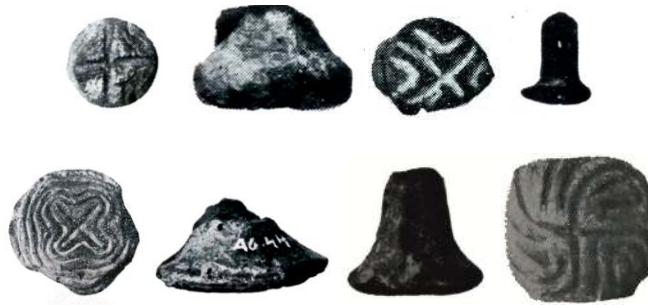

Resim 44: Ahlatlıbel yerleşmesi genel görünümü (Koşay, 1934:10, Res. 3).

Höyükte ilk kazılar 1933 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatı ve desteğiyle H.Z.Koşay başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Koşay, 1934:3). Kısa bir kazı çalışmasından sonra uzun süre kazılmamıştır. Höyük, 2006 yılında J.K. Bertram başkanlığında bölgede yürütülen yüzey araştırması ile tekrar incelenmiştir (Bertram, 2008:73).

Koşay tarafından yerleşmenin kültür dolgusunun 4 m kalınlığında olduğu belirtilmiş ve Kalkolitik, Bakır ve Eski Hitit olmak üzere 3 tabakaya ayrılmıştır (Koşay, 1934:5,12). Ancak, son yıllarda J.K. Bertram'ın çalışmaları sonucunda Ahlatlıbel'in, Etiyokuşu ve Koçumbeli gibi yerleşmelerdeki buluntuları ile birlikte değerlendirildiğinde M.Ö 3.binyılın ortaları ya da ilk yarısında (İTÇ I (geç?) / İTÇ II) başlamış olabileceği, MÖ 3. Binyılın ortalarına İTÇ II/III'e tarihlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Bertram, 2008:74, İlgezdi-Bertram ve Bertram, 2009:388).

Gamalı Haç (Swastika) motifi yerleşmenin mühür buluntuları içinde ele geçirilmiştir. Mühürler, H.Z. Koşay tarafından Tunç Çağı olarak değerlendirilmiş ve üzerindeki şekillere göre A-B-C-Ç olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır. H.Z.Koşay A grubu mühürlerini Gamalı Haç (Swastika) şekilli olarak belirtmiştir (Koşay, 1934:8,70) (Res.45).

Resim 45: H.Z.Koşay tarafından Gamalı Haç (Swastika) olarak tanımlanan damga mühürler.

Ancak, H.Z. Koşay'ın Gamalı Haç (Swastika) motifli olarak tanımladığı bu grup içerisinde yalnızca bir tanesi incelediğimiz Gamalı Haç (Swastika) motifi tarifine uyması sebebiyle çalışmaya dahil edilmiştir (Koşay, 1934:70). H.Z.Koşay tarafından dönemi belirtilmeyen söz konusu mühür biçim olarak İTÇ II dönemi içinde değerlendirilmiştir.

Resim 46: Ahlatlıbel Damga Mühür.

Katalog No.23 ve Ab.439 buluntu numaralı pişmiş toprak mühürün sap kısmı konik ve ip deliklidir. Baskı yüzeyi ise kare biçimli olan mühürün baskı yüzeyinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak üç şeritlidir (Res.46) (Lev.9/23).

2.1.7.5.Karaoğlan

Ankara ilinin 27 km güneyinde Gölbaşı ilçesinin güneydoğu ucuna yakın olan Karaoğlan köyünde yer almaktadır (Özgüç, 1987:19). Höyük, yaklaşık 210-250 m uzunlukta, 160x180 m genişlikte ve 18-20 m yüksekliktedir (Arık, 1994:28). (Res.47).

Resim 47: Karaoğlan yerleşmesi genel görünümü (İlgezdi-Bertram ve Bertram, 2012:Res.9).

Höyük, 1933 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatı ve desteğiyle A. İnönü tarafından incelenir. İlk kazılar 1937-1942 yıllarında Türk Tarih Kurumu adına R. O. Arık başkanlığında gerçekleştirilir (Özgüç,1987:19). Höyükte, 2006 yılında J.K.

Bertram başkanlığında bölgede yürütülen yüzey araştırması ile tekrar incelemeler yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında kuzey yamaçtaki buluntular için yerleşmenin İlk Tunç Çağı I? döneminde başlamış olabileceği ifade edilmiştir (İlgezdi-Bertram ve Bertram, 2012: 53).

Höyükte gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda 5 tabaka tespit edilmiştir ve şöyledir (Yakar, 1985:195):

Tabaka	Dönem
I.	Helenistik-Roma
II.	Demir Çağı
III.	Hitit Dönemi
IV.	III. Binden II. Bine geçiş

V.
{
Va
V b
}
 	
V c
	J.Yakar'a göre
	İlk Tunç II → İlk Tunç III
	Kalkolitik Çağ → İlk Tunç II

Tablo 21: Karaoğlan tabakalanması tablosu.

Höyüğün Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntusu R. O. Arık tarafından Tunç Çağı'na ve U.B. Alkım tarafından İTÇ II'ye tarihlendirilmektedir (Alkım,1968:121, Arık, 1994:40).

Resim 48: Karaoğlan Damga Mühür.

Katalog No.24 ve K.o.39-657 buluntu numaralı damga mühür yerleşmenin yüzeyinde ele geçirilmiştir. İp delik tutamaklı, pişmiş topraktan yapılmış ve baskı

yüzeyi yuvarlak olan mühürün, baskı yüzeyi üzerinde ki bezeme R.O.Arık ve N. Özgüç tarafından “helozen veya S helezonu” olarak tanımlanmıştır (Arık, 1994:40, Özgüç, 1987:21). Aynı bezeme Ö.Tütüncüler tarafından Gamalı Haç (Swastika) olarak belirtilmektedir (Tütüncüler, 2013:203). Gamalı Haç (Swastika) motifi kolları sağa dönük biçimindedir. Motifin uç kısmı yuvarlatılmıştır (Res. 48) (Lev.9/24).

2.1.7.6. Alişar

Yozgat ilinin 45 km güneydoğusunda Alişar köyünün kuzeyinde yer almaktadır (Von Der Osten ve Schmidt, 1930:20). (Res. 49).

Resim 49: Alişar yerleşmesi genel görünümü.

Höyükte ilk kazılar 1927-1932 tarihleri arasında von Der Osten başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Uzun bir aradan sonra 1992 yılında R. Gorny başkanlığında kazı çalışmalarına yeniden başlanmış ve 1995 yılına kadar devam ettirilmiştir (Gorny, 1994:191).

Biri Sitadel’de (M=Mound) diğeri Aşağı Şehir’de (T=Terrace) olmak üzere kazı çalışmaları iki alanda gerçekleştirilmiştir. İlk kazı çalışmaları ile höyüğün tabakalanması ile ilgili farklı sonuçlar ortaya konulmuş olmakla birlikte, höyükte toplam 7 tabakanın varlığı tespit edilmiştir (Ortmann, 1963: 16,Tablo:2). En üst tabaka Selçuklu ve Osmanlı Dönemleri’ne, en alt tabaka ise Kalkolitik Çağ’a tarihlendirilmiştir (Oğuz, 1933:26,Şek.5). Yerleşmenin erken dönem tabakaları ile ilgili görüşlere bakacak olursak:

Der Osten'a göre²⁰:

Dönem	Tabaka
Kalkolitik Çağ	19M-12M
Bakır Çağ	11M-8M
İlk Tunç Çağı	7M-6M

Tablo19a: Alishar tabakalanması tablosu (Der Osten'a göre).

W. Ortmann'a göre²¹:

Dönem	Tabaka		
İlk Tunç Çağı	İTÇ I	18M-12M	
	İTÇ II	11M-8M	
	İTÇ III	IIIa	7M
		IIIb	6M
Geçiş Dönemi	5M ve 12T		

Tablo19b: Alishar tabakalanması tablosu (W.Ortman'a göre).

Höyükte Stadel'de, Osten'in Bakır Çağ olarak tarihlendirdiği, Ortmann'a göre ise İTÇ III'e tarihlendirilen 7M-6M. tabakasında Gamalı Haç (Swastika) motifli taş eser ele geçirilmiştir (Von Der Osten ve Schmidt, 1932:97).

Resim 50: Alishar Taş.

²⁰ Orthmann, Winfried, 1963 Tablo 2'den alınan Alishar tabakalanması.

²¹ Orthmann, Winfried, 1963 Tablo 2'den

Kat.No.29 ve 3327 buluntu numaralı 44 nolu odada ele geçirilmiş serpantinden yapılmış taş objedir. Taşın köşe kısımları yuvarlatılmış olup üst tarafında orta kısımda kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.50) (Lev.11/29).

2.1.7.7. Balıbağı Mezarlık Alanı

Çankırı ilinin merkezine yakın Sarıçi vadisinde Balıbağı köyünde yer almaktadır (Süel, 1989:145). (Res. 51).

Resim 51: Balıbağı yerleşmesi genel görünümü (Çankırı Kültür Envanteri, 2014:57, Res.1).

Balıbağı mezarlık alanında, 1988-1990 yıllarında Çankırı Müzesi Kurtarma Kazıları kapsamında M. Süel başkanlığında kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar ile mezarlık alanı M.Ö III. binyılın son çeyreğine (M.Ö 2250-2000) tarihlendirilmektedir (Süel, 1991:205-206).

Balıbağı Mezarlık Alanı'ndaki mezarlar, küp ve taş sanduka mezar olmak üzere iki tip mezar geleneğine sahiptir. Küp mezarlarının yükseklikleri ortalama 50cm-90cm arasında değişmektedir.

Küp mezarlardan K1 nolu küp mezarda Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntu ele geçirilmiştir. Bu küpün yüksekliği 52,7 cm olup hamuru kahverengi tonlarında, yüzeyi ise pişirmeye bağlı olarak devetüyü, kırmızı ve kahve renklerinde alacalıdır. El yapımı ve gövdeden kulplu küp yuvarlak ve içe dönük ağızlıdır. Gövdesi ağızdan karına doğru genişlemekte dibe doğru ise daralmaktadır. Boyunsuz ve dip kısmı düzdür. Söz konusu Gamalı Haç (Swastika) motifi, küpün içerisinde ölü hediyesi olarak ele geçirilmiş idol üzerinde yer almaktadır (Süel, 1992:132-134).

Resim 52: Balıbağı İdol.

Katalog No.30, İTÇ III'e tarihlendirilen idol iskeletin çene kemiği altında bulunmuş ve kireç taşından yapılmış dikdörtgen formludur. Baş, gövde ve ayak kısmı olmak üzere üç bölgeden oluşmaktadır. İdolün, bir insan bedeni özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Üzerindeki detaylar kazıma tekniği kullanılarak gösterilmiştir. Arka kısmı bezemesiz olup ön kısmında her iki omuz üzerinde kolları sağa dönük birer Gamalı Haç (Swastika) motifi ile birlikte güneş, çizi, daire ve nokta bezemeler ile süslenmiştir (Res. 52) (Lev.11/30).

2.1.7.8. Resuloğlu Mezarlık Alanı

Çorum ilinin Uğurludağ ilçesi Resuloğlu köyü sınırları içerisinde köyün kuş bakışı 900 m kuzeybatısında Araçlar Mevkii olarak bilinen yerde yer almaktadır (Yıldırım, 2013:5).(Res. 53)²².

Resim 53: Resuloğlu yerleşmesi genel görünümü (Yıldırım, 2012:Res.1).

Resuloğlu mezarlık alanı, 1996 yılında başlatılan Çorum ilinde yüzey araştırmaları kapsamında yürütülen çalışma sonucunda 1998 yılında T.Sipahi ve T.Yıldırım başkanlığındaki ekip tarafından tespit edilmiştir. Mezarlık alanda, ilk kazı

²² Bkz; Yıldırım,Tayfun (2012), “Resuloğlu 2003-“DTCF Arkeoloji Bölümü Tarihçesi ve Kazıları (1936-2011), Orhan Bingöl vd., (Ed.),Ankara Üniversitesi Basımevi:Ankara.ss.241-248.

alışmalarına 2003 yılında T. Yıldırım başkanlığında başlanmış günümüzde ise devam etmektedir²³.

Mezarlık alanı Kuzeybatı ve Güneydoğu Höyüğü'nün orta kısmında, kuzeyden güneye doğru alçalan eğimli bir arazide yer almaktadır. Alanın topografyası dikkate alınarak mezarların üst seviyeden itibaren derinliklerinin 130-220 cm arasında değiştiğı belirtilmektedir (Tütüncüler, 2006:138).

Resuloğlu Mezarlık alanı, çevresinde daha önce tespit edilmiş Prehistorik ve Klasik Çağlara ait yerleşmeler ve buluntular göz önüne alınarak İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilmektedir (Yıldırım ve Ediz, 2004:193-194).

Mezar biçimleri; küp, çömlek, taş sanduka ve çok azı toprak mezar olmak üzere 4 grupta incelenmiştir. Ancak, genel bir değerlendirme yapıldığında ise % 90 küp mezar % 10 taş sanduka olduğu sonucuna varılmıştır.

T. Yıldırım tarafından 3 seviyede incelenen mezarlar kronolojik olarak değerlendirildiğinde, çoğunluğu oluşturan 3.ve 2. Seviyesindeki mezarların MÖ III.bin ortalarına, az sayıda küp ve çömlek mezarların bulunduğu 1.seviyesindeki mezarların ise MÖ II. Bin yılın başlarına tarihlendirildiğı belirtilmiştir (Yıldırım, 2011:15).

Resuloğlu küp mezarlarına genellikle yetişkinler gömülmektedir. Küp mezarların yükseklikleri 60cm ile 130cm arasında değişmektedir. Küpler, el yapımı olup, pişirme ısıları orta derecededir. Hamuru kum ve saman katkılı, yüzeyi ise çoğunlukla kahverengi tonlarında ve siyah renkte astara sahiptir. Birey, baş kısmı küpün dip kısmına, ayak kısmı küpün üst kısmına gelecek şekilde hoker pozisyonunda ve hediyeleri ile birlikte gömülmektedir. Gömüden sonra, küplerin ağızları yassı taşlar ile kapatılmaktadır (Yıldırım ve Ediz, 2005:58, Yıldırım, 2006:3-7)²⁴.

Mezar tiplerinden toplumun sosyal yapısına ait bir sonuç henüz çıkarılamamıştır (Duyar ve Atamtürk, 2011:33-35). Ancak, Resuloğlu sakinlerinin bize mezarları ile ölümden sonraki yaşam ve gelenekleri ile ilgili bilgiler sağladığı kuşkusuzdur.

Mezarlık alanının B açmasının batı bölümünde ortaya çıkartılan M143 nolu küp mezar içinde ölü hediyesi olarak, iskeletin boynunda korunmuş bir dizi fayans boncuk

²³ Bkz;Yıldırım,Tayfun ve Kısa,Aslı (2015), “Çorum/Resuloğlu 2014 Yılı Çalışmaları”, *Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu* 5, ss.97-104.

²⁴ Bak; sayfa 40 aynı gömü biçimi özellikleri Harmanören mezarlarında da gözlemlenmiştir.

dizisinin içinde bir çift altından yapılmış Gamalı Haç (Swastika) motifli kolye ucu bulunmuştur (Yıldırım ve Ediz, 2007:443). Kolyenin elbise süsünden ziyade boncuk tanesi olabileceği düşünülmektedir (Ateşoğulları, 2008:176). Bunlar, mezarlık alanında ele geçirilen diğer metal eserler ile birlikte değerlendirildiğinde MÖ 3. binyıl sonlarına tarihlendirilmiştir (Yıldırım, 2006:1-14).

Resim 54: Resuloğlu Kolye Ucu.

Katalog No.31 ve Ro. 06/24 buluntu numaralı M143 nolu küp mezarda ortaya çıkartılan altından yapılmış iki adet kolye ucudur. Kolyeler kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) biçimlidir. İkisinin de kollarının uçları yuvarlatılmış ve uçlarında birer ip deliği bulunmaktadır (Res.54) (Lev.12/31).

2.1.7.9. Acemhöyük

Aksaray ilinin 18 km kuzeybatısında Hasan Dağı'nın eteklerinde Yeşilova ilçesinde yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 700x600 m genişliğinde ve 20 m yüksekliğindedir (Özgüç, 1966:2-3). (Res.55).

Resim 55: Acemhöyük yerleşmesi genel görünümü (Kamış 2012:Res.2).

1951 yılında, Acemhöyük ve çevresinde B. Tezcan tarafından araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bu araştırmalar sırasında Acemhöyük'ten toplanan çanak çömlek B. Tezcan tarafından yayınlanarak bilim dünyasına sunulmuştur. (Tezcan, 1958:517). 1962-1988 yıllarında N.Özgüç başkanlığında ilk kazı çalışmaları

gerçekleştirilmiştir. 1989 yılından günümüze ise, A. Öztan başkanlığında kazılar devam etmektedir ²⁵.

Yerleşmede yapılan çalışmalar ile tespit edilen tabakalanma şöyledir (Kamış, 2012: 9):

Tabaka	Dönem
I. } → IIa II. } → IIb III.	Asur Ticaret Kolonileri Çağı (Geç)
IV	Asur Ticaret Kolonileri Çağı (Erken)
V.-VII	İlk Tunç Çağı IIIB
VIII-XI	İlk Tunç Çağı IIIA
XII	İlk Tunç Çağı II

Tablo22: Acemhöyük tabakalanması tablosu.

Höyükte, Gamalı Haç (Swastika) motifli iki buluntu MÖ II. bin yılın ilk çeyreğine dolayısıyla höyüğün en gelişmiş evresi olan Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nın geç evresine tarihlendirilen I.-III. tabakalar içinde ele geçirilmiştir (Özgüç, 1966:4). Söz konusu bu buluntulardan biri damga mühür, diğeri ise oraktır.

I. ve II. tabakalarını yansıtan TA/33 plan karesinde dolgu toprak içinde tunçtan yapılmış baskı yüzeyi kare biçimli damga mühürün baskı yüzeyi üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi bulunduğu belirtilmiştir (Öztan, 2009:237)²⁶.

²⁵ Öztan, Aliye (2014) “2013 Yılı Acemhöyük 2013 Yılı Kazıları ve Sonuçları”, *KST XXXVI/2*, ss.61-72

²⁶Söz konusu buluntunun yayınlarda görseline ulaşılamadı.

Resim 56: Acemhöyük orak.

Katalog No.36, II. tabakanın erken evresini yansıtan IIb'ye ait olan TA/39 plan karesindeki yapıda ele geçirilmiş tunç oraktır (Öztan ve Arvuckle, 2010: 218). Üzerinde ve kazıcıları tarafından atölye işareti alabileceği yönünde yorumlanan kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır (Res.56) (Lev.13/36).

2.1.7.10. Kaman-Kalehöyük

Kırşehir ilinin Kaman ilçesi'nin 3 km doğusunda Kaman-Kırşehir karayolu üzerinde yer almaktadır. Höyük, 280 m genişliğinde ve 20 m yüksekliğindedir (Mikami ve Omura, 1986:227-228). (Res.57).

Resim 57: Kaman Kalehöyük yerleşmesi genel görünümü.

1986 yılından günümüze kazı çalışmaları S. Omura başkanlığında sürdürülmektedir²⁷.

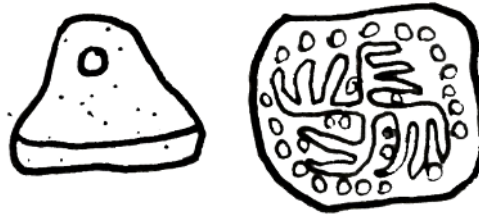
Yerleşme Güney ve Kuzey olarak iki alanda kazılmaktadır. Tabloda kuzey alanın tabakalanması belirtilmektedir (Omura, 2013:290-291):

²⁷ Bkz; Omura,Sachihiro (2015), “2014 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları Japon Anadolu Arkeoloji Enstitüsü”, *KST XXXVII/3*, ss.381-390.

Tabaka	Dönem
I.	Osmanlı Dönemi (MS 1500-1700)
II. IIa IIc IIb IIId }	Demir Çağ (MÖ 1200-400) Geç Demir Çağ Orta Demir Çağ İlk Demir Çağ
III. IIIa IIIb IIIc }	Geç ve Orta Tunç Çağ (MÖ 2000-1200) Hitit İmparatorluk Eski Hitit Asur Ticaret Kolonileri Çağı
IV.	İlk Tunç Çağ (MÖ 2300-2000)

Tablo23: Kaman-Kalehöyük tabakalanması tablosu.

Kuzey alanın Asur Ticaret Kolonileri Çağı tarihlendirilen, IIIc. tabakasında VIII nolu alanda ortaya çıkartılan mühürlerden bir tanesinin baskı yüzeyinde Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmıştır (Omura, 2006:27).

Resim 58: Kaman-Kalehöyük Damga Mühür.

Kat.No.37, ip delikli tutamaklı ve kare baskı yüzeyli pişmiş toprak damga mühürdür. Mühürün baskı yüzeyinin üzerinde, kolları sağa dönük Gamalı Haç

(Swastika) motifi görülmektedir. Motifin kollarının uç kısımları iki-üç şeritlidir (Res.58) (Lev.13/37).

2.1.7.11.Kültepe-Kaniş

Kayseri ilinde Kızılırmak kavsinin 21 km güneyinde Kültepe köyünde yer almaktadır (Özgüç, 2005:6)²⁸. (Res. 59).

Resim 59: Kültepe yerleşmesi genel görünüm (Kulakoğlu,2012:Res.1).

Yerleşmede ilk kazılar 1893-1894 yıllarında E. Chantre başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, 1906 yılında H. Winckler, 1925 yılında B. Hrozny ve 1948-2005 yıllarında T. Özgüç yerleşmenin kazı çalışmalarını sürdüren diğer bilim adamlarıdır (Özgüç, 2005:8-9). T. Özgüç'ün vefatı üzerine 2006 yılından itibaren ise, F. Kulakoğlu başkanlığında kazılar devam etmektedir²⁹.

Aşağı Şehir (Karum) ve Yukarı Şehir (Tepe) olarak iki alanda gerçekleştirilen çalışmalarda tespit edilen tabakalanma şöyledir (Özgüç, 2005:9):

Tabakalanma		Dönem
Tepe	Karum	
1-2		Roma
3		Helenistik
4- 5		Demir Çağ

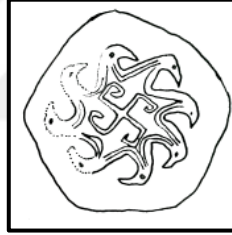
²⁸ Bkz; Kulakoğlu,Fikri (2012), “Kültepe-Kaniş (1948-2005,2006-)”, *DTCF Arkeoloji Bölümü Tarihçesi ve Kazıları (1936-2011)*, Orhan Bingöl vd., (Ed.),Ankara Üniversitesi Basımevi:Ankara.ss.207-218.

²⁹ Bkz; Kulakoğlu, Fikri (2015), “Current Research at Kültepe”, *Subartu XXXV*,Brepors. pp.9-22

6 —→Karum Ia	
7 —→Karum Ib	Asur Ticaret Kolonileri Çağı
8 —→Karum II (MÖ. 1945-1835)	
9.- 10. Karum III-IV(MÖ2000-1945)	İlk Tunç Çağı III-Orta Tunç Çağı'na Geçiş
11. -13.	İlk Tunç Çağı III
14. -17.	İlk Tunç Çağı II
18.	İlk Tunç Çağı I

Tablo24: Kültepe tabakalanması tablosu.

Asur Ticaret Koloni Çağı'nın Karum II. tabakasında ele geçirilen bulla üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmıştır (Özgüç, 2005:12).

Resim 60:Kültepe-Kaniş Mühür Baskısı.

Katalog No.38 ve KT 83 buluntu numaralı, Karum II tabakasında ele geçirilen bulla³⁰ üzerinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifli mühür baskısı görülmektedir. Mühür baskısının üzerinde, merkezde yer alan kollarının uç kısımları içe kıvrık Gamalı Haç (Swastika) motifi 8 kuş başı ile çevrelenmiştir (Özgüç, 2005:249, Özgüç ve Tunca,2001). (Res.60) (Lev.14/38).

³⁰ Bullalar; ticari amaçlı gönderilen malların veya kişiye ait korunması gereken eşyaların ambalajına takılan mühür baskılı, yazılı kil objeler olarak tanımlanmıştır (Özgüç, 2005:255).

2.1.7.12.Boğazköy-Hattuşa

Ankara ilinin 150 km doğusunda Çorum ilinin Büyükkale ilçesinde yer almaktadır (Seeher, 2002:461). Yerleşme 180 hektar üzerinde alana sahip büyük bir kent konumundadır (Seeher ve Schachner, 2014:131). (Res.61).

Resim 61: Boğazkale/Hattuşa yerleşmesi genel görünümü (Seeher ve Schachner,2014:Res.1).

Yerleşme, ilk defa 1834 yılında C.Textier tarafından keşfedilmiştir. 1893-1894 yıllarında E.Chante tarafından sondaj çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kazılar, 1906-1912 yılları arasında H.Winckler ve T. Makridi başkanlığında yapılmıştır. 1931 yıllarında aynı ekip tarafından tekrar kazı çalışmalarına başlanmış ve 1939 yılına kadar devam ettirilmiştir. Yerleşmede, 1952-1977 yıllarında K.Bittel, 1978-1993 yıllarında P.Neve ve 1994-2005 yıllarında J.Seeher gibi çeşitli bilim adamları başkanlığında kazılar sürdürülmüştür. 2006 yılından günümüze ise, A.Schachner başkanlığında kazı çalışmaları devam etmektedir (Seeher, 2006:193)³¹.

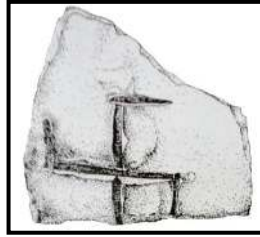
Yerleşmede; Aşağı Şehir, Büyükkale, Büyükkaya ve Kuzeybatı Teras olmak üzere dört alanda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Büyükkale’de ise, Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular ele geçirilmiştir. Bu bakımdan, aşağıda sadece Büyükkale’nin tabakalanması belirtilmiştir (Seeher, 2000:Çiz.2):

³¹ Ayrıca Bkz; Schachner, Andreas (2015), “2009-2014 Yılları Arasında Hattuşa Aşağı Şehir’deki Çalışmaların İlk Genel Değerlendirmesi”, *Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu* 5, ss.133-152.

Tabaka	Dönem
	Bizans –Roma-Helenistik ve Galat
Ia-b	Geç Demir Çağ (Geç Frig)
IIa-b	Orta Demir Çağ (Erken Frig)
IIIa	Hitit İmparatorluk Çağı (Son Dönem)
III	Hitit İmparatorluk Çağı (Orta Dönem)
IVa-b	Hitit İmparatorluk Çağı (Erken Dönem)
IVc	Eski Hitit
IVd	Asur Ticaret Kolonileri Çağı
V	İTÇ III

Tablo25: Büyükkale tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin Hitit İmparatorluk Çağı'na tarihlendirilen üç adet kap parçası üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Seild, 1972).

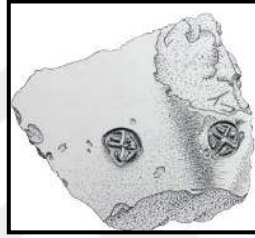
Resim 62a: Boğazköy- Hattuşa Kap Parçası.

Katalog No.39a ve BK n/10BKI buluntu numaralı kap parçasının üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.62a) (Lev.14/39a).

Resim 62b: Boğazköy-Hattuşa Kap Parçası.

Katalog No.39b ve BK y/21 buluntu numaralı tabakası belli olmayan kap parçasının üzerinde baskı yüzeyi kare biçimli damga yer almaktadır. Damganın yüzeyinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin kollarının uç kısımları çift şeritlidir (Res.62b) (Lev.14/39b).

Resim 62c: Boğazköy-Hattuşa Kap Parçası.

Katalog No.39c ve L/18 buluntu numaralı Frig tabakasının altında moloz yığını içinde bulunmuş kap parçasının üzerinde baskı yüzeyi yuvarlak biçimli damga yer almaktadır. Damganın yüzeyinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin kollarının uç kısımları kalınlaştırılmıştır (Res.62c) (Lev.14/39c).

U. Seidl yerleşmedeki çanak çömlek üzerinde görülen ve içerisinde Gamalı Haç (Swastika) motifinin de görüldüğü işaretlerin süsleme amacı veya kişiye ait olduğunu gösteren işaretler olabileceğini belirtmektedir (Seidl, 1972:80).

2.1.8.ORTA-KUZEY ANADOLU

2.1.8.1.Mahmatlar

Amasya ilinde Amasya-Tokat karayolunun 23-24 km arasında kuzey bölgesinde yer almaktadır. Höyükte, kaçak kazılar sonucunda ele geçirilen malzeme 1949 yılında

H.Z.Koşay ve M. Akok tarafından incelenmiştir. Bu incelemede herhangi bir tabakalanma saptanmamıştır (Koşay ve Akok, 1950:481-482). (Res.63).

Resim 63: Mahmatlar yerleşmesi genel görünümü (<http://www.tayproject.org> ‘den alınmıştır).

B.Tezcan, Mahmatlar’dan mezar olarak bahsetmiştir (Tezcan, 1960:27). Ancak, H.Z. Koşay ve M. Akok tarafından yapılan incelemede iskelet kalıntılarına rastlanılmamasından dolayı mezar buluntuları olamayacağı belirtilmiştir. Söz konusu bu eserlerin, zengin bir insanın şahsi eşyalarını depoladığı yer ya da atölye olabileceğini düşünülmektedir (Koşay ve Akok, 1950:484-485).

H.Z. Koşay ve M. Akok tarafından Mahmatlar definesinin buluntularının kronolojisi MÖ III. binyılın ikinci yarısı (İTÇ II) olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, defineinin maden buluntularının Alacahöyük’teki altın testi (Lev.8/22e) ile benzerliğine de dikkat çekilmiştir (Koşay ve Akok, 1950:482).

Define buluntuları içinde Gamalı Haç (Swastika) motifli altın bir testi ele geçirilmiştir (Arık, 1937:Fot.30).

Resim 64: Mahmatlar Testi.

Katalog No.25, şerit kulplu küresel gövdeli ve gaga ağızlı forma sahip altın tesitidir. Testinin gövde kısmı üzerinde paneller ile ayrılmış bölümler içinde ve dip kısmında çemberin merkezinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifleri görülmektedir (Res.64) (Lev.9/25).

2.1.8.2.Oymaağaç Höyük

Samsun ilinin Vezirköprü ilçesinde Vezirköprü Ovası'nın 7 km kuzeyinde yer almaktadır. Höyük, yaklaşık 200x190 m boyutlarındadır (Czıchon ve Yılmaz, 2014:339). (Res.65).

Resim 65: Oymaağaç Höyük yerleşmesinin genel görünümü (Czıchon ve Yılmaz,2014:Res.1)

Höyük, 1972-1973 yıllarında U.B.Alkım tarafından bölgede yapılan yüzey araştırmaları ile tespit edilmiştir. 2005-2006 yıllarında R.M. Czıchon başkanlığında yüzey araştırması yapılmıştır. İlk kazı çalışmalarına R.M. Czıchon başkanlığında 2007 yılında başlanmıştır. Günümüzde ise, R.M. Czıchon başkanlığında kazılar devam etmektedir (Czıchon ve Yılmaz, 2014:340).

Yapılan çalışmalar neticesinde höyüğün tespit edilen tabakalanması şöyledir:³²

Tabaka	Dönem
I-II	Roma- Bizans
III	Demir Çağ
IV	Hitit (Orta-Geç Tunç Çağı)
V	İlk Tunç Çağı
VI	Kalkolitik Çağ

Tablo26: Oymaağaç tabakalanması tablosu

³²Bkz;online: Czıchon, M.Rainer (2007), I.Oymaağaç-Nerik Kazı Çalışma Raporu 2007” online (http://www.nerik.de/Oymaagac_2007%20Nerik%20Kazi%20Projesi%202007%20Rapor.pdf).

Höyükte Orta Tunç Çağı'na ait Hitit İmparatorluk Çağı'na tarihlendirilen IV. tabakada taştan yapılmış kuyu içinde Gamalı Haç (Swastika) motifli pişmiş toprak damga mühür ele geçirilmiştir³³.

Resim 66: Oymaağaç Damga Mühür.

Katalog No.40 ve Oym 7383:260:012 buluntu numaralı damga mühürün baskı yüzeyi yuvarlak ve tutamak kısmı konik biçimlidir. Mühürün baskı yüzeyinde kolları sağa dönük 4 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Res.66) (Lev.14/40).

2.1.9.DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

2.1.9.1.Arslantepe

Malatya ilinin 6 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Höyük, 250x180 m genişliğinde ve 30 m yüksekliğindedir (Di Nocera, 1998:133). (Res. 67)

Resim 67: Arslantepe yerleşmesi genel görünümü (Frangipane, 2003:19, Res.1).

Höyükte, ilk araştırmalar 1932-1938 yıllarında L. Delaporte tarafından gerçekleştirilmiştir. 1947-1948 yıllarında C. Schaeffer ve ekibi ile sondaj çalışması yapılmıştır. 1961-1964 yıllarında ise, P. Meriggi ve S. M. Puglisi başkanlığında, 1970 yılına kadar da A.M. Palmieri başkanlığında kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 1976

³³Bkz;online. http://www.nerik.de/downloads/Oymaagac_2009_Nerik_Raporu_2009.pdf

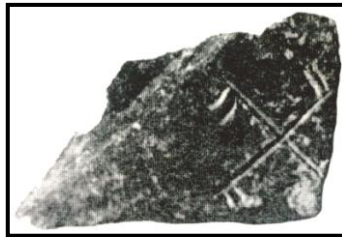
yılında ise kazı başkanlığını M. Frangipane üstlenmiş (Di Nocera,1998:10-11) ve günümüze kadar çalışmalar M.Frangipane başkanlığında devam etmektedir.

Yapılan çalışmalarla yerleşmenin tespit edilen tabakalanması şöyledir (Işıklı, 2011:119,Res.27):

Tabaka	Dönem
I.-II	Roma-Bizans
III	Geç Hitit
IV.	Geç Tunç Çağı
VA	Orta Tunç Çağı
VI D1-3	İlk Tunç Çağı III
VI C	İlk Tunç Çağı II
VI B1-2	İlk Tunç Çağı I B
VI A	İlk Tunç Çağı I A
VII	Geç Kalkolitik
VIII (çanak çömlek)	Geç Obeyd/Geçiş

Tablo 27: Arslantepe tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin İlk Tunç Çağı I dönemine tarihlendirilen VIB (MÖ 2900-2700) tabakasında ele geçirilmiş bir kap parçasının üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Palmieri, 1969:100).

Resim 68: Arslantepe Kap Parçası

Katalog No.9, VIB tabakasında ele geçirilmiş ve siyah açıklı mal grubu içinde değerlendirilen çanak çömlek parçasının üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış, kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin uç kısımları çift  eritlidir (Res.68) (Lev.3/9).

M.Frangipane, höyükte VI. tabakada Transkafkasya kökenli yeni izlerin ortaya çıktığını belirtmektedir (Frangipane, 2003:21). Palmieri, söz konusu buluntunun mal grubu Karaz Kültürü'n n karakteristik mal grubu olduğunu ve Gamalı Haç (Swastika) motifinin biçim bakımından Tabara el-Akrad (Lev.3/9) yerleşmesinin Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntusu ile benzerlik gösterdiğini belirtmektedir (Palmieri, 1969:100).

2.1.9.2.Pulur/Sakyol

Elazığ iline 45 km mesafede Tunceli'nin  emi gezek ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Höyük, 120x75 m genişliğinde ve 20 m yüksekliğindedir (I ıklı, 2011:155). (Res.69).

Resim 69: Pulur/Sakyol yerleşmesi genel görünümü (www.tayproject.org.tr 'den alınmıştır).

Höyük, Keban Barajı Projesi kapsamında yapılan araştırmalar ile 1968 yılında ke fedilmi tir. Kazı  alı maları ise, 1968-1971 yılları arasında H.Z.Koşay başkanlığında gerçekleştirilmiştir (I ıklı, 2011:155).

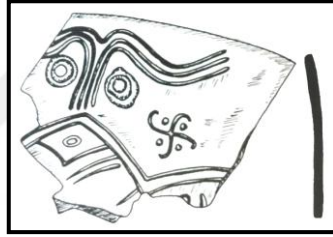
Yapılan  alı malar ile höyüğün tespit edilen tabakalanması şöyledir (Koşay, 1976a:109):³⁴

³⁴H.Z.Koşay, C14 verilerine dayanarak; V.Tabakanın M. .2350, VIII. Tabakanın M. .2470, X.Tabakanın M. .4000 tarihlendirildiğini belirtmiştir (Koşay, 1976a:109).

Tabaka	Dönem
I.-IV.	İlk Tunç Çağı II/III
V.- VII.	İlk Tunç Çağı II/III?
VIII.	İlk Tunç Çağı II
IX.-XI.	İlk Tunç Çağı I
XII.-XIII	Neolitik ve Geç Kalkolitik

Tablo29: Pulur/Sakyol tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin İlk Tunç Çağı'nı yansıtan çanak çömlek grubu içinde 3 adet Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası ele geçirilmiştir (Koşay, 1976a).

Resim 70a: Pulur-Sakyol Küp Parçası.

Katalog No.10a, IX. tabakada ele geçirilmiş küp parçası İTÇ I'e tarihlenilmektedir (Koşay,1976a:49). İnsan? yüzü görünümlü kabartma bezemeli küp parçası üzerinde dalga, nokta, zigzag ve daire bezemelerin yanında yüzün sağ yanak kısmında kolları sağa dönük ve dört bölgenin içinde de birer nokta bulunan Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin uç kısımları yuvarlatılmıştır. (Res.70a) (Lev.3/10a).

Resim 70b: Pulur-Sakyol Damga Mühür.

Katalog No.10b ve S.571 buluntu numaralı damga mühür İTÇ I'e tarihlendirilen X.tabakada ele geçirilmiştir (Koşay, 1976a:70). Yuvarlak biçimli baskı yüzeyi üzerinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin kollarının uç kısımları yuvarlatılmış ve dört bölgenin içinde de birer nokta bulunmaktadır (Res.70b) (Lev.3/10b).

Bu tür mühürlerin mülkiyet belirtisi olmaktan çok dekoratif ve sembolik bir işlev için kullanıldığı düşünülmektedir (Frangipane, 2003:59).

Resim 70c: Pulur-Sakyol Kap Parçası

Katalog No.26a ve S.753 buluntu numaralı boyalı bir çömlek parçası İTÇ II'ye tarihlendirilen VIII. tabakada ele geçirilmiştir (Koşay, 1976a:60). Kabın iç yüzünün ağız kısmında içi boyalı damla bezeme ile gövde kısmında geyik ve çark biçimli bezeme ile birlikte aynı kısımda kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin kollarının uç kısımları çift şeritli olup aralarına birkaç nokta konulmuştur (Res.70c) (Lev.9/26a).

Resim 70d: Pulur-Sakyol Kap Altlığı

Katalog No.26b ve S.461 buluntu numaralı kap altlığı İTÇ II/III? olarak değerlendirilen VII. tabakasında ele geçirilmiştir (Koşay, 1976a:66). Kap altlığının üzerinde çizi bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin iç kısmı karelere ayrılmış ve aralarında nokta bezeme ile

süslenmiştir. Bezemelerin içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur (Res.70d) (Lev.9/26b).

Bu tür kap altlıkları Pulur/Sakyol'da XI. tabakada çok yaygın olup, İTÇ I sonu-İTÇ II dönemlerinde Elazığ bölgesi dışında çevre bölgelerden Malatya bölgesinde de görülmüştür (Frangipane, 2003:51).

2.1.9.3.Norşuntepe

Elazığ ilinin 27 km güneydoğusunda Alisham ile yukarı Ağınsı ve aşağı Ağınsı köylerinin arasında yer almaktadır. Höyük konik biçimde olup, yüksekliği 35 m'dir. Murat Çayı'nın geçtiği bu ovada yerleşmenin büyük bir kısmı 1975 yılından beri Keban Barajı'nın suları altındadır (Hauptmann, 1979a:56) (Res.71).

Resim 71: Norşuntepe yerleşmesi genel görünümü (Hauptmann, 2003:23, Res.3).

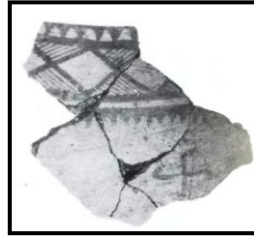
Höyükte kazı çalışmaları, 1968-1974 yıllarında Alman Arkeoloji Enstitüsü adına H. Hauptmann başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Hauptmann, 2003:22).

Yapılan kazı çalışmaları ile yerleşmede Kalkolitik Çağ'dan Demir Çağı'na kadar tabakalanma tespit edilmiştir ve şöyledir (Hauptmann, 2000:428):

Tabaka	Dönem
1-2	Orta Demir Çağ (Urartu Dönemi)
3-5	MÖ II.Bin
6-13 (MÖ 2500-1900/1800)	İTÇ III (A,B,C)
14-24 (MÖ 2700-2500)	İTÇ II (A,B)
25-30 (MÖ 2900-2700)	İTÇ IB
Yok (MÖ 3100-2900) (çanak çömleğe göre)	İTÇ IA
Boşluk	Uruk katları tespit edilememiş
31-40 (MÖ 4500-3500)	Kalkolitik Çağ (3 evreli)

Tablo 28: Norşuntepe tabakalanması tablosu.

Yerleşmenin Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntusu İTÇ III dönemine tarihlendirilen VIII. tabakada M 19 yapısındaki sokakta ele geçirilmiştir (Hauptmann, 1979b:54).

Resim 72: Norşuntepe Çömlek

Katalog No.32, yüzeyi devetüyü renginde ve açık kahve boya bezemeli çömlek parçasının gövde kısmının üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Kabın ağız kısmı kenarında uçları sarkık bir sıra diş bezeme; boyun ve omuz üzerinde içi taralı veya boş üçgenler ve yatay çizgiler ile bezeme yapılmıştır. Gövde kısmı boş bırakılmış sadece kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ile bezelidir. Motifin kollarının uç kısımları kalınlaştırılmıştır (Res.72) (Lev.12/32).

2.1.9.4. Şemsiyetepe

Elazığ ili Baskil ilçesi, Bilaluşağı köyünün 500 m güneyinde Kumlu Mevkiinde yer almaktadır. Höyük, 65x75m genişliğinde ve 6 m yüksekliğindedir (Darga, 1981:53). (Res.73).

Resim 73: Şemsiyetepe yerleşmesi genel görünümü (Darga,2000:Res.1)

Höyük, 1977 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Prehistorya Kürsüsü uzmanları tarafından bölgede yapılan yüzey araştırması ile keşfedilmiştir. Kazı çalışmaları ise, 1978-1989 yıllarında M. Darga başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Darga, 1986:73-74). Yapılan çalışmalar ile tespit edilen yerleşmenin tabakalanması şöyledir (Darga, 2000:142):

Tabaka	Dönem
1	Roma Dönemi
2-3 (yalnızca çanak çömlek)	Demir Çağ
4 (yalnızca çanak çömlek)	Son Tunç Çağı (Hitit İmparatorluk Çağı)
5	Orta Tunç Çağı
6-7	İTÇ III A-B
8-9	İTÇ II A-B
10 (yalnızca çanak çömlek)	İTÇ I
11 (yalnızca çanak çömlek)	Kalkolitik Çağ

Tablo30: Şemsiyetepe tabakalanması tablosu.

Höyüğün 7.tabakasında ele geçirilen ve İTÇ IIIA'ya tarihlendirilen boya bezemeli çömlek parçası üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmıştır (Darga, 2000:143-144).

Resim 74: Şemsiyetepe Çömlek Parçası

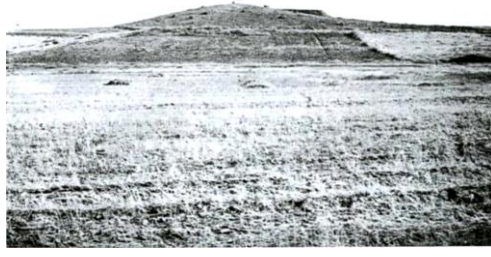
Katalog No.33, kabın yüzeyi açık krem renğinde ve açkılı olup, üzeri mat siyah renkte boya bezemelidir. Bezeme kabın ağız ve boyun kısmında yoğunlaşmış gövde neredeyse boş bırakılmıştır. Ağız kısmında içleri eğik çizgi, içi taralı veya boş büyük üçgenler veya büyük nokta bezemeler yer almaktadır. Gövde kısmında ise, stilize kuş, ve kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin kollarının uç kısımları iki-üç şeritlidir (Res.74) (Lev.12/33).

Yerleşmenin Tunç Çağı'na ait çanak çömleği içinde boyalı grubu yansıtan bu çömlek parçası, İTÇ II-III'e (M.Ö 2600-2100/2000) tarihlendirilen Altınova boyalıları olarak değerlendirilmiştir (Darga, 2000:144). Bu tür boyalıları aynı zamanda Malatya-Elazığ boyalıları olarak da bilinmektedir³⁵.

2.1.9.5. Yeniköy- Gavur Höyük

Elazığ ilinin kuzeybatısında Pulur/Sakyol'un kuzeydoğusunda Luluşağı köyünün 3km kuzeyinde yer almaktadır. Höyük, 200x150 m genişliğinde ve 14 m yüksekliğindedir (Koşay, 1976b:175).(Res.75).

³⁵ Malatya-Elazığ Boyalı kültürü; kuzeyde Divriği, güneyde Toros Dağları, batıda Darende-Gürün civarı ve doğuda Bingöl Dağları ile sınırlandırılmış bölge içinde yöresel bir karakteri yansıtan kültür olarak tanımlanmaktadır. Bu kültür, bölgede daha yoğun olarak Fırat vadisi boyunca uzanan düzlüklerde gelişim göstermiştir (Özfırat, 2001:116).

Resim 75: Yeniköy/Gavur Höyük yerleşmesi genel görünümü (Koşay, 1976a:100).

Höyük, Keban Barajı Kurtarma Kazıları kapsamında 1972 yılında H.Z.Koşay başkanlığında 1 sezon kazılmıştır.

Yapılan çalışmada höyükte 3 tabaka tespit edilmiş ve şöyledir (Koşay, 1976b:175-176):

Tabaka	Dönem
I.	Roma- Erken Bizans
II.III.	Tunç Çağı

Tablo 31: Yeniköy/Gavur Höyük tabakalanması tablosu

Yerleşmenin II. Tabakasında E-1 alanındaki yapıda Karaz tipi çanak çömleği içinde ele geçirilmiş İTÇ III dönemine tarihlendirilen, boyalı kap parçasının üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Koşay, 1976b:176).

Resim 76: Yeniköy-Gavur Höyük Kap Parçası.

Katalog No.34 ve Y.72-54 buluntu numaralı, krem zemin üzerine koyu kırmızı boya bezemeli çömlek parçası. Kabın ağız kısmı ve omuzda testere dişi, paralel çizgiler ile bezemeli olup gövde kısmı sade bırakılmıştır. Gamalı Haç (Swastika) motifi kolları sola dönük biçimi ile kabın boş bırakılan gövde kısmında görülmektedir (Res.76) (Lev.13/34).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖNASYA'DA GÖRÜLEN GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN DERĞERLENDİRİLMESİ

3.1. ÖNASYA COĞRAFYASINDA GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Pek çok bilim insanı tarafından genel olarak kabul edilen görüş, Gamalı Haç (Swastika) motifinin kökeninin Önasya'da aranması gerektiği yönündedir (Loewenstein, 1941:54, Brown, 1933:19, White, 1909:92).

Bu bağlamda, söz konusu bu bilim insanlarının görüşlerine kanıt teşkil eden arkeolojik veriler Önasya'da Gamalı Haç (Swastika) motifli en erken örneklerin Mezopotamya'nın kuzey ve orta bölgesinde ortaya çıktığını göstermektedir. Motif, bölgenin Geç Neolitik (MÖ 7000-5000) döneminde, dönemin Samarra Kültürü içinde ele geçirilmiştir. Tell Samarra (Lev.16/45), Tepe Gawra (Lev.16/46), Chogha Mami (Lev.16/47) Tell Es-Sawwan (Lev.17/48) ve Umm Dabaghiyah (Lev.17/49) yerleşmelerindeki Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular Samarra Kültürü'nü yansıtan örneklerdir. Motifin, Mezopotamya'da daha sonraki dönemlerde görülen Ubeyd ve Sümer kültürlerinde de varlığını koruduğu izlenebilmektedir.

İran'da Gamalı Haç (Swastika) motifli en erken örnekler bölgedeki Neolitik Çağ'ın Bakun Kültürü içinde ele geçirilmiştir. Tol-e Nurabad (MÖ 6000-5750) (Lev.18/51) ve Tall-i Bakun (Lev.17/50) yerleşmelerindeki Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular Bakun Kültürü'nü yansıtan örneklerdir. Motifin bölgede MÖ I.binyıla kadar olan döneme kadar varlığı; Chogha Mish(Lev.18/52), Shari Shokta(Lev.18/53), Sagzabad (Lev.19/54), Haftavan tepe (Lev.19/55), Susa (Lev.19/56) yerleşmelerinde ve Tal-i Regi (Lev.20/57), Tal-i Skau (Lev.20/58), Tall-i Siah'da (Lev.20/59) yüzey araştırmasıyla elde edilen pişmiş toprak eserler üzerinde izlenebilmektedir. Bu eserlerden Tall-i Bakun'da ele geçirilen idollerin dışında yoğunlukla çanak çömlek üzerinde olduğu görülmektedir.

Mezopotamya ve İran'da yer alan yerleşmelerdeki Gamalı Haç (Swastika) motifli örneklerin Tepe Gawra'da taş boncuk ve Tali Bakun'daki birkaç pişmiş toprak

idol dışında genellikle çanak çömlek üzerinde yer aldığı saptanmıştır. Söz konusu bölgelerdeki Gamalı Haç (Swastika) motifli örnekler başlangıçta çanak çömlek üzerinde yer alan sade süsleme öğeleridir. Ancak, zamanla biçim olarak bu sadelikten uzaklaşmış insan ve hayvan öğeleri de kullanılarak daha fantastik bir motif halini almıştır. Bu durum Gamalı Haç (Swastika) motifinin anlamının da zamanla gelişim gösterdiğini düşündürmektedir.

3.2. ANADOLU'DA GAMALI HAÇ (SWASTİKA) MOTİFİNİN DÖNEMSEL FARKLILIKLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmamızda tespit edilen 37 yerleşmeden (Harita1) elde edilen malzemelerden; 75'i pişmiş toprak, 16'sı maden, 3'ü taş ve 2'si kemik olmak üzere tespit edilen 96 parça buluntudan üzerinde değerlendirme yapılmıştır. (Tablo 1-2). Elde edilen malzemenin buluntu dağılımına baktığımızda; 32'si çanak çömlek, 23'ü ağırşak, 12'i damga mühür, 10'u kolye ucu, 3'ü kil top, 2'si idol, 2'si altın testi, 2'si kutu, 2'si kapak, 1'si pintadera, 1'i güneş kursu, 1'i duvar resmi, 1'i kap altlığı, 1'i taş obje, 1'i ocak ayağı, 1'i bıçak sapı ve 1'i orak'tan oluşmaktadır (Tablo 3).

3.2.1. NEOLİTİK DÖNEM

Anadolu'da Gamalı Haç (Swastika) motifinin en erken örnekleri Neolitik Dönem'de, şuan ki arkeolojik verilerin bizlere sunduklarıyla, Orta Anadolu ve Pisidya-Göller Bölgesi'nde elde geçirilmiştir (Harita 2). Çatalhöyük ve Bademağacı yerleşmelerinin buluntularına dayanan bu dönemde Gamalı Haç (Swastika) motifi yaklaşık MÖ 7. binyılın ortalarına tarihlendirilen tabakalarda ve malzeme olarak yalnızca pişmiş toprak damga mühür ve pintaderanın baskı yüzeyinde görüldüğü tespit edilmiştir.

Harita 2: Neolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Bölüm 2.1.7.1.'de daha önce de bahsedildiği üzere, Çatalhöyük (Lev.1/1) ip delik tutamaklı, baskı yüzeyi yuvarlak olan damga mühürdür. Mühürün, yuvarlak baskı yüzeyindeki kazıma tekniği ile yapılmış Gamalı Haç (Swastika) motifi biçim olarak genişletilmiş merkezdeki noktadan sağ tarafa doğru yayılan içe kıvrık kolları ile bir dönüşüm hareketini göstermektedir.

Bademağacı (Lev.1/2) ip delik tutamaklı, kare biçimli pintadera baskı yüzeyindeki kabartma bezeme ile yapılmış kolları sağa dönük tipik Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir (Bkz. Bölüm 2.1.4.1).

Söz konusu bu erken iki örneğin ip delikli olması taşınabilirliğini gösterirken, boyama damgası olarak kullanıldığı (Türkcan, 1999:46-47, Türkteki, 2014, 77), süsleme amaçlı deri veya insan cildi üzerine basılmak için üretilmiş olabileceği düşünülmektedir (Duru, 2008:107, Türkteki, 2014:77).

3.2.2.KALKOLİTİK DÖNEM

Kalkolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) motifi, Hacılar (Lev.1/3) ve Can Hasan I (Lev.1/4) yerleşmelerinden bilinmektedir. Bu buluntular yaklaşık MÖ 6. binyılın ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir. Kalkolitik Dönem'de motif bölgesel olarak yalnızca Orta Anadolu ve Psidia/Göller bölgesinde yer alması ile Neolitik Dönem özelliğini devam ettirdiği görülmektedir.

3.2.2.1.Erken Kalkolitik Dönem

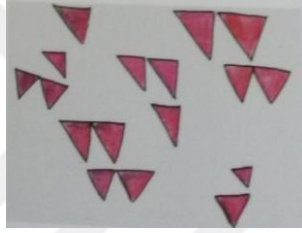
Anadolu'da, bu döneme tarihlendirilen Gamalı Haç (Swastika) motifi, Pisidya-Göller Bölgesi'nde yer alan Hacılar yerleşmesinde ve Orta Anadolu'da Can Hasan I yerleşmesin görülmektedir (Harita 3).

Harita 3: Kalkolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Psidia/Göller Bölgesi'nde Hacılar'da dönemin boya bezemeli geleneğini yansıtan bir çanak üzerinde yer alan Gamalı Haç (Swastika) motifi kabın arka ve ön yüzü üzerinde görülmektedir.

Motifin kollarının uç kısımları üzerinde yay ve üçgen bezemeler dikkat çekmektedir. Bu üçgen bezemeler bölgenin Neolitik ve Erken Kalkolitik Dönem bant ve geometrik boyalı bezeme geleneği içinde yaygındır. Bademağacı'nda Erken Neolitik Dönem'de muhtemelen ışık olarak düşünülen alandaki duvar resminde (Res.77a) ve Kuruçay (Res.77b) Erken Kalkolitik Dönem çanak çömleğinde de söz konusu bu üçgen bezemeye rastlanılmaktadır (Duru, 2008:34). Bu bağlamda, beraber kullanılan bu iki bezeme kıyaslandığında üçgenin dönem içinde yaygın olması, Gamalı Haç (Swastika) motifin ise, sadece tek bir örnekte karşımıza çıkması motifin çok da yaygın bir bezeme olmadığı ve belki de henüz deneme sürecinde olduğunu düşündürmektedir.

Bademağacı Duvar Resmi (a)

Kuruçay Çanak Çömleği (b)

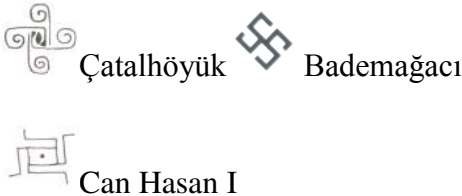
Resim77: Bademağacı Erken Neolitik II/2. yapı katına ait üçgen bezemeli duvar resmi ve Kuruçay 10.-8. yapı katlarına ait çanak çömlek örnekleri (Duru; 2008: Res. 58,130).

Gamalı Haç (Swastika) motifinin Hacılar'da bulunduğu tabaka ile ilgili bilgilerimiz sınırlı olmasına rağmen işlevine ilişkin farklı bilim insanları tarafından değişik görüşler ortaya atılmıştır; J.Mellart, bu örnekteki Gamalı Haç (Swastika) motifini “fantastik sitil” olarak değerlendirmiş (Mellart, 1970:113), R. Duru ise, söz konusu motifi Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ'daki toplumların dini anlayışlarının ya da sosyal yaşayışlarının bir yansıması olduğunu belirtmiştir (Duru, 2008:69). A.Yurtsever doktora tezi kapsamında incelediği bu grubu, malzeme ve biçim olarak değerlendirmiş ve bu tür kapların prestij ögesi olarak, kişi veya toplumların dini inanışlarını, doğa olaylarını aktarmak için üretilmiş olduğu kanısına varmıştır (Yurtsever, 2011:93).

Orta Anadolu bölgesinde Can Hasan I yerleşmesinde Gamalı Haç (Swastika) motifi çanak çömlek (Lev.1/4) üzerinde çizi bezeme olarak görülmektedir. Motif merkezi genişletilmiş biçimdedir. Ayrıca, motifin biçim olarak bölgede Neolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) motifini yansıtan Çatalhöyük örneği ile de benzediği görülmektedir.

Kalkolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) motifleri iki yerleşmede de biçim olarak birbirinden farklıdır. Ancak, Neolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) motifini yansıtan Çatalhöyük ve Bademağacı'ndaki örneklerle kıyaslandığında aynı bölgedeki yerleşmelerin farklı dönemlerde de olsa biçim olarak birbirleriyle benzerliği dikkat çekmektedir.

Nitekim, motifin Neolitik ve Kalkolitik dönem biçimleri ve boyama damgası olarak süsleme amaçlı kullanımı günümüzde Anadolu dokuma ve örme sanatında varlığını devam ettirdiği görülmektedir. Anlamının ise nazara karşı korunma ile ilgili olduğu belirtilmektedir (Erbek, 2002:134,136-137) (Res.78).

Anadolu Dokuma ve Örme Örnekleri	Neolitik ve Kalkolitik Dönem Gamalı Haç (Swastika) motifi biçimleri.
	 Çatalhöyük Bademağacı Can Hasan I

Resim 78: Anadolu'da dokuma ve örme sanatında Gamalı Haç (Swastika) motifi örnekleri, Neolitik-Kalkolitik Dönem'de Gamalı Haç (Swastika) motifi biçimleri.

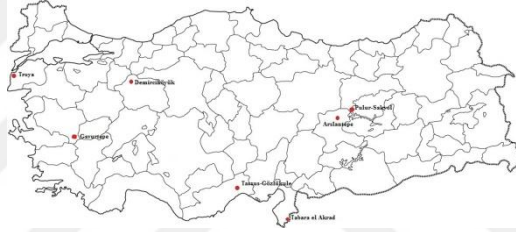
3.2.3. TUNÇ ÇAĞI

Anadolu'nun Tunç dönemini yansıtan Gamalı Haç (Swastika) motifi, söz konusu coğrafyada bölgesel olarak yoğunluk kazandığı ve kronolojik olarak değerlendirdiğimizde ise buluntu bakımından en fazla İTÇ II döneminde yoğunlaştığı görülmüştür.

3.2.3.1. İlk Tunç Çağı I

Bu dönemde motifin Anadolu coğrafyasında yayıldığı alanlara dört yeni bölge eklenmiştir. Bunlar; Kuzeybatı Anadolu, Kilikya, İç Kuzeybatı Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgeleri'dir. Motifin bu dönemde pişmiş toprak üzerindeki kullanımı devam etmekle birlikte buluntu grubu olarak ağırşak eklenmektedir.

Troya (Lev.2/5), Gavurtepe³⁶, Demircihüyük (Lev.2/6), Tabara el Akrad (Lev.2/7), Gözlükule (Lev.3/8), Arslantepe (Lev.3/9), Pulur/Sakyol (Lev.3/10) Gamalı Haç (Swastika) motifinin İTÇ I dönemini yansıtan yerleşmelerdir (Harita 4). Bu yerleşmelerde motifin genel olarak bilinen halinin dışında, biçim olarak farklılık gösterdiği kollarının uç kısımlarında; iki-üç şerit, kalınlaştırılmış ve yuvarlatılmış olduğu saptanmıştır.

Harita 4: İlk Tunç Çağı I Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Troya, Gözlükule, ve Demircihüyük Gamalı Haç (Swastika) motifleri yaygın olarak bilinen kolları sağa ve sola dönük biçimi ile birbirleriyle benzerdir. Tabara el Akrad ve Arslantepe de ise biçim, aynı zamanda malzeme olarak benzerlik göstermektedir. Bu iki yerleşmede çanak çömlek üzerinde görülen Gamalı Haç (Swastika) motifinin kollarının uç kısımları çift şeritlidir ve malzeme olarak siyah ağıllı mal grubunu yansıttığı görülmektedir. Bu mal grubu tipik Karaz Kültürü'nün çanak çömleği olarak bilinmektedir. Dolayısıyla, Gamalı Haç (Swastika) motifinin Karaz Kültürü'nün bezeme geleneği içinde de yer aldığı söylenebilir. Yine aynı kültür içinde değerlendirilen Pulur/Sakyol'da ele geçirilen insan yüzü motifli küp parçası ve damga mühür üzerindeki Gamalı Haç (Swastika) motifinin biçim olarak, kollarının uç kısımlarının yuvarlatıldığı ve aralarına noktaların konulduğu görülmektedir.

³⁶ Görseli bulunamadı.

3.2.3.2. İlk Tunç Çağı II

Gamalı Haç (Swastika) motifinin Anadolu'da en yoğun görüldüğü dönemi yansıtmaktadır. Troya (Lev.3/11), Yortan (Lev.4/12), Küllüoba (Lev.4/13), Çiledir (Lev.4/14), Beycesultan (Lev.5/15), Kusura (Lev.5/16), Aphrodisias (Lev.5/17), Bademağacı (Lev.6/18), Hacılar Büyük Höyük (Lev.6/19), Ahlatlıbel (Lev.9/23), Karaoğlan (Lev.9/24), Mahmatlar (Lev.9/25) ve Pulur/Sakyol (Lev.9/26) yerleşmelerinde, Harmanören (Lev.7/20) küp mezarın üzerinde, Karataş/Semayük'te (Lev.7/21) mezar ve çanak çömleği içinde, Alacahöyük'te (Lev.8/22) Kral Mezarları'nda Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular ele geçirilmiştir. (Harita 5). Motifin çanak çömlek ve damga mühür üzerindeki kullanımı bu dönemde arttığı görülmektedir.

Harita 5: İlk Tunç Çağı II Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Bu dönemde, Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuların ele geçirildiği malzeme olarak; pişmiş toprak dışında madende kullanıldığı izlenmektedir. Bölgesel olarak bir önceki dönemlerde görülen söz konusu motifin coğrafi alanına; İç Kuzeybatı Anadolu, Büyük Menderes Havzası, Likya Bölgesi, Orta Anadolu ve Orta-Kuzey Anadolu da eklenmiştir.

Kilikya Bölgesi'nde şimdilik bu döneme ait buluntuya rastlanılmamıştır. Orta Anadolu Bölgesi'nde Gamalı Haç (Swastika) motifnin, İTÇ I' deki kesintinin ardından bu dönemde tekrar ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda, kesin olarak motifin Anadolu'da coğrafi alanının genişlediği söylenebilir. Biçim olarak motif; uçları yuvarlak ve kalın, motifin çevresi yuvarlak ve motifin biçimini takip eden iki-üç şeritli olmak üzere yeni halleri ile karşımıza çıkmaktadır.

Dönemin mezar geleneğini yansıtan Pisidya/Göller Bölgesi'ndeki Harmanören/Göndürle ve Likya Bölgesi'ndeki Karataş/Semayük'te mezar küplerinin üzerinde (Lev.7/21a,b) ve Alacahöyük mezar hediyelerinin içinde Gamalı Haç

(Swastika) motifine rastlanmıştır. Alacahöyük'te Gamalı Haç (Swastika) motifine altın kolye uçları (Lev.8/22a,b,c), güneş kursu (Lev.8/22d) ve altın testi (Lev.8/22e) üzerinde görülmesi ve önemli kişilere ait kral mezarlarında, mezar hediyesi olarak rastlanması motifin dini anlamının yanında popülerliğini gösteren kanıtlardan olmalıdır.

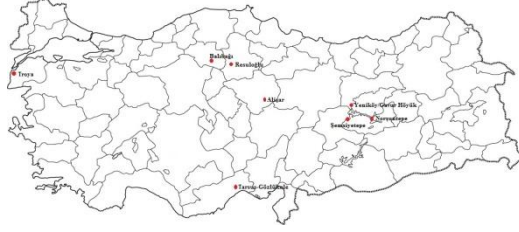
Orta-Kuzey Anadolu Bölgesi'nde bir depo/atölyeye ait olabileceği düşünülen Mahmatlar (Lev.9/25) define buluntusu içinde, Gamalı Haç (Swastika) motifli altın bir testi ele geçirilmiştir. Söz konusu testi, Alacahöyük kral mezarlarında ele geçirilen testi ile benzerlik göstermektedir (Lev.8/22e).

Birbirine benzerliği ile dikkat çeken bu buluntuların MÖ III. binyılın ikinci yarısını yansıtan kutsal nitelikli eserler olabileceği belirtilmektedir (Tütüncüler, 2013:203). Mezar geleneği içinde ortaya çıkartılan Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular, motifin, özel-dini bir sembol olarak kullanılmış olduğunu düşündürmesi açısından son derece önemlidir.

Bununla birlikte, İTÇ II'de, Gamalı Haç (Swastika) motifinin buluntu bakımından Anadolu'nun diğer bölgelerindeki yerleşmelere göre, Orta Anadolu'da Alacahöyük yerleşmesinde, Pisidya/Göller Bölgesi'nde yer alan iki yerleşmede daha yoğun olarak ele geçirildiği izlenebilmektedir. Bunlardan biri Bademağacı, diğeri ise, Karataş/Semayük'tür. Motifin erken dönem örneğini yansıtan Bademağacı yerleşmesinde Kalkolitik ve İTÇ I'deki kesintinin ardından, çanak çömlek (Lev.6/18a), ağırşak (Lev.6/18b-d) ve damga mühür (Lev.6/18e), üzerinde yer aldığı görülmektedir. Karataş/Semayük'te (Lev.7/21d-j) Gamalı Haç (Swastika) motifi mezar buluntusu dışında yaygın olarak çanak çömlek geleneği içinde de izlenmektedir.

3.2.3.3.İlk Tunç Çağı III

Bu dönemde Troya (Lev.10/27) dışında genel olarak Anadolu'nun batı kısmında Gamalı Haç (Swastika) motifine rastlanmamıştır. Gözlükule (Lev.11/28), Alishar (Lev.11/29), Norşuntepe (Lev.12/32), Şemsiyetepe (Lev.12/33), Yeniköy/Gavur Höyük (Lev.13/34), yerleşmelerinden ve Balıbağı (Lev.11/30) ile Resuloğlu (Lev.12/31) mezarlık alanlarındaki mezar hediyeleri içinde, üzerinde söz konusu motifi barındıran buluntular ele geçirilmiştir (Harita 6).

Harita 6: İlk Tunç Çağı III Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Gamalı Haç (Swastika) motifinin pişmiş toprak ve maden üzerindeki kullanımına İTÇ III'te devam edilmekle birlikte yenilik olarak ise, taş malzeme eklendiği görülmüştür. Motifin, İTÇ II'de görülen biçimlerine bu dönemde bir yenilik eklenmemiştir. Balıbağı ve Resuloğu'ndaki buluntuların motifin dini anlamının dışında kişisel aksesuar olarak, olasılıkla süsleme amaçlı kullanıldığını düşündürmektedir.

Tüm bu yerleşmelerin içinde söz konusu bu dönemde ve hatta çalışmanın genelinde Troya, Gamalı Haç (Swastika) motifinin en çok ele geçirildiği yerleşmelerden biri olarak saptanmıştır.

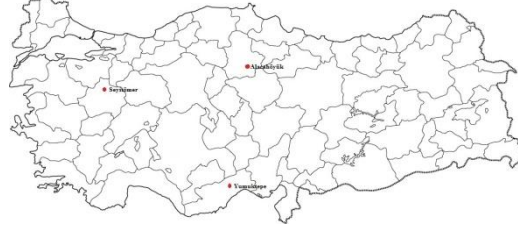
Troya'da, İTÇ III Dönemi'nde, Gamalı Haç (Swastika) motifine, buluntu bakımından çanak çömlek dışında en çok ağırşakların üzerinde rastlanılmaktadır. (Lev.10/27a,c,d,h,ı) ağırşaklar, (Lev.10/27l) kil top ve (Lev.10/27m) kutu H. Schliemann tarafından diğer işaretleriyle birlikte genellikle güneşin doğuşu ve batışı ile ilişkili döngüsüne bağlı olarak, yılın ayı ve haftası olarak değerlendirilmiştir (Schliemann,1875).

Doğu Anadolu bölgesindeki Şemsiyetepe, Norşuntepe, Yeniköy/Gavur Höyük'teki İTÇ III döneminin Gamalı Haç (Swastika) motifli boyalı kap parçaları Malatya-Elazığ boyalıları olarak bilinen bölgeye ait yerel kültür içinde değerlendirilmiş kaplardır (Özfırat, 2001:116). Bu tür kapların üzerindeki bezemelerden ağız kenarları çevresindekilerin geometrik bezemeyi, gövde kısımlarındaki bezemelerin ise doğadan alınan motifleri yansıttığı belirtilmektedir (Bilgi, 2003:65).

İTÇ III Dönemi ile ilgili çalışma kapsamında saptanan bir diğer tespit ise, en erken dönemde görülen ve İTÇ II'de yoğunlaşan Gamalı Haç (Swastika) motifli mühür buluntularının söz konusu bu dönemde temsil edilmediğidir.

3.2.3.4.Orta Tunç Çağı

Seyitömer (Lev.15/41), Yumuktepe (Lev.15/45) ve Alacahöyük (Lev.15/43) genel olarak Orta Tunç Çağı içinde değerlendirilen Gamalı Haç (Swastika) motifinin ele geçirildiği yerleşmelerdir (Harita 7). Bu dönemde motifin kullanım alanına yenilik olarak kemik malzeme eklenmiştir.

Harita 7: Orta Tunç Çağı Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

3.2.3.4.1.Asur Ticaret Kolonileri Çağı

Orta Tunç Çağı'nın ilk yarısına tarihlendirilen Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda ticaretin vermiş olduğu hareketlilik ile birlikte Gamalı Haç (Swastika) motifinin devam ettiği görülmüştür. Söz konusu dönemde Gamalı Haç (Swastika) motifi yalnızca Orta Anadolu Bölgesi'ndeki yerleşmelerden ele geçirilmiştir (Harita 8).

Harita 8: Asur Ticaret Kolonileri Çağı Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Motif, Alacahöyük'teki atölye yapısında ortaya çıkartılan tunç damga mühür (Lev.13/35a) ve ağırşak (Lev.13/35b), Acemhöyük'te; atölye işareti olabileceği düşünülen tunçtan yapılmış bir orak (Lev.13/36) ve damga mühür³⁷, Kaman-Kalehöyük'te (Lev.13/37) pişmiş toprak damga mühür üzerinde,Kültepe Geç Saray yapısındaki bulla üzerindeki damga mühür baskısı (Lev.14/38) üzerinde izlenebilmektedir.

³⁷ Görseline ulaşılamamıştır.

Ayrıca, Gamalı Haç (Swastika) motifinin bu dönemde özellikle önemli mimari yapıların yer aldıkları tabakalarda ve mühür üzerinde görülmesi resmi işlerde kullanıldığını düşündürmektedir.

3.2.3.4.2.Hitit Çağı

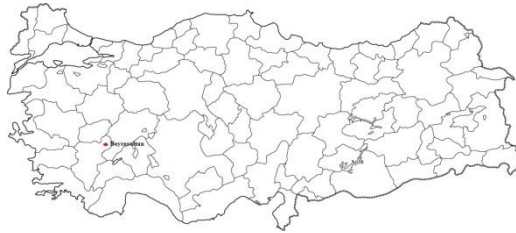
Hitit İmparatorluk Çağı'nı yansıtan buluntular Boğazköy-Hattuşa'da pişmiş toprak kapların üzerinde kazıma (Lev.14/39a) ve baskı biçiminde (Lev.14/39b,c) ve Oymağağaç damga mühür (Lev.14/40) buluntularından izlenebilmektedir. Motifin biçim olarak diğer dönemlerdeki örneklerden farklılık göstermediği görülmüştür. Bölgesel olarak ise yalnızca Orta Anadolu ve Orta Kuzey Karadeniz bölgelerinden söz edebiliriz (Harita 9).

Harita 9: Hitit Çağı Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

3.2.3.5.Geç Tunç Çağı

Motif bu dönemde sadece Büyükmenderes Havzası'nda Beycesultan yerleşmesi ile temsil edilmektedir (Harita 10).

Harita 10: Geç Tunç Çağı Gamalı Haç (Swastika) Motifli Yerleşmeler.

Beycesultan'da (Lev.15/44) kemikten yapılmış disk biçimli bir kapağın üzerinde görülen motifin 4 kolunun da kuş başı biçiminde olduğu görülmektedir. Anadolu'da, Gamalı Haç (Swastika) motifi, bu döneme kadar yukarıda değinilen biçimlerinin dışına çıkmamıştır. Ancak, Beycesultan'daki bu örneklerle birlikte motifin bir hayvan görünümü sergilemesi işlevinin somutlaşmaya doğru gittiğini düşündürmektedir.

SONUÇ

Gamalı Haç (Swastika) motifi genel olarak, “+” işaretinin dört kolunun uçlarına dik olarak getirilen eşit çizgilerle oluşturulan haç biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte, motifin temel olarak bilinen kolları sağa ve sola dönük biçiminin yanında (Res.1), zaman zaman kollarının uç kısımlarında ve çevresinde değişiklikler olduğu da izlenebilmektedir. Uç kısımlarının biçimine göre motifin; içe doğru kıvrık (Lev.1/1), (Lev.8/22c), (Lev.10/27j) (Lev.14/38), uçları kalınlaştırılmış (Lev.6/18e) (Lev.12/32) (Lev.14/39c) üçgen ve yay biçiminde geometrik bezemeli (Lev.1/3), uçları yuvarlatılmış (Lev.3/10) (Lev.7/20) (Lev.9/24) (Lev.12/31) uçları iki veya üç şeritli (Lev.2/7) (Lev.3/9) (Lev.4/14) (Lev.5/17) (Lev.9/26a) (Lev.12/33) (Lev.13/37) (Lev.14/39b) ve Beycesultan’da kemik bir kutunun üzerinde ele geçirildiği üzere uç kısımlarının hayvan başı biçiminde olduğu görülmektedir (Lev.15/44). Motifin çevresi ise; yuvarlak (Lev.5/16) (Lev.6/18c) (Lev.7/21e) (Lev.15/42), içi kare bezemeli (Lev.9/26b), içi çizi bezemeli (Lev.7/21c) (Lev.15/43) motifi takip eden iki ya da üç şeritli (Lev.5/15b) (Lev.6/18d) (Lev.6/19a) (Lev.7/21fe) (Lev.7/21ı) (Lev.9/23) (Lev.11/28b) olabilmektedir. Ayrıca, motifin erken örneklerini yansıtan (Lev.1/1) ve (Lev.1/4)’de görüldüğü gibi motifin merkezinin genişletilmiş şekli de Gamalı Haç (Swastika) motifinin biçimleri arasında yer almaktadır.(Tablo 4)

Gamalı Haç (Swastika) motifinin bazen tek başına sade olarak, bazende hayvan ve geometrik bezemeler ile birlikte kullanıldığı da bilinmektedir.

Söz konusu motifin Önasya’da ilk ortaya çıktığı bölge şimdiye kadar ki arkeolojik verilere dayanarak Kuzey ve Orta Mezopotamya’dır. Bölgenin ilk örnekleri Geç Neolitik Çağ’da (MÖ 7000-5000) Samarra kültürü içinde değerlendirilen yerleşmelerden ele geçirilmiştir.

Gamalı Haç (Swastika) motifinin Anadolu’da ortaya çıkışı ise, kuzey ve orta Mezopotamya ile neredeyse yakın tarihlerde başladığı izlenebilmektedir. Motif, Anadolu coğrafyasında ilk olarak, Orta Anadolu ve Pisidya/Göller Bölgesi’nde ENÇ’ye tarihlendirilen tabakalarda MÖ 7. binyıl ortalarında görülmektedir. Çatalhöyük’te damga mühür ve Bademağacı’nda bulunmuş olan pintaderanın baskı yüzeyinde görülen

Gamalı Haç (Swastika) motifi erken örnekleri yansıtmaktadır. Söz konusu buluntuların vücut ya da tekstil baskısı oldukları düşünülmektedir.

Anadolu'da Kalkolitik Dönem'de kullanımı farklı yerleşmelerde devam etmekte olduğu anlaşılan Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular, yaklaşık MÖ 6. binyılın ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir. Eldeki veriler incelendiğinde, bu dönemde motifin Neolitik Dönem'deki bölgeler ile paralellik gösterdiği; her iki dönemde de yalnızca Psidia/Göller ve Orta Anadolu Bölgelerinde görüldüğü saptanmıştır.

İTÇ I'de Gamalı Haç (Swastika) motifinin görüldüğü bölgelere, buluntu grubuna ve biçimine yenileri eklenmektedir. Kuzeybatı Anadolu, İç kuzeybatı Anadolu, Kilikya, ve Doğu Anadolu bölgesi motifin bu dönemde görüldüğü yeni bölgelerdir. Damga mühür ve ağırşak üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifini ilk defa bu dönemde görüyoruz. Biçim olarak ise bu dönemde ilk defa uçları çift şeritli ve uçları yuvarlatılmış Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmüştür.

İTÇ I'de Doğu Anadolu bölgesinde Gamalı Haç (Swastika) motifi Karaz Kültürü'nün bezeme geleneği içinde izlenmektedir.

İTÇ II Dönemi'nde ise, Gamalı Haç (Swastika) motifinin Anadolu'da neredeyse tüm bölgelerde yoğun olarak görüldüğü söylenebilir. Bu dönemde, motifin biçiminde ve kullanılan malzemede yenilikler eklendiği gözlemlenmiştir. İTÇ I'de görülen Gamalı Haç (Swastika) motifinin uç kısımları; yuvarlatılmış, uçları iki ya da üç şeritli biçimlerinin kullanımının bu dönemde devam ettiği görülmüştür. Motifin uçları yuvarlak ve kalın, çevresi ise yuvarlak ve motifin biçimini takip eden iki-üç şeritli halleri İTÇ II'de Gamalı Haç (Swastika) motifinin biçimsel yenilikleridir. Motifin üretildikleri malzemeye yeniliği bu dönemde, maden oluşturmaktadır. Söz konusu döneme özgü tespit edilen son yenilik ise, Gamalı Haç (Swastika) motifinin mezar geleneği içinde; ölü hediyesi olarak ve gömü biçimini yansıtan küp mezarlar üzerinde yer almasıdır.

İlk Tunç Çağı'nın son evresi olan, İTÇ III Dönemi'nde de motif bölgesel olarak Anadolu'nun batı kısmında yalnızca Troya yerleşmesinde ele geçirilmiştir. Bu da bize İTÇ III döneminde motifin bu bölge için popüler olmadığını ve kullanım alanlarında bir daralma olduğunu göstermektedir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde Gamalı Haç (Swastika)

motifinin bu döneme yansması, Malatya-Elazığ Boyalıları kültürü içinde değerlendirilmiştir.

Ayrıca, motifi üzerinde barındıran buluntuların malzemelerinden; maden, ve pişmiş toprak eserlerin devam ettiği ve bununla birlikte yenilik olarak İTÇ III'te taş malzemenin görüldüğü saptanmıştır. İTÇ III'te Gamalı Haç (Swastika) motifinin biçim özellikleri İTÇ II ile hemen hemen paralellik göstermektedir.

OTÇ'nin başlarında Mezopotamya'dan gelen Asurlu tüccarların Anadolu'daki tüccarlar ile olan iletişimleri sonucunda ticari hareketlilik zirve yapmıştır. MÖ 1950-1750 tarihlerinde yaşanmış olan Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Gamalı Haç (Swastika) motifi, dönemin Anadolu'daki merkezi olan Orta Anadolu Bölgesin'deki yerleşmelerden izlenebilmektedir. Acemhöyük'te tunç orak dışında bu dönemde tüm Gamalı Haç (Swastika) motifleri damga mühür üzerinde görülmektedir. Mühürlerin üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifinin görülmesi motifin mülkiyet belirtisi; özel bir kişi, aile ya da bir topluma ait simge olarak resmi işlerde karışıklık olmaması için kullanılmış olabileceği düşünülebilir.

Gamalı Haç (Swastika) motifinin, Hitit Çağı'nda da çanak çömlek ve damga mühür üzerinde varlığını koruduğu izlenebilmektedir. Hititlerin başkenti olan Boğazköy-Hattuşa'da ve dinsel merkezi olarak düşünülen Oymağaç/Nerik'te Gamalı Haç (Swastika) motifi ele geçmiştir. Motifin biçim olarak diğer dönemin özelliklerini yansıttığı ve bu çağda önceki dönemlerden farklı bir özelliğin eklenmediği söylenebilir.

GTÇ'ye gelindiğinde, Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntu sayısı yok denecek kadar azdır. Motif tek bir yerleşmeden bilinmekte ve biçim olarak ise daha çok gövdeleri bitişik 4 adet kuş başı biçiminde betimlemesi ile dikkat çekmektedir. Bu dönemde motifin hayvan görünümü sergilemesi ile daha somut bir anlama doğru yöneldiği söylenebilir.

Çalışmanın zamansal sınırı içerisinde, Anadolu'da Neolitik Dönem'den Demir Çağı'na kadar izleyebildiğimiz Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntuların, buluntu yerleri incelendiğinde; mezar hediyesi olarak bırakılan ve mezar geleneği içinde rastlanılanların; özel-dini bir anlam içerdikleri, idari binalara yakın konumda ele geçirilenlerin; resmi işlerde kullanılmış olabileceği ve atölye/işliklerde bulunanların ise kişiye yönelik olarak üretilmiş olabileceği düşünülmektedir.

Motifin, üzerinde yer aldığı buluntu grupları değerlendirildiğinde; özellikle pintadera, Gamalı Haç (Swastika) motifinin, daha önceki bölümlerde de belirtildiği üzere, boyama damgası olarak süsleme amaçlı, deri, tekstil veya insan cildi üzerine basılmak için kullanılmış olduğuna işaret etmektedir. Süsleme amaçlı kişisel aksesuar olarak kullanımına altın kolye uçları da örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca, özellikle oraklar üzerinde yer alan Gamalı Haç (Swastika) motifinin anlamının tarımla bağlantılı olarak; bereket ve yaşam ile ilgili olabileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, motifin, Alacahöyük Kral Mezarları'nda ele geçirilen buluntular içinde birden fazla örnek ile temsil edilmesi, sosyal statüsü yüksek özel kişiler/idareciler tarafından tercih edildiği yönünde açıklanabilir.

Doğu Anadolu'daki tüm Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular değerlendirildiğinde ise söz konusu motifin, İTÇ I örnekleri ile Karaz Kültürü çanak çömleği üzerinde, İTÇ III örnekleri ile Malatya-Elazığ Boyalı çanak çömlek kültürü içinde görüldüğü izlenebilmektedir. Motifin, bu kültürlerde çanak çömlekte bir bezeme geleneği olarak kullanımının dışında, simgesel anlamında da kullanılmış olabileceği düşünülmektedir.

Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntular malzeme olarak ise, ilk ortaya çıktığı dönemden itibaren pişmiş toprak grubunda ele geçirilmiştir ve her dönemde yoğunluk bu malzeme grubunda olmuştur. Ancak, İTÇ II Dönemin'den itibaren söz konusu gruba, maden, İTÇ III'te taş ve OTÇ Dönemin'den itibaren ise kemik malzemenin eklendiği izlenebilmektedir.

Motifin Anadolu'da tarihöncesinde taşıdığı anlamlar ise araştırmacılar tarafından; süreklilik ve dönüşüm, güneşin sembolü, 4 mevsim 4 hafta gibi zamansal anlam, tanrısal 4 kutsal güç ve ölümden sonraki hayat ilişkisini yansıtan dini bir sembol olarak tanımlanmıştır. Anadolu'daki genellikle İTÇ dönemini yansıtan Gamalı Haç (Swastika) motifli buluntularını değerlendiren Ö.Tütüncüler ise genel olarak motifin kutup yıldızından esinlendiğini, tarım ve göçebe toplumlar tarafından mevsimsel döngüyü yansıtan sembol olarak kullanılmış olabileceğini belirtmektedir. Bu bakımdan Gamalı Haç (Swastika) motifi tarihöncesi döneme ait toplumların soyut ve somut düşüncesini yansıtan en eski ve aynı zamanda evrensel bir motif olarak düşünülebilir.

Sonuç olarak, Gamalı Haç (Swastika) motifi Anadolu’da Neolitik Dönem’den MÖ I. binyıla kadarki sürece kadar kesintisiz devam etmiştir. Motif Anadolu’da prehistorik ve protohistorik toplumların kültürlerinde; sanat, din ve ekonomik alanlarının bir parçası olarak var olmuş, söz konusu bu alanlarda; aynı aile, soy veya aynı kültürü taşıyan kişi veya gurupları belirten bir işaret olarak kullanılmış olabileceği izlenimini vermektedir.

KAYNAKÇA

- Abay, Eşref ve Dedeoğlu, Fulya (2009), “Beycesultan 2007-2008 Yılları Kazı Çalışmaları Ön Raporu” *Arkeoloji Dergisi*XIII/1, ss.53-80.
- Akdeniz, Engin (1999), *Büyük Menderes Havzasının Demir Çağı Öncesi Kültürleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Bölümü, İzmir.
- Akdeniz, Engin (2009), “Yortan Mezarlığı Hakkında Yeni Gözlemler”, *Tüba-Ar Dergisi*,12, ss.49-64.
- Akşit, Oktay (1967), *Lykia Tarihi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1218, İstanbul.
- Akurgal, Ekrem (1986), “Anadolu Tarihinin Oluşmasında Jeomorfolojik Özelliklerin Rolü”, *Anadolu Araştırmaları* X, ss.21-30.
- Akurgal,Ekrem(1993),*AnadoluUygarlıkları*,(DördüncüBaskı),Net Turistik Yayınları:İstanbul.
- Alkım, U.Bahadır (1968), *Anatolia I:From The Beginnings toThe End of The 2nd Millennium B.C.*, Geneva, World.
- Altındal, Aytunç (2010), *Bilinmeyen Hitler*, Alfa Yayıncılık:İstanbul.
- Anabol, Mükerrrem (1994), “Batı Anadolu Sanatında Swastika (Gamalı Haç) Motifi,*Belleten* LVII/219, ss.397-399.
- Ardos, Mehmet (1984), *Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi-I*,İstanbul Üniversitesi Yayınları,İstanbul.
- Arık, R.Oğuz (1937), *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Hafriyatı:1935'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait ilk Rapor*, TTKY:Ankara.
- Arık, R.Oğuz (1994), “Ankara'nın En Garp Eti İstasyonu Karaoğlan Höyüğü”, *Belleten*,IX/III, ss.27-60.
- Atalay, İbrahim ve Mortan, Kenan (2006), *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, İnkılap Yayınları:İstanbul.
- Ateşoğulları, Soner (2008), *MÖ 3.Binde Altın, Gümüş ve Elektrum Süs Eşyasının Anadolu Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baykal, Ayşe, Seher, A ve Obladen-Kauder, Julia (1996), *DemircihöyükIV:Die Kleinfunde*, Zabern:Mainz.

- Bertram,K.Jan (2008), “Ahlatlıbel, Etiyokuşu, Koçumbeli–Zur Neubewertung der Ankara-Gruppe. Ahlatlıbel, Etiyokuşu, Koçumbeli–Ankara Çevresine Ait Bazı Buluntu Topluluklarının Yeniden Değerlendirilmesi”, *Tüba-Ar Dergisi*XI, ss.73- 84.
- Bilgen, A.Nejat (2013), *Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2011-2012)*, Dumlupınar Üniversitesi-TKİ:Kütahya.
- Bilgen, A.Nejat, Coşkun, Gökhan, Çevirici, Figen vd (2015), Seyitömer Höyüğü 2014 Yılı Kazısı”,*KST XXXVII/2*, ss.45-63.
- Bilgi, Önder (2003), “Köşkerbaba Höyük”, *ArkeoAtlas* 2, ss.65.
- Blegen, C.William,Caskey,L.John,Rawson,Marion ve Sperling, Jerome (1950), *Troy I.General Introduction, The First and The SecondSettlements*, Princeton University Pres: Princeton.
- Braidwood, R.John (1937), *Mounds in the Plain of Antioch: An Archeological Survey*, Chicago.
- Brown, W. Norman (1933), *The Swastika*, Emerson Books: New York.
- Budja, Mihael (2003), “Seals, Contracts and Tokens in the Balkans Early Neolithic: Where in The Puzzle”, *Documenta Praehistorica* XXX, pp.115-130.
- Cessford, Craig (2007), “Neolithic excavations in the North Area, East Mound Çatalhöyük 1995– 98”, *Excavating Çatalhöyük: South North and KOPAL area Reports from the 1995–99 Seasons*,I. Hodder (ed.), McDonald Institute Monographs, McDonald Institute for Archaeological Research,Cambridge:British Institute for Archaeology at Ankara, London,ss.345–552.
- Coşkun, Nilgün ve Gümüş, Ahmet (2014), “Tabara el Akrad Höyük Kazısı”, Aynur, Özfirat, Çilem,Uygun (Ed.), *Hatay Arkeolojik Kazı ve Araştırmaları*,Mustafa Kemal Üniversitesi Yayınları No:50:Antakya,ss.81-84.
- Czichon, M.Rainer ve Yılmaz, M.Ali (2014), “Vezirköprü/Oymaağaç (Nerik?) Projesi”, Kasapoğlu, Hasan,Yılmaz,M.Ali (Ed.), *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 40.Kuruluş Yılı Armağanı:Anadolu’nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı*,Bilgin Kültür Sanat Yayınlar:Ankara.ss.339-348.
- Çelik, Duygu (2008), *Yeni Dönemde Alacahöyük Kazılarında Mimari Buluntular*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı , Ankara.
- Çınarlıoğlu, Aykut ve Çelik, Duygu (2010), *Atatürk ve Alaca Höyük*, Yüksel İnşaat:Ankara.
- Çınarlıoğlu, Aykut (2013), “2013 Yılı Alaca Höyük Kazı Çalışmaları”, *4.Çorum Kazı ve Araştırmaları Sempozyumu*, Çorum, ss. 104-125.
- Darga, Muhibbe (1981), “Şemsiyetepe 1980 Yılı Buluntuları” *KST* III, ss.53-57.

- Darga, Muhibbe (1986), “Şemsiyetepe İlk Tunç Çağı Boyalı Çanak Çömleği”, *Türk Tarih Kongresi IX/1*, ss. 73-80.
- Darga, Muhibbe (2000), “Aşağı Fırat Havzası Şemsiyetepe Kazıları 1978-1989”, Oktay Belli (Ed.), *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi 1932-1999*, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Yayın No:4242, İstanbul, ss.140-146.
- Dedeoğlu, Fulya (2014), “Yukarı Menderes Havzası Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşimlerinin Meteryal Kültür ve İskan Düzeni Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XVIII, ss.33-56.
- Di Nocera, Gian Maria (1998), *Die Siedlung der Mittelbronzezeit von Arslantepe: eine zentralsiedlung von beginn des zweiten jahrtausends v. chr. in der ebene von Malatya (Türkei)*. Vol: III, Visceglia: Roma.
- Duru, Refik (1966), *Eski Anadolu Kültürlerinin Ana Hatları*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları: Trabzon.
- Duru, Refik (1997), “Bademağacı Höyüğü (Kızılkaya) Kazıları 1993 Yılı Çalışma Raporu”, *Belleten* LX/229, ss. 783 – 801.
- Duru, Refik (2000), “Bademağacı Kazıları 1997 ve 1998 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten* LXIV, ss.187–213.
- Duru, Refik (2002), “Bademağacı Kazıları 2000 ve 2001 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten* LXVI/246, ss.549-647.
- Duru, Refik (2004), “Bademağacı Kazıları 2002 ve 2003 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten* LXVIII/252, ss.519-559.
- Duru, Refik (2008), *MÖ 8000’den MÖ 2000’e Burdur-Antalya Bölgesi’nin Altıbin Yılı*, Suna İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü: Antalya.
- Duru, Refik ve Umurtak, Gülsün (2008), “Bademağacı Kazıları 2004,2005 ve 2006 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten* LXXII, Ankara, ss.193-245.
- Duyar, İzzet ve Atamtürk, Derya (2011), “Erken Tunç Çağında Orta Anadolu’da Ölü Gömme Adeti,ağlık Yapısı ve Yaşam Biçimi: Resuloğlu Örneği, *Çorum Kazı ve Araştırma Sempozyumu I*, ss.29-42.
- Efe, Turan (1995), “1993 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *AST XII*, ss.245-266.
- Efe, Turan (1997), “1995 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *AST XIV*, ss. 215-232.
- Efe, Turan (2003), “Batı Anadolu Tunç Çağı Uygarlığının Doğuşu”, *Arkeo Atlas 2*: ss.92-129.

- Efe, Turan (2007a), "The theories of 'Great Caravan Route' between Cilicia and Troy:the Early Bronze Age III Period in Inland Western Anatolia", *Anatolian Studies*57: pp.47-64.
- Efe, Turan (2007b), "Küllüoba Kazıları ve Anadolu Tarihöncesi Araştırmalarına Katkısı",*Refik Duru'ya Armağan*, Gülsün Umurtak vd.(Ed.), Age Yayınları:İstanbul, ss.103-114.
- Efe, Turan ve Deniz Ş.M. Ay-Efe, (2001), "Küllüoba İç Kuzeybatı Anadolu'da bir İlk Tunç Çağı Kenti 1996-2000 Yılları Arasında Yapılan Kazı Çalışmalarının Genel Değerlendirilmesi", *TÜBA-AR Dergisi*, ss.44-78.
- Erbek, Mine, (2002), *Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri*, Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Ergün, Gürkan (2013), *Beycesultan Höyük Tunç Çağı Ağırşakları ve Dokuma Ağırlıkları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı,İzmir.
- Erim, Kenan (2010), *Aphrodisias*, Net Turistik Yayınları:İstanbul.
- Erinç, Sırrı (1953), *Doğu Anadolu Coğrafyası*. İstanbul Üniversitesi Yayınları:İstanbul.
- Eslick, Christine (2009), *Elmalı-Karataş 5: The Early Bronze Age Pottery of Karataş: Habitation Deposits*, Bryn Mawr College.
- Farid,Shahina(2008),"*Çatalhöyük2008ArchiveReport*,online:http://www.catalhoyuk.com/downloads/Archive_Report_2008.pdf,ss.13-29.
- Fidan, Erkan, Sarı, Deniz ve Türkteki, Murat (2015), "An Overview of the Western Anatolia Early Bronz Age", *Europen Journal of Archaeology* 18/1, pp.60-89.
- Frangipane, Marcella (2003), "Doğu Anadolu: Son Kalkolitik Çağ", *Arkeoatlas* 2, ss.12-30.
- French, H.David (1962), "Excavations at Can Hasan: First Preliminary Report 1961", *AS* XII. pp. 27-40.
- French, H.David (1967), "Excavations at Can Hasan 1966: Sixth Preliminary Report", *AS* XVII, pp.165-178.
- French, H.David (1968), "Excavations at Can Hasan 1967: Seventh Preliminary Report",*AS* XVIII, pp.45-53.
- French, H.David (1997), "Early bronze Age Pottery in Western Anatolia, A Summary 1970 1995", *Poliochni e l'antica et del bronzo nell'Egeo settentrionale*: Atina, pp.569-595.
- French, H.David (1998), *Canhasan Sites 1: Stratigraphy and Structures*, BIAA, London.
- Frutiger, Adrian (1998), *Signs and Symbols Their Design And Meaning*, London: Ebury Press.

- Garstang, John (1953), *Prehistoric Mersin, Yümük Tepe in Southern Turkey*, Oxford.
- Girgin, Mustafa, Bulut, İhsan, Sevindi Cemal (2001), “Türkiye’deki Karayolu Geçitleri”. *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 27, Erzurum, ss.89-109.
- Goldman, Hetty (1950), *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus Vol I: The Hellenistic and Roman Periods*, Princeton University Press: Princeton.
- Goldman, Hetty (1956), *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus Vol II: From the Neolithic through the Bronze Age*, Princeton University Press: Princeton.
- Goodyear, W, Henry (1891), *The Grammar of The Lotus: A New History of Classic Ornament as a Development of Sun Worship*, Low: London. online: <https://archive.org/details/grammaroflotusne00gooduoft>.
- Gorny, Ronald L. (1994), “The 1993 Season at Alişar Höyük in Centrel Turkey”, *Anatolica* XX, pp.191-202.
- Gülçur, Sevinç (2003). “Köyden Kente. Yakınoğu'da İlk Yerleşimler” *Ufuk Esin'e Armağan/From Village to Cities. Early Villages in the Near East. Studies Presented to Ufuk Esin Cilt 1-2*, ss.491-503.
- Güney, Hüseyin (2012), *Aşağı Büyük Menderes Havzası'nın Son Tunç Çağı Tarihi Coğrafyası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Aydın.
- Hauptmann, Harald (1979a), “Kalkolitik Çağdan İlk Tunç Çağının Bitimine Kadar Norşuntepe'de yerleşmenin gelişimi”, *Türk Tarih Kongresi VIII/1*, ss. 57-63.
- Hauptmann, Harald (1979b), “Norşuntepe Kazıları 1973”, *O.D.T.Ü Keban Projesi Yayınları*: Ankara, ss. 43-78.
- Hauptmann, Harald (2000), “Zur Chronologie Des 3.Jahrtausends am oben en Euphrat Aufgurund der Stratigraphie des Norşuntepe”, In C. Marro and H.Hauptmann (Eds.), *Chronologies des Pays du Caucase et de l'Euphrate aux IVe-IIIe Millenaires*, Actes du Colloque International Organisé par l'Institut Français d'Etudes Anatoliennes d'Istanbul, De Boccard:Paris, pp. 419-494.
- Hauptmann, Harald (2003), “Norşuntepe”, *Arkeoatlas* 2, ss.22-24.
- Hild, Friedrich (2004), “Lykien In Den Notitiae Episcopatum”, *Jahrbuch Der Österreichischen Byzantinistik* 54, pp.1–17.
- Hood, Sinclair (1951), “Excavations at Tabara el Akrad 1948-49”, *AS* 1, pp. 113-147.
- Işıklı, Mehmet (2011), *Doğu Anadolu Erken Transkafkasya Kültürü: Çok Bileşenli Gelişkin Bir Kültürün Analizi*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları:İstanbul.

- İlgezdi- Bertram, Gülçin, Bertram, Jan K. (2009), “İlk Tunç Çağı Ankara Bölgesi Araştırmaları (ODTÜ Yüzey Araştırması 2008ve Ahlatlıbel Buluntuları)”,AST XXVII/3,ss.385-396
- İlgezdi-Bertram, Gülçin ve Jan, K. Bertram (2012), “Ankara Bölgesi’nde İlk Tunç Çağ Yerleşimleri”. Ali A. Akyol, Kameray Özdemir (Ed.), *Türkiye’de Arkeometrinin Ulu Çınarları/Two Eminent Contributors to Archaeometry in Turkey Prof. Dr. Ay Melek Özer ve Prof. Dr. Şahinde Demirci’ye Armağan/To honour of Prof. Dr. Ay Melek Özer and Prof. Dr. Şahinde Demirci*. Homer Kitabevi: İstanbul, ss.117-124.
- Joukowsky, S.Martha (1986), *Prehistoric Aphrodisias I: Excavations and artifact studies*, Publications D'histoire de L'art et D'archeologie de L'universite Cathollque de Louvain, 39:Belgium.
- Kamış, Yalçın (2012), *Acemhöyük Erken Tunç Çağı Seramiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Kamil, Turhan (1982), *Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia*, BAR 145: Oxford.
- Karakoç, Müşerref (2012), *MÖ II. Bin’de Doğu Anadolu’da Ölü Gömme Adetleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Klasik Arkeoloji Programı, İzmir.
- Karaoğlu, Hülya (2010), *Seyitömer Höyüğü’nde Bulunan MÖ II. Binyıla Ait Dokumacılıkla İlgili Buluntular*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı.
- Kolağasıoğlu, S.Mustafa (2009), *Hitit Çağı’nda Orta Karadeniz Bölgesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, Konya.
- Korfmann, Manfred (1983), *Demircihüyük. Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978*, BandI: Architektur, Stratigraphie und Befunde. Mainz: Philipp von Zabern.
- Korfmann, Manfred (2003), “Troya”,*Arkeoatlas* 2, ss.130-143.
- Korkmaz, Kıymet (2004), *MÖ II. Binde Orta Karadeniz Bölgesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, Ankara.
- Korkmaz, Zafer (2013), *Kilikya Demir Çağı Yerleşimleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, Konya.
- Koşay, H.Zübeyr (1934), “Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâletince Yaptırılan Ahlatlıbel Harfiyatı”, *Türk Tarih Arkeologya ve Etnografya Dergisi* 3-4/2, ss.3-101.

- Koşay, H.Zübeyr (1938), *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alacahöyük Hafriyatı: 1936'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor*, TTK Yayınları: Ankara.C: 5/2.
- Koşay, H.Zübeyr (1941), “Türk Tarih Kurumu Alacahöyük Harfiyatı 1940 Çalışmaları ve Neticeleri”, *Belleten* V/17-18, ss.1-16.
- Koşay, H. Zübeyr (1951), *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alacahöyük Kazısı: 1937-1939 daki çalışmalara ve keşiflere ait ilk rapor*, TTK Yayınları: Ankara.C: 5.
- Koşay, H.Zübeyr, (1976a), *Keban Projesi Pulur Kazısı 1968-1970*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayınları: Ankara.
- Koşay, H.Zübeyr (1976b), “Yeniköy Höyüğü Kazısı 1972”*Keban Projesi 1972 Çalışmaları*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları,S:1,No:5: Ankara.ss.175-193.
- Koşay, H.Zübeyr ve Akok, Mahmut (1950), “Amasya Mahmatlar Köyü Definesi”, *Belleten* XV /55, ss.481-485.
- Koşay, H.Zübeyr ve Akok, Mahmut (1966), *Alacahöyük Kazısı 1940-1948'deki Çalışmalara ait ilk Rapor*, TTK Yayınları: Ankara.
- Kökten, İ.Kılıç (1952) “Anadolu'da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma” *AÜDTCFD* X, ss 167-208.
- Lamb, Winifred (1937), “Excavations at Kusura Near Afyon Karahisar I/II”,*Archaeologica* LXXXVI, pp.1-64.
- Lloyd Seton - Mellaart, James (1962), *Beycesultan Vol I:The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, BIAA: London.
- Loewenstein, P.John (1941), “The Swastika: Its History and Meaning”, *Man* 41, pp.49-55.
- Mellart, James (1954), “ Preliminary Report on a Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey”, *AS* IV, pp.175-240.
- Mellart, James (1962), “Excavations at Çatalhöyük, First Preliminary Report, *AS* XII, pp..41-66.
- Mellart, James (1963), “Excavations at Çatalhöyük, Second Preliminary Report”, *AS* XIII ,ss.43-103.
- Mellaart, James (1970), *Excavations at Hacilar I-II*, Edinburg.
- Mellart, James (1989), *The Goddess from Anatolia*, Adenaw: Graphic Boks International.
- Mellaart, James(2003), *Çatalhöyük:Anadolu'da Bir Neolitik Kent*, Gökçe B.Yazıcıoğlu (Çev.), Yapı Kredi Yayınları, No:1759:İstanbul.

- Mellaart, James ve Murray Ann (1995), *Beycesultan:Vol.III, Pt.II, Late Bronze Age and Phrygian pottery, and middle and late Bronze Age small objects*, C.II, BIAA:London.
- Mellink, J.Machteld (1964), "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia, 1963", *AJA* 68, pp.269-278
- Mellink, J.Machteld (1965), "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia 1964" *AJA* 69/3, pp. 241-251.
- Mellink, J.Machteld (1969), "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia 1968" *AJA* 73/3, pp. 319-331.
- Mellink, J.Machteld (1987), "Work at Elmalı and Semayük-Karataş, 1986", *KST* IX/2, ss:21-2.
- Meriç, Recep (1987), "1985 Yılı Alaşehir Kazı Çalışmaları", *KST* VIII/2, ss.259-271.
- Meriç, Recep (1988), "1987 Yılı Alaşehir Kazı Çalışmaları" *KST* X/1, ss.157-170.
- Meriç, Recep (1993), "1992 Yılı Alaşehir Kazı Raporu" *KST* XV/2, ss.422-424.
- Mikami, Tsugio ve Omura, Sachihito (1986), "1985 Kaman-Kalehöyük Yüzey Araştırmaları", *AST* IV ss.227-237.
- Oğuz, Remzi (1933), "Anadolu Arkeologya Tarihinde Alishar Harfiyatı"*Türk Tarih, Arkeolgya ve Etnografya Dergisi* I, ss.22-63.
- Omura, Sachihito, (2006), "Preliminary Report on the 20th Excavation Season at Kaman-Kalehöyük 2005", *AS* 15, pp.1-61.
- Omura, Sachihito (2013), "Kaman Kalehöyük'teki MÖ II.Binyıl Yuvarlak Siloları"*Hititler: Bir Anadolu İmparatorluğu*, Alparslan-Doğan, Meltem, Alparslan, Metin (Ed.), Yapı Kredi Yayınları:İstanbul, ss.290-297.
- Ortmann, Winfried (1963), *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien*, Berlin.
- Ökse, Tuğba (2007), "Ancient Mountain Routes Connecting Central Anatolia to the Upper Euphrates: Transanatolia: Bridging the Gap between East and West in the Archaeology of Ancient Anatolia", *AS* Vol. 57, pp.35-45.
- Özfırat, Aynur (2001), *Doğu Anadolu Yayla Kültürleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları:İstanbul.
- Özgüç, Tahsin (1944a), "Öntarihte Isparta Ovası Kültürü ve Yeni Buluntuları", *AÜDTCF Dergisi* 2/3, ss.407-418.
- Özgüç, Tahsin (1944b), "Yortan Mezarlık Kültürüne Ait Yeni Buluntular" *Belleten*, XXIX/8, ss.53-70.
- Özgüç, Tahsin (2005), *Kültepe: Kanis/Nesa*, Jale, Velibeyoğlu (Ed.), Yapı Kredi Yayınları:İstanbul.
- Özgüç, Nimet (1966), "Acemhöyük Kazıları", *Anadolu/Anatolia Dergisi* X, ss. 1-52.

- Özgüç, Nimet (1987), “Karaoğlan Mühürleri”, Tahsin Özgüç, H.Karamağralı, H.R.Çongur (Ed.), *Remzi Oğuz Arık Armağanı*, Ankara Üniversitesi Dilve Tarih-coğrafya Fakültesi Yayınları No. 360, Ankara,ss.19-31.
- Özgüç, Nimet ve Tunca, Önhan (2001), *Kültepe-Kaniş:Mühürlü ve Yazıtlı Kil Bullalar :Kültepe-Kaniş: Sealed and Inscribed Clay Bullae*, TTKY V:Ankara.
- Özkan, Süleyman (1998),“Hitit İmparatorluğunun Yıkılışında Küçük Krallıkların Rolü”, *Tarih İncelemeleri Dergisi XIII*, ss.71-81.
- Özsait, Mehmet (1980), *İlkçağ Tarihinde Pisidya*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: İstanbul.
- Özsait, Mehmet (1986), “1984 ve 1985 Yılı Isparta Çevresi Tarihöncesi Araştırmaları”, *AST IV*, ss.323-333.
- Özsait, Mehmet (1994), “1993 Yılı Harmanören Mezarlı Kazısı”, *KST XVI/2*, ss.153-174.
- Özsait, Mehmet (2000), “Göller Bölgesi Yüzey Araştırması ve Harmanören (Göndürle) Mezarlık Kazısı”, *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi (1932-1999)*, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Yayını No:4242:İstanbul, ss. 150-153.
- Özsait, Mehmet (2001), “1999-2000 yılları (Göndürle Höyük) Harmanören Mezarlık Kazısı”, *KST XXIII/1*, ss.327-340.
- Özsait, Mehmet (2003), “2002 Yılı Harmanören Mezarlık Kazısı”, *KST XXV/2*, ss.441-450.
- Özsait, Mehmet (2006), “Arkeolojik Verilerin Işığı Altında Burdur”, *I.Burdur Sempozyumu Bildiriler*, Burdur, ss.696-715.
- Özsait, Mehmet ve Özsait, Nesrin (2007), “*Harmanören İçten Tutamaklı Küpler*”, *Refik Duru'ya Armağan*, Ege Yayınları: İstanbul, ss131-134.
- Özyar, Aslı, Danışman, Günhan, Gürbüz, Cemil ve Özener, Haluk (2003), “Tarsus-Gözlükule 2001 Yılı Enterdisipliner Araştırmaları”, *AST XX/1*, ss.273-282.
- Özyar, Aslı, Danışman, Günhan, Kuruçayırılı, Emre, Ünlü,Elif (2008), “Tarsus-Gözlükule 2007 Yılı Kazısı”, *KST XXX/2*, ss.47-60.
- Öztan, Aliye (2009), “Acemhöyük 2008 Yılı Kazıları”, *KST XXXI/2*,ss.235-250.
- Öztan, Aliye ve Arbuckle, B.Stanley, (2010), “2009 Yılı Acemhöyük Kazıları” *KST XXXII/3*, ss.216-235.
- Palmieri, Ayba (1969), “Excavations at Arslantepe (Malatya) 1968”, *Türk Arkeoloji Dergisi 18/1*, ss.99-107.
- Sarı, Deniz (2004), *Küllüoba İlk Tunç Çağı II Çanak Çömleği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji AnabilimDalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı İstanbul.

- Sarı, Deniz (2011), *İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı 'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı/Strasbourg Üniversitesi Etude des Civilisations de l'Antiquité- UMR 7044 Archeologie de l'Orient Ancien, İstanbul.
- Sazcı, Göksel (2007), *Troia Hazineleleri*, Aygaz:İstanbul.
- Schliemann, Heinrich (1875), *Troy And Its Remains: A Narrative Of Research and Discoveries Made On The Site Of Illium And in The Trojan Plain*, Philip,Smith (Ed.), John Murray,Albemarle Street:London.
- Seeher, Jürgen (2000), "Hattuşa/Boğazköy'ün Yerleşim Tarihine Yeni Katkılar: Büyükkaya Kazılarına Toplu bir Bakış" Yalçın,Gönül(Çev.), *TÜBA-ARDergisi* 3,ss.15-34.
- Seeher, Jürgen (2002), "Hattuşa Boğazköy, Hitit Devletinin Başkenti,Kentin Gelişimi ve İmparatorluk Metropolü Oluşu", *Hititler ve Hitit İmparatorluğu 1000 Tanrılı Halk*, Jacob W.Bonn (Ed.), Kunst-und Ausstellunshalle der Bundesrepublik: Deutschland,ss.440-461.
- Seeher, Jürgen (2006), *Hattuşa Rehberi Hitit Başkentinde Bir Gün*, Ege Yayınları: İstanbul.
- Seeher, Jürgen ve Schachner, Andreas (2014), "Boğazköy/Hattusa–Fifty Years of Restoration and Site Management; Boğazköy/Hattusa–Restorasyon ve Alan Yönetiminin Elli Yılı", *Heritage in Context*, Martin Bachmann vd.(Ed), Miras 2,Ege Yayınları:İstanbul, ss.131-159.
- Seild, Ursula (1972), *Gefassmarken von Boğazköy*, Gebr.Mann:Berlin.
- Seton-Williams, M. Veronica (1954), "Cilician Survey", *Anatolian Studies (AS)* IV, ss.121- 174.
- Sevin, Veli (2001), *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, TTK Yayınları:Ankara.
- Sevin, Veli ve Caneva, Isabella (1994), "1993 Yılı Mersin/Yumuktepe Yılı Kazıları" *KST* XVI/1, ss.27-42.
- Süel, Mustafa (1989), "Balıbağı 1988 Kurtarma Kazısı", *Türk Arkeoloji Dergisi* XXVIII, ss.145–163.
- Süel, Mustafa (1991), "Balıbağı 1989 Kurtarma Kazısı",*Müze Kurtarma Kazıları Semineri I*, ss.205-214.
- Süel, Mustafa (1992), "Balıbağı 1990 Kurtarma Kazısı",*Müze Kurtarma Kazıları Semineri II*, ss.129-146.
- Tezcan, Burhan (1958), "Aksaray Çevresinden Derlenen Eserler" *Belleten* 88/XXII, ss.517-526.
- Tezcan, Burhan (1960), "Yeni Horoztepe Buluntuları", *Anadolu/Anatolia* V, ss.13-28.

- Thissen, Laurens (2002) "The CANEW C14 Databases. Anatolia 10000-5000 cal BC" *The Neolithic of Central Anatolia*, Proceeding of the International CANew Table Ronde, H.Gerard- L.Thissen, (Ed.), Ege Yayınları: İstanbul, pp.33-58
- Topaloğlu, Rafia(2013), *Doğu Anadolu Araştırmaları Işığında Pasinler (Hasankale) Bölgesi Keramiklerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Erzurum.
- Türkcan, A.Umut (1999), *Neolitik Dönem Çatalhöyük Damga Mühürleri ve Benzerleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Türkteki, Murat (2010), *Batı Anadolu ve Orta Anadolu'da Çark Yapımı Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı*, Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- Murat Türkteki (2014), *Neolitik Site Of Çatalhöyük*. Republic of Ministry of Culture and Tourism, General Directorate of Libraries and Publications.
- Türktüzün, Metin (2013), "2012 Yılı Çiledir Höyük Kurtarma Kazısı ve Temizlik Çalışmaları", *Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu XXII*, ss.99-106.
- Türktüzün, Metin, Ünan, Serdar ve Ünal, Semih (2014), "Çiledir Höyük Erken Tunç Çağı II Bulguları" *TÜBA-AR Dergisi XVII*, ss.49-72.
- Tütüncüler, Özlem (2006), "Çorum-Resuloğlu Eski Tunç Çağı Mezarlığı'nda Kumaş Kullanımına İlişkin Yeni Bulgular" *Anadolu/Anatolia Dergisi XXX*, ss.137-148
- Tütüncüler, Özlem (2013), "Swastika: a Symbol Known to be of Indo-European Origin in the Early Bronze Age Anatolia", Luca Bombardieri, Anacleto D'Agostino, Guido Guarducci, Valentina Orsi and Stefano Vlentini (Ed.), *Symposium on Mediterranean Archaeology 16/2*, 1-3 March, BAR S2581(I):England, pp.201-208.
- Umurtak, Gülsün ve Duru, Refik (2010), "Bademağacı Höyüğü'nde (Antalya) Yapılan Tarihöncesi Kazıları Sona Erdi – I" *TÜRSAB* 306, ss.16-20.
- Umurtak, Gülsün ve Duru, Refik (2011), "Bademağacı Höyüğü'nde (Antalya) Yapılan Tarihöncesi Kazıları Sona Erdi – II" *TÜRSAB* 307, ss.30-37.
- Umurtak, N.Gülsün ve Duru, Refik (2012a), "Hacılar Büyük Höyük Excavations 2011" *Müze Dergisi* 5, ss.45-48.
- Umurtak, Gülsün ve Duru, Refik (2012b), "Hacılar Büyük Höyük Kazısı- 2011" *ANMED* /10, ss.21-26.

- Umurtak, Gülsün ve Duru, Refik (2014), “Hacılar Büyük Höyük Kazıları 2013 ”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 145, ss.1-20.
- Ünlüsoy, İlhan(1993), “İsparta İli Atabey İlçesi Harmanören(Göndürle) Kurtarma Kazısı 1989-1991” *Müze Kurtarma Kazıları Semineri III*, ss.291-322.
- Üstün, Sinem (2006), *1993–2004 Dönemi Bademağacı Kazılarında Bulunmuş Olan İlk Tunç Çağı II Kırmızı Astarlı Malları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- Üstün-Türkteki, Sinem (2012), *Göller Bölgesi İlk Tunç Çağı I-II Çanak Çömleği*, Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- Von Der Osten, H., ve Schmidt, Erich (1930), *The Alishar Hüyük Season of 1927 Part I*, The University of Chicago Oriental Institute Publications(OIP), The University of Chicago Press:Illionis.
- Von Der Osten, H., ve Schmidt, Erich (1932), *The Alishar Hüyük Season of 1927 Part II*, The University of Chicago Oriental Institute Publications(OIP),The University of Chicago Press: Illionis.
- Warner, Jayne, L. (1994), *Elmalı-Karataş II: The Early Bronze Age Village of Karataş*, Bryn Mawr.
- White,George,E. (1909), “Note on the Swastika in Asia Minor”, *Records of the Past* 8, pp.91-92.
- Wilson, Thomas (1896), *The Swastika: The Earliest Known Symbol and Its Migrations: with observations on the migration of certain industries in prehistoric times*, Washington D.C.
- Yakar, Jak (1985), *The Later Prehistory Anatolia:The Late Chalkolithic and Early Bronze Age*,BAR International Series,No:286,C:2.
- Yakar, Jak (2007a), *Anadolu'nun Etnoarkeolojisi*, Homer Kitabevi: İstanbul.
- Yakar, Jak (2007b), “The Purpose of Decorating Pottery and Artifacts in Prehistoric Anatolia:Desingns with a Hidden Meaning”, *Refik Duru'ya Armağan*, Gülsün Umurtak, Şevket Dönmez,Adem Yurtsever (Ed.), Age Yayınları:İstanbul, ss.59-69.
- Yakar, Jak (2014), *Eski Anadolu Toplumunun Arkeolojideki Yansımaları: Neolitik ve Kalkolitik Çağ Topluluklarının Sosyo-Ekonomik Yapıları, İnanç Sistemleri ve Teknolojileri*, Göksenin, Abdal (çev.), Homer Kitabevi:İstanbul.
- Yalçın, Ünal (2011a), “Alacahöyük İTÇ Kral Mezarları Üzerine” *Çorum KazıveAraştırma Sempozyumu I*, ss.55-64.

- Yalçın, Ünal (2011b), “Alacahöyük İTÇ Metal Buluntuları Üzerine Arkeometalurjik Araştırmalar.” *Arkeometri Toplantısı XXVI*, ss.139-146.
- Yalçın, Ünal (2012), “Alacahöyük İTÇ Kral Mezarları Üzerine II: İdoller” *Çorum Kazı ve Araştırmaları Sempozyumu 2*, ss.111-122.
- Yıldırım, Tayfun (2006), “An Early Bronze Age Cemetery at Resuloğlu, Near Uğurludağ, Çorum, A Preliminary Report of the Archaeological Work Carried Out Between Years 2003–2005”, *Anatolia Antiqua XIV*, ss.1–14.
- Yıldırım, Tayfun (2011), “Resuloğlu Kazısı ve Anadolu Arkeolojisi’ne Katkıları, *Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu 1*, ss.11-28.
- Yıldırım, Tayfun (2013), “Resuloğlu 2012 Yılı Çalışmaları”, *Çorum Kazı ve Araştırmalar Sempozyumu 3*, ss.5-11.
- Yıldırım, Tayfun ve Ediz, İsmet (2004), “2003 Yılı Resuloğlu Mezarlık Kazısı”, *KST XXVI/2*, ss.193-202.
- Yıldırım, Tayfun ve Ediz, İsmet (2005), “2004 Yılı Resuloğlu Mezarlık Kazısı”, *KST XXVII/2*, ss.57-64.
- Yıldırım, Tayfun ve Ediz,İsmet (2007), “2006 Yılı Resuloğlu Eski Tunç Çağı Mezarlık Kazısı”, *KST XXIX/2*, ss.443-454.
- Yurtsever, Aslıhan (2004), *M Ö 2.Binyılı Orta Karadeniz Bölgesi Çanak Çömleği (İkiztepe Kazıları Işığında)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- Yurtsever, Aslıhan (2011), *Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlarda Burdur-Antalya Bölgesi Bant ve Geometrik Boya Bezekli Çanak Çömleği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul.

EK-1

(KATALOG)

Kat.No	:1
Res.No/Lev.No	:Res. 39, Lev.1/1
Bulunduğu Yeri	:Çatalhöyük
Tabaka/Evre	:VI
Yapı	:E(A1) Alanı
Buluntu No	:ÇH 235
Dönem	:Neolitik
Malzeme	:Pişmiş Toprak
Ölçüleri	:Çap:4.5cm, Yükseklik:2cm, Genişlik:4,7cm
Kaynak	:Türkcan, 1999:Lev.XIIb
Tanım	:İp delik tutamaklı baskı yüzeyi yuvarlak damga mühür. Hamuru açık kahverenginde, tutamak kısmı hafif bombeli olup üst tarafı kırıktır. Baskı yüzeyinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin merkezi genişletilmiş,kolların uç kısımları ise içe kıvrıktır.
Kat.No	:2
Res.No/Lev.No	:Res.23a, Lev.1/2
Bulunduğu Yeri	:Bademağacı
Tabaka/Evre	:3
Yapı	:7 nolu ev
Buluntu No	:-
Dönem	:Erken Neolitik II
Malzeme	:Pişmiş Toprak
Ölçüleri	:-
Kaynak	:Umurtak ve Duru, 2008:Lev.21/a
Tanım	:Kare biçimli ip delik tutamaklı ve baskı yüzeyi kare olan pintadera. Baskı yüzeyinde kabartma biçiminde yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :3
Res.No/Lev.No :Res.25, Lev.1/3
Bulunduğu Yer :Hacılar
Tabaka/Evre :III
Yapı :BIII Alanı
Buluntu No :-
Dönem :Erken Kalkolitik Çağ
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Mellart, 1970: Fig.69/1.
Tanım :Bej astar üzerine kırmızı boya bezemeli ve açıkılı çömlek. Kabın ön ve arka tarafının dış yüzeyinde neredeyse tamamını kaplayacak büyüklükte kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir. Motifin uç kısımlarında yay ve üçgenlerden oluşın geometrik bezemeler yer almaktadır.

Kat.No :4
Res.No/Lev.No :Res.41, Lev.1/4
Bulunduğu Yer :Can Hasan I
Tabaka/Evre :2B
Yapı :5. Ev
Buluntu No :CAN 61/29
Dönem :Erken Kalkolitik
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:30cm
Kaynak :French, 1962: Fig.9/14.
Tanım :Yüzeyi gri-kahve rengine açıkılı içe doğru daralan geniş ağızlı, keskin gövdeli ve düz dipli çömlek. Kabın dış yüzeyinin gövde kısmı çizili bezeme ile bezenmiştir. Gövde kısmının keskin kısımdan bir bant ile ayrılmış, üst kısımda yatay ve zigzag bezeme, alt kısmında kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ile bezenmiştir. Motif, merkezi genişletilmiş kare biçiminde olup ortasında nokta bezeme yer almaktadır.

Kat.No :5a
Res.No/Lev.No :Res.3/1, Lev.2/5a
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :I
Yapı : -
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.498

Tanım :Daire biçimli kil top. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi çizili bezeme vardır. Çizili bezeme ile yüzeyi 7 bölüme ayrılmış topun merkesindeki bölümde Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır

Kat.No :5b
Res.No/Lev.No :Res.3/2, Lev.2/5b
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :I
Yapı : -
Buluntu No :-
Dönem : İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.498

Tanım :Konik biçimli ağırşak. Ağırşakın merkezini çevreleyen iki daire ve çevresinde dört köşeye ayrılmış ve üçer adet yay biçimli bezeme görülmektedir. Gamalı Haç (Swastika) motifi ise bir tane ve boş kalan bölgede kolları sola dönük biçiminde yer almaktadır.

Kat.No :5c

Res.No/Lev.No :Res.3/3, Lev.2/5c

Bulunduğu Yer :Troya

Tabaka/Evre :I

Yapı : -

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ I

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Blegen vd.,1951

Tanım :Ağız kısmı yiv bezemeli çömlek parçası. Çömleğin ağız kısmı üzerinde merkezde kolları sola dönük 2 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi ve yiv bezeme yer almaktadır.

Kat.No :5d

Res.No/Lev.No :Res.3/4, Lev.2/5d

Bulunduğu Yer :Troya

Tabaka/Evre :I

Yapı : -

Buluntu No :-

Dönem : İTÇ I

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Blegen vd. 1951

Tanım :Yüzeyi siyah hamurlu kapak parçasının üzerinde kazıma tekniği ile yapılmış bezemeler yer almaktadır. Üzerinde delikleri olan ve çizgi bezeme ile dört kısma ayrılan kapakta iki kısımda karşılıklı duran kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Bir kısmı kırıktır.

Kat.No :6
Res.No/Lev.No :Res.8, Lev.2/6
Bulunduğu Yer :Demircihüyük
Tabaka/Evre :F
Yapı :300 nolu oda
Buluntu No :İ10.181
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap: 2.65cm, Yükseklik:2.1cm
Kaynak :Baykal,Sheer,Obladen ve Kauder,1996:352/10
Tanım :Yüzeyi koyu gri-kahverenginde konik biçimli ağırşak. Ağırşağın üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış daire bezemeleri ve kolları sola dönük karşılıklı duran iki Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :7
Res.No/Lev.No :Res.33, Lev.2/7
Bulunduğu Yer :Tabara el Akrad
Tabaka/Evre :V
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Hood; 1951:21b-c
Tanım :Yüzeyi siyah açıkılı sap kısmı konik, yuvarlak biçimli kapak parçası. Dış yüzeyi sade bırakılmış, iç yüzeyi ise kazıma bezeme tekniğı kullanılarak süslenmiştir. Kapağın ağız kısmının nokta, taralı üçgenler, zigzag ve yatay çizgi bezemeler ve bir adet kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ile bezenmiştir. Motif, uç kısımları çift şeritlidir. Bezemelerin içi beyaz macun dolgu doldurulmuştur.

Kat.No :8
Res.No/Lev.No :Res.37a, Lev.3/8
Bulunduğu Yer :Gözlükule
Tabaka/Evre :A alanı
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Goldman; 1956:Res. 446-1
Tanım :Açık kırmızı-kahve hamurlu, küresel biçimli ağırşagın üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış geometrik bezemeler ile içinde kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :9
Res.No/Lev.No :Res.67, Lev.3/9
Bulunduğu Yer :Arslantepe
Tabaka/Evre :VIB
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :
Kaynak :Palmieri,1969:Res.13.
Tanım :Siyah açıkılı kap parçası. Hamuru siyah renkte ve kum katkılı olup el yapımıdır. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif uçları çift şeritlidir.

Kat.No :10a
Res.No/Lev.No :Res.71a, Lev. 3/10a
Bulunduğu Yer :Pulur/Sakyol
Tabaka/Evre :IX
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :31x22cm
Kaynak :Koşay; 1976:Res.51

Tanım :İnsan? yüzü görünümlü kabartma bezemeli küp parçası. Üzerinde yatay ve dikey çizgiler, kare, dalga, nokta ve daire bezemeler kullanılarak yüz hatları belirtilmiştir. Yanak kısmında kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif, uçları yuvarlatılmıştır.

Kat.No :10b
Res.No/Lev.No :Res.71b, Lev.3/10b
Bulunduğu Yer :Pulur/Sakyol
Tabaka/Evre :X
Yapı :-
Buluntu No :S.571
Dönem :İTÇ I
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:9.8cm, Yükseklik:6.5cm
Kaynak :Koşay; 1976:Lev.88/5

Tanım :Konik biçimli tutamaklı ve baskı yüzeyi yuvarlak damga mühür. Mühürün baskı yüzeyinde kabartma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif, uçları yuvarlatılmış ayrıca dört bölgesinin içinde nokta bezeme bulunmakta, biri kırıktır.

Kat.No :11a
Res.No/Lev.No :Res.3, Lev.3/11a
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :II
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875

Tanım :Yassı biçimli ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış 2 adet kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ve çizgi bezeme yer almaktadır.

Kat.No :11b
Res.No/Lev.No :Res.3, Lev.3/11b
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :II
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875

Tanım :Küresel biçimli ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ve “(“ bezeme yer almaktadır. “(“ bezeme ağırşağın iki köşesinde be 2-3 şeritlidir.

Kat.No :12
Res.No/Lev.No :Res.6, Lev.4/12
Bulunduğu Yer :Yortan
Tabaka/Evre :Mezarlık Alan
Yapı :-
Buluntu No :135478
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Kamil,1982:Res.92/16

Tanım :Yüzeyi siyah astarlı ve açıkılı üç ayaklı Gaga Ağızlı Testi. Testinin gövdesi ve omuz kısmı üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile bezemeler yapılmıştır. Buyun kısmının bitiminde yapılan sarkıt üçgenler ve gövde kısmında yiv bezemenin arasında kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. El yapımıdır. Bezemelerin içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur.

Kat.No :13
Res.No/Lev.No :Res.10, Lev.4/13
Bulunduğu Yer :Küllüoba
Tabaka/Evre :IV
Yapı :-
Buluntu No :AA.22.28
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Sarı; 2004:Lev.48/2

Tanım :Yüzeyi portakalımsı kırmızı astarlı ve açıkılı Gaga Ağızlı Testi. Testinin omuz kısmında kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış, dört sıra yiv yarım ay motifi ve arasında iki adet kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Hamuru bej renginde, iyi pişmiş ve ince bitki, taşcık katkılıdır. Boyun ve kulp kısmı kırıkır.

Kat.No :14

Res.No/Lev.No :Res.12, Lev.4/14

Bulunduğu Yer :Çiledir

Tabaka/Evre :III

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Türktüzün, Ünal ve Ünan; 2010:Res.34

Tanım :Konik biçimli ve ip delik tutamaklı, kare baskı yüzü pişmiş toprak damga mühür. Mühürün yüzeyi pembemsi kahve rengindedir. Baskı yüzeyinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika)motifi görülmektedir. Motif, uçları iki-üç şeritlidir.

Kat.No :15a

Res.No/Lev.No :Res. 17a, Lev.5/15a

Bulunduğu Yer :Beycesultan

Tabaka/Evre :XIV

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Mellaart; 1962: Pl. 41/1a

Tanım :Yüzeyi siyah astarlı ve açıkılı üç ayaklı çömlek. Kabın gövdesinin üst kısmı ve boyun üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış yatay bantlar,kafes ve zigzag bezemeler yer almaktadır. Gamalı Haç (Swastika) motifi zigzag bezemelerin arasında yer almakta ve kolları sağa dönük biçimindedir. Bezemelerin içi beyaz macun ile doldurulmuştur (*incrusted*).

Kat.No :15b
Res.No/Lev.No :Res.17b, Lev.5/15b
Bulunduğu Yer :Beycesultan
Tabaka/Evre :XV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Mellaart; 1962: Pl.33/5

Tanım :Yüzeyi açık gri renkli açıkılı, küresel gövdeli,düz dipli ve boyunlu bir çömlek üzerinde yer almaktadır. Kabın tamamı yatay yiv bezemeli, dip kısmında kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika)motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak iki şeritlidir. Kabın yalnızca dip kısmı korunmuştur.

Kat.No :16
Res.No/Lev.No :Res.19, Le.5/16
Bulunduğu Yer :Kusura
Tabaka/Evre :B
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Lamb,1937:20/3

Tanım :Yüzeyi gri hamurlu, konik biçimli ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak etrafı yuvarlatılmıştır.

Kat.No :17

Res.No/Lev.No :Res.21, Lev.5/17

Bulunduğu Yer :Aphrodisias

Tabaka/Evre :IVe-V

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :Çap:4,2 cm

Kaynak :Joukowsky, 1986:Res. 407/22

Tanım :Koyu gri yüzeyli ve küresel biçimli ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış ve içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuş kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika)motifi görölmektedir. Motif, uçları çift şeritlidir.

Kat.No :18a

Res.No/Lev.No :Res.23b, Lev.6/18a

Bulunduğu Yer :Bademağacı

Tabaka/Evre :İTÇ/2

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Üstün;2006:Lev.65/1

Tanım :Kırmızı astarlı ve açıkılı, yuvarlak gövdeli bir çömlek parçası. Kabın gövde kısmı üzerinde yiv bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır

Kat.No :18b

Res.No/Lev.No :Res.23c, Lev.6/18b

Bulunduğu Yer :Bademağacı

Tabaka/Evre :İTÇ/1-3

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Duru,2002:Lev.46/5

Tanım :A açmasının güney kenarındaki moloz birikintisi içinde ele geçirilmiştir. Dairesel biçimli ağırşanın gövde kısmının üzerinde çizi bezeme tekniğı ile yapılmış dört daire bezemenin merkezinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir.

Kat.No :18c

Res.No/Lev.No :Res.23d, Lev.6/18c

Bulunduğu Yer :Bademağacı

Tabaka/Evre :İTÇ/1-3

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Duru, 2002:Lev.46/9

Tanım :A açmasının güney kenarındaki moloz birikintisi içinde ele geçirilmiştir. Konik biçimli ağırşanın gövde kısmının üzerinde neredeyse gövdenin tamamını kaplayan çizi bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir. Motif biçim olarak etrafı yuvarlatılmıştır.

Kat.No :18d

Res.No/Lev.No :Res.23e, Lev.6/18d

Bulunduğu Yer :Bademağacı

Tabaka/Evre :İTÇ/1-3

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Duru,2004:Lev.48/7

Tanım :Dairesel biçimli ağırşığın gövde kısmında kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motif biçim olarak üç şeritlidir.

Kat.No :18e

Res.No/Lev.No :Res.23f, Lev.6/18e

Bulunduğu Yer :Bademağacı

Tabaka/Evre :İTÇ/1-3

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Duru, 2000:Lev.36/7

Tanım :Konik biçimli ip delik tutamaklı ve yuvarlak baskı yüzeyli damga mühür. Mühürün baskı yüzeyinde kolları sola dönük biçiminde Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin uç kısımları kalınlaştırılmıştır.

Kat.No :19a

Res.No/Lev.No :Res.27a, Lev.6/19a

Bulunduğu Yer :Hacılar Büyük Höyük

Tabaka/Evre :1-3

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Umurtak ve Duru; 2012:Res.7

Tanım :Tutamak kısmı konik biçimli ve baskı yüzeyi yuvarlak olan mühür. Mühürün baskı yüzeyi üzerinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak üç şeritlidir.

Kat.No :19b

Res.No/Lev.No :Res.27b, Lev.6/19b

Bulunduğu Yer :Hacılar Büyük Höyük

Tabaka/Evre :1-3

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Umurtak ve Duru; 2012:Res.6

Tanım :Üzeri yalın bırakılmış kap taşıyıcı/ocak ayağı. Orta kısmında merkezi üzerinde kazıma bezeme tekniği ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :20
Res.No/Lev.No :Res.29, Lev. 7/20
Bulunduğu Yer :Harmanören/Göndürle
Tabaka/Evre :Mezarlık Alan
Yapı :B7 Nolu Mezar
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Özsait; 1994:Res.15

Tanım :Gri yüzeyli küp parçası. Küpün dış yüzeyinin gövde kısmı, parmak baskı ile bezenmiştir. Boyun ve gövde kısmının başlangıcının üzerinde kabartma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif, uç kısımları yuvarlatılmıştır.

Kat.No :21a
Res.No/Lev.No :Res.31a, Lev.7/21a
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :Mezarlık Alan
Yapı :KT 53 nolu küp mezar
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:30.0 cm
Kaynak :Mellink; 1964:Res.4

Tanım :Dış yüzeyi alacalı ve kahve- siyah açık, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte küp parçası. Kulp kısmının üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :21b
Res.No/Lev.No :Res.31b, Lev.7/21b
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :Mezarlık Alan
Yapı :KT 57 nolu mezar küpü
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Mellink;1964: Res. 12-13/ Lev.79

Tanım :Dış yüzeyi alacalı ve kahve- siyah açıkılı, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte küp parçası. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış geyik, ağaç, çit ve kolları sola dönük ancak uçları düzensiz şekilde yuvarlatılmış iki adet Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir

Kat.No :21c
Res.No/Lev.No :Res.31c, Lev.7/21c
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :Mezarlık Alan
Yapı :AR 366 nolu mezar
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Mellink;1968:Res.13/Lev.73

Tanım :Dış yüzeyi kahve- siyah açıkılı, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte olan ve mezar hediye olarak bulunan üç ayaklı kap. Kabın gövde ve boyun kısmını kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış zigzag bezeme ve gövde kısmı üzerinde bir sıra halinde birbirine paralel olarak sıralanmış kolları sola ve sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif, içi çizili bezeme biçimlidir.

Kat.No :21d
Res.No/Lev.No :Res.31d, Lev.7/21d
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :IV-V
Yapı :-
Buluntu No :KT 62
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Ağız Çap:10.0cm, Gövde Çap: 27.0 cm
Kaynak :Eslick, 2009: Pl:24

Tanım :Dış yüzeyi kahve- siyah açıkılı, iç yüzeyi turuncu kahve-gri ve hamuru siyah renkte çanak çömlek parçası. Dış yüzeyi yedi bant içinde kazıma bezeme tekniğı kullanılarak; çizi, nokta, zigzag, çarpı, baklava,zigzag bezemeler ile süslenmiştir. Gamalı Haç (Swastika) motifi gövde kısmının ortasındaki bant içinde kolları sağa dönük biçiminde görölmektedir.

Kat.No :21e
Res.No/Lev.No :Res.31e, Lev.7/21e
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :IV
Yapı :-
Buluntu No :KA 939
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:23.0cm Yükseklik: 19.0cm
Kaynak :Eslick, 2009:Pl:94/f

Tanım :Yüzeyi gri-siyah alacalı ve açıkılı renkte çanak çömlek parçası. Küresel gövdeli, düz dipli ve kulplu el yapımı çömleğın dış kısmında gövde kısmı üzerinde tek sıra şeklinde 9 adet baklava dilimi ve üstünde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak çevresi yuvarlaktır. Boyun kısmı kırıktır.

Kat.No :21f
Res.No/Lev.No :Res.31f, Lev.7/21f
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :IV
Yapı :İTÇ II
Buluntu No :KT 591
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Cidar: 0.7cm, Yükseklik:12.7cm
Kaynak :Eslick, 2009:Pl:38.

Tanım :Dış yüzeyi kahve açık ve astarlı, iç yüzeyi gri renkte küresel gövdeli düz dipli çömlek parçası. Kabın üst kısmı üzerinde içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuş üç adet yatay bant bezeme ve neredeyse tüm gövdesini kaplayacak şekilde üç adet kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak birbirini takip eden üç şeritlidir.

Kat.No :21g
Res.No/Lev.No :Res.31g, Lev.7/21g
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :V
Yapı :-
Buluntu No :KT 583
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Cidar: 0.4cm
Kaynak :Eslick, 2009:Pl:64

Tanım :Dış yüzeyi gri-siyah alacalı, iç yüzeyi gri renktedir. Ağız kısmına yakın gövde kısmının üzerinde kazıma bezeme tekniği kullanılarak yatay bir bant içinde kolları sola dönük bir sıra Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :21h
Res.No/Lev.No :Res.31h, Lev.7/21h
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :V2
Yapı :100-b nolu oda
Buluntu No :KT 342
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:36.0, Cidar: 1.6cm
Kaynak :Eslick, 2009:Pl:46

Tanım :Dış ve iç yüzeyi turuncu ile sarı-kahve renkte dışa dönük ağızlı çömlek parçası. Kabın ağız kısmının üst kısmında kolları sağa dönük biçiminde Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :21ı
Res.No/Lev.No :Res.31ı, Lev.7/21ı
Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük
Tabaka/Evre :IV-V
Yapı :-
Buluntu No :KT 534
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Cidar:0.8cm,
Kaynak :Eslick, 2009:Pl:33

Tanım :Dış yüzeyi siyah-kahve alacalı ve kaba açıkılı, iç yüzeyi gri ve siyah renktedir.Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış yatay, nokta ve kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak çift şeritlidir.

Kat.No :21j

Res.No/Lev.No :Res.31j, Lev.7/21j

Bulunduğu Yer :Karataş/Semayük

Tabaka/Evre :IV-V

Yapı :-

Buluntu No :KT 563

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :Çap:20.0cm, Cidar:0.8cm

Kaynak :Eslick, 2009:Pl:59

Tanım :Dış ve iç yüzeyi siyah astarlı ve açıkılı, hamuru gri renkte çanak çömlek parçasının kulp kısmına ait parça. Kulpun altında kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :22a

Res.No/Lev.No :Res.43a/1, Lev.8/22a

Bulunduğu Yer :Alacahöyük

Tabaka/Evre :III/7

Yapı :K Kral Mezarı

Buluntu No :A1.DK.17

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Maden/Altın

Ölçüleri :Genişlik:1.3cm

Kaynak :Koşay 1951: 71, Lev. CXXXVI

Tanım :Kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) biçimli (4 adet) altın kolye ucu. Motifin kollarının uçlarında ip delikleri yer almaktadır.

Kat.No :22b
Res.No/Lev.No :Res.43a/2, Lev.8/22b
Bulunduğu Yer :Alacahöyük
Tabaka/Evre :III/5
Yapı :C Kral Mezarı
Buluntu No :MC.61
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Maden/Altın
Ölçüleri :Yükseklik:1.65cm
Kaynak :Koşay,1938:Lev.XCVIII
Tanım :Kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) biçimli altın kolye ucu. Motifin kollarının uç kısımlarında toplamda 8 adet ip delikleri yer almaktadır.

Kat.No :22c
Res.No/Lev.No :Res.43a/3, Lev.8/22c
Bulunduğu Yer :Alacahöyük
Tabaka/Evre :III/5
Yapı :H Kral Mezarı
Buluntu No :AL.b.H.10,11,12
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Maden/Altın
Ölçüleri :Genişlik:1.5-1.8cm
Kaynak :Koşay 1951: 71, Lev. CXXXIV
Tanım :Kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) biçimli (3 adet) altın kolye ucu. Motifin kollarının uçlarında ip delikleri yer almaktadır. Motifin kollarının uç kısmı içe doğru kıvrıktır.

Kat.No :22d
Res.No/Lev.No :Res.43b, Lev.8/22d
Bulunduğu Yer :Alacahöyük
Tabaka/Evre :III/5
Yapı :B Kral Mezarı
Buluntu No :AL.655
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Maden/Tunç
Ölçüleri :Genişlik:35 cm, Yükseklik:32.5cm
Kaynak :Arık,1937:CXCV

Tanım :Gamalı Haç (Swastika) motifli güneş kursu. Baklava dilimli Güneş Kursu üzerinde, bir çift öküz boynuzu arasındaki kafesin oyulmasıyla 16 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi oluşturulmuştur. Ayrıca, eserin sağ ve sol uçlarına ve tepe noktasına da 3 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Toplamda 19 adet kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :22e
Res.No/Lev.No :Res.43c, Lev.9/22e
Bulunduğu Yer :Alacahöyük
Tabaka/Evre :III/7
Yapı :K Kral Mezarı
Buluntu No :A1.D.K1
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Maden/Altın
Ölçüleri :Çap:10.4cm, Yükseklik:12.5cm
Kaynak :Koşay,1951:CLXXVI

Tanım :Gaga Ağızlı Testi. Dip kısmında merkezde daire içine alınmış kollarlı sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi bulunmaktadır.

Kat.No :23

Res.No/Lev.No :Res.46, Lev.9/23

Bulunduğu Yer :Ahlatlıbel

Tabaka/Evre :-

Yapı :-

Buluntu No :Ab.439

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Koşay, 1934:70

Tanım :İp delik tutamaklı konik biçimli tutamaklı ve kare baskı yüzeyli mühür. Baskı yüzeyinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak üç şeritlidir.

Kat.No :24

Res.No/Lev.No :Res.48, Lev.9/24

Bulunduğu Yer :Karaoğlan

Tabaka/Evre :III

Yapı :Yüzey

Buluntu No :K.o.39-657

Dönem :İTÇ II

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :Çap:3.4cm, Yükseklik:2.7cm

Kaynak :Özgüç,1987:Res.4/a-b

Tanım :İp delik tutamaklı konik biçimli tutamaklı ve yuvarlak baskı yüzeyli mühür. Gr, hamurlu mühürün askı yüzeyi üzerinde merkezde kolları sola dönük ve uçları yuvarlatılmış Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin uç kısmı yuvarlatılmıştır. Gamalı Haç (Swastika) motifin etrafını çevreleyen 9 adet ortadan ikiye ayrılmış U biçimli bezeme yer almaktadır.

Kat.No :25
Res.No/Lev.No :Res.64, Lev.9/25
Bulunduğu Yer :Mahmatlar
Tabaka/Evre :Define Buluntusu
Yapı :Depo/Atölye
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Maden/Altın
Ölçüleri :Çap: 11.5 cm, Yükseklik: 18.5 cm, Ağırlık:363gr
Kaynak :Koşay ve Akok, 1951: Lev.38/Res.8-9

Tanım :Şerit kulplu, küresel gövdeli, gaga ağızlı forma sahip altın tesiti. Testinin üzerinde daire, yatay ve eğik çizgiler, zigzag bezemeler ile Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Gamalı Haç (Swastika) motifi testinin gövde kısmında paneller ile ayrılmış bölümler içinde ve dip kısmında çemberin merkezinde kolları sola dönük ve uçları çift şeritlidir.

Kat.No :26a
Res.No/Lev.No :Res.70c, Lev.9/26a
Bulunduğu Yer :Pulur-Sakyol
Tabaka/Evre :VIII
Yapı :-
Buluntu No :S.753
Dönem :İTÇ II
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap: 9.8cm, Yükseklik: 6.5cm
Kaynak :Koşay,1976:Lev.68/7

Tanım :Dış yüzeyi mat krem renkte ve koyu kahve-kırmızı boya bezemeli tabak parçası. Kabın ağız kısmında sarkıt bezeme, gövde ve dip kısmında geyik,çark ve kolları sağa dönük ve uçları çift şeritli Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :26b
Res.No/Lev.No :Res. 70d, Lev.9/29b
Bulunduğu Yer :Pulur/Sakyol
Tabaka/Evre :VII
Yapı :-
Buluntu No :S.461
Dönem :İTÇ II/III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:20.5cm, Yükseklik:14cm
Kaynak :Koşay, 1976:Lev.63/8

Tanım :Dış yüzeyi siyah, iç yüzeyi kahverengi renkte ve açıkılı kap taşıyıcı. Dış yüzeyi üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin iç kısmı karelere ayrılmış ve aralarına nokta bezeme ile süslenmiştir. Bezemelerin içi beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur.

Kat.No :27a
Res.No/Lev.No :Res.3/7, Lev.10/27a
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.363

Tanım :Küresel biçimli gri hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı kullanılarak; iki çarpı bezeme ve iki kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir.

Kat.No :27b
Res.No/Lev.No :Res.3/8, Lev.10/27b
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.358

Tanım :Küresel biçimli gri hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı kullanılarak, “(“ bezeme ağırşakın üç köşesinde üç şeritli sıra halinde çevrelemiş kalan boşluklarda iki adet Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir.

Kat.No :27c
Res.No/Lev.No :Res.3/9, Lev.10/27c
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.362

Tanım :Küresel biçimli kahverengi hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak; daire, nokta ve kolları kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Daire bezemesi Gamalı Haç (Swastika) motifinin orta kısmında mezkeзде bir nokta ile temsil etmektedir. Bu biçimi ile Gamalı Haç (Swastika) motifi ağırşakın üzerinde 6 adettir.

Kat.No :27d
Res.No/Lev.No :Res.3/10, Lev.10/27d
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.405

Tanım :Küresel biçimli gri hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak; 5 adet kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ve bir adet alfabemizdeki büyük “E” benzeri bezeme yer almaktadır.

Kat.No :27e
Res.No/Lev.No :Res.3/11, Lev.10/27e
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.366

Tanım :Küresel biçimli siyah hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak “^” bezeme ve kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. “^” bezemenin uçları birbirine bitişik, adeta bir yıldızı çağrıştırmaktadır.

Kat.No :27f
Res.No/Lev.No :Res.3/12, Lev.10/27f
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.487

Tanım :Küresel biçimli kahverengi hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak “(” bezeme ve kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. “(” bezeme ağırşağın üç köşesinde 5-6 şeritlidir ve uçları birbirine bitişiktir. Gamalı Haç (Swastika) motifinin merkezi daire içine alınmıştır.

Kat.No :27g
Res.No/Lev.No :Res.3/16,Lev.10/27j
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.352

Tanım :Konik biçimli gri hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak sadece kolları sola dönük 3 adet Gamalı Haç (Swastika) görölmektedir.

Kat.No :27h
Res.No/Lev.No :Res.3/17, Lev.10/27h
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.351

Tanım :Dairesel biçimli siyah hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış “^” bezeme ve dört adet kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) bezemesi yer almaktadır. “^” bezemenin uç kısımları bitişik adeta bir yıldızı çağrıştırmaktadır.

Kat.No :27ı
Res.No/Lev.No :Res.3/18, Lev.10/27ı
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.361

Tanım :Küresel biçimli kahverengi hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak; aşağı eğik “(“ bezeme, daire ve kolları kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Ağırşağın üzerindeki “(“ bezemesi üç köşeyi de üçer sıra halinde çevrelemiş, diğer boş alana ise Gamalı Haç (swstika) motifi işlenmiştir.

Kat.No :27j

Res.No/Lev.No :Res.3/19, Lev.10/27j

Bulunduğu Yer :Troya

Tabaka/Evre :III-IV

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ III

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Schliemann,1875:Nr.368

Tanım :Küresel biçimli kahverengi hamurlu ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile kullanılarak sadece kolları sola dönük 4 adet Gamalı Haç (Swastika) görölmektedir. Motifin kollarının uç kısımları içe doğru yuvarlatılmıştır.

Kat.No :27k

Res.No/Lev.No :Res.3/13, Lev.10/27k

Bulunduğu Yer :Troya

Tabaka/Evre :III-IV

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ III

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Schliemann,1875:Nr.380

Tanım :Dairesel biçimli gri hamurlu kil top. Üzeri oldukça süslü olup kazıma bezeme tekniğı ile bezenmiştir. Stilize keçi ve yılan olduğu düşünölen bezemelerin yanında kolları sağa ve sola dönük 4 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir.

Kat.No :271
Res.No/Lev.No :Res.3/14, Lev.10/271
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.491

Tanım :Dairesel biçimli gri hamurlu kemarları hafif basık kil top. Üst kısmı üzerinde iç içe geçmiş iki güneş ve gövde kısmında kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ve çevresinde nokta bezemeler yer almaktadır.

Kat.No :27m
Res.No/Lev.No :Res.3/15, Lev.10/27m
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Schliemann,1875:Nr.200

Tanım :Dairesel biçimli dip kısmı düz ve tutamaklı kutu. Kutunun gövde kısmı sade olup, kapağının dış yüzeyi üzerinde birbirini kesen “+” biçiminde bezeme ile dört kısma ayrılmış, aralarında 4 adet kolları sağa ve sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Tutamak kısmı ve “+”bezemesinin uç kısımları deliklidir.

Kat.No :27n
Res.No/Lev.No :Res.3/20, Lev.10/27n
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Blegen vd. 1951.

Tanım :Açık gri renkte ve alacalı yüzeyli çömlek. Omuz kısmı üzerinde kulba sahiptir. Üzeri kazıma tekniğı kullanılarak bezenmiştir. Ağız kısmından omuz kısmı yatay bir çizgi ile bir panel oluşturulmuş ve buranın içi dikey çizgi bezeme ile bezenmiştir. Gamalı Haç (Swastika) motifi ise kabın gövdesinin üst kısmı üzerinde kolları sağa dönük biçimde ve üzerinde aşağı bakan “(“ bezemesi vardır.

Kat.No :27p
Res.No/Lev.No :Res.4, Lev.10/27p
Bulunduğu Yer :Troya
Tabaka/Evre :III-IV
Yapı :-
Buluntu No :
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Maden/Kurşun
Ölçüleri :-
Kaynak :Blegen vd. 1951: Nr.6446

Tanım :Çıplak ve ayakta duran kadın idolün elleri göğüs hizasında birleşiktir. Başında kulaklarını kapatmış uzun bir örtü vardır. Yüz hatları oldukça belirgin olmakla birlikte; yamuk burun, aşağı bükük ve çizgi şeklinde belirtilen dudak ve iri gözlere sahiptir. Gamalı Haç (Swastika) motifi kolları sola dönük biçimde ve idolün üreme organı üzerinde belirtilmiştir.

Kat.No :28a

Res.No/Lev.No :Res.37b, Lev.11/28a

Bulunduğu Yer :Gözlükule

Tabaka/Evre :A alanı

Yapı :-

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ III

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Goldman, 1956:Res. 282/685

Tanım :Açık gri yüzeyli çanak çömlek parçası. Üzerinde kazıma bezeme tekniğiyle yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :28b

Res.No/Lev.No :Res.37c, Lev.11/28b

Bulunduğu Yer :Gözlükule

Tabaka/Evre :A alanı

Yapı :32 nolu oda

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ III

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Goldman, 1956:Res. 282/687

Tanım :Açık gri renkli yüzeyli çömlek parçası. Kabın gövde parçasının üzerinde kazı bezeme tekniği yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motif biçim olarak üç şeritlidir.

Kat.No :28c

Res.No/Lev.No :Res.37d, Lev.11/28c

Bulunduğu Yer :Gözlükule

Tabaka/Evre :A alanı

Yapı :88 nolu oda

Buluntu No :-

Dönem :İTÇ III

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Goldman, 1956:Res:282/686

Tanım :Açık gri renkli yüzeylive alacalı çömlek parçası. Kabın üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi, dikey çizgiler görölmektedir. Beş parçası vardır.

Kat.No :29

Res.No/Lev.No :Res.50, Lev.11/29

Bulunduğu Yer :Alişar

Tabaka/Evre :7M-6M

Yapı :44 nolu oda

Buluntu No :3327

Dönem :İTÇ III

Malzeme :Taş/Serpantin

Ölçüleri :

Kaynak :Osten, 1932:Res.67

Tanım :Köşeleri yuvarlatılmış taş. Üst tarafında orta kısımda kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :30
Res.No/Lev.No :Res.52, Lev.11/30
Bulunduğu Yer :Balıbağı
Tabaka/Evre :Mezar alanı
Yapı :K1 nolu mezar
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Kireçtaşı
Ölçüleri :-
Kaynak :Süel, 1992:Res.5-6

Tanım :Baş, gövde ve ayak kısmı olmak üzere üç bölgeden oluşan, bakıldığında bir insan bedeni özelliklerini taşıyan idol. Üzerindeki detaylar kazıma tekniğı kullanılarak gösterilmiştir. Arka kısmı bezemesiz olup ön kısmında gövde kısmında her iki omuz üzerinde kolları sağa dönük birer Gamalı Haç (Swastika) motifi, ortada iki güneş, solda daire içine alınmış çarpı ve altta ortada ikiye ayrılmış ters U ile bezelidir.

Kat.No :31
Res.No/Lev.No :Res. 54, Lev.12/31
Bulunduğu Yer :Resuloğlu
Tabaka/Evre :Mezarlık Alanı
Yapı :M143 nolu mezar
Buluntu No :Ro. 06/24
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Maden/Altın
Ölçüleri :Uzunluk:1.4-0.1cm
Kaynak :Yıldırım ve Ediz, 2007:

Tanım :Kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) biçimli bir çift kolye ucu. Kolyelerin uçlarında birer ip delikleri bulunmaktadır. Motifin uçları yuvarlatılmıştır.

Kat.No :32
Res.No/Lev.No :Res.72, Lev.12/32
Bulunduğu Yer :Norşuntepe
Tabaka/Evre :VIII
Yapı :019 sokak
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Hauptmann,1979:Lev.31/4

Tanım :Dış yüzeyi devetüyü rengine ve açık kahve boya bezemeli çömlek parçasının gövde kısmının üzerinde Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Kabın ağız kısmı kenarında uçları sarkık bir sıra dış bezeme; boyun ve omuz üzerinde içi taralı veya boş üçgenler ve yatay çizgiler ile bezeme yapılmıştır. Gövde kısmı boş bırakılmış sadece kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi ile bezelidir. Motifin uç kısımları kalınlaştırılmıştır.

Kat.No :33
Res.No/Lev.No :Res.74, Lev.12/33
Bulunduğu Yer :Şemsiyetepe
Tabaka/Evre :IIIA
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Darga,2001:Res.7

Tanım :Dış yüzeyi açık krem rengine, ačkılı ve üzeri mat siyah renkte boya bezemeli çanak çömlek parçası.. El yapımı yüzeyi astarlı ve çok az ačkılı olup hamuru bitki ve mika katkılıdır. Kabın dış yüzeyinde ağız kısmı çevresinde; içleri eğik çizgi, içi taralı veya boş üçgenler ile yine aynı yüzeyde gövde kısmında boş alanda

sitilize kuş ve kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.Motifin uç kısımları çift şeitlidir.

Kat.No :34
Res.No/Lev.No :Res.76, Lev.13/34
Bulunduğu Yer :Yeniköy/Gavur Höyük
Tabaka/Evre :II
Yapı :E-1
Buluntu No :Y.72-54
Dönem :İTÇ III
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Cidar:0,5cm, Yükseklik:1.2 cm
Kaynak :Koşay,1976:Lev.110/8

Tanım :Dış yüzeyi krem renkte, koyu kırmızı boya bezemeli çanak çömlek parçası. Kabın ağız kısmı ve omuzda testere dişi, paralel çizgiler ile bezemeli olup gövde kısmı sade bırakılmıştır. Gamalı Haç (Swastika) motifi kolları sola dönük biçimi ile kabın gövde kısmında yer almaktadır.

Kat.No :35a
Res.No/Lev.No :Res.43d, Lev.13/35a
Bulunduğu Yer :Alacahöyük
Tabaka/Evre :II/4
Yapı :Atölye
Buluntu No :ALH.07/74
Dönem :ATKÇ
Malzeme :Maden/Tunç
Ölçüleri :Yükseklik:3.5cm, Genişlik:2.1cm
Kaynak :Çınarlıoğlu ve Çelik, 2010: Res. 65

Tanım :İp delik tutamaklı, konik biçimli ve kare baskı yüzeyli damga mühür. Mühürün baskı yüzeyinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :35b

Res.No/Lev.No :Res.43e, Lev.13/35b

Bulunduğu Yer :Alacahöyük

Tabaka/Evre :II/4

Yapı :Atölye

Buluntu No :-

Dönem :ATKÇ

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Çınarlıoğlu, 2013:Res.15

Tanım :Dairesel biçimli yassı ağırşak. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış, kolları sağa dönük 4 adet Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :36

Res.No/Lev.No :Res.56, Lev.13/36

Bulunduğu Yer :Acemhöyük

Tabaka/Evre :II/IIb

Yapı :Atölye

Buluntu No :-

Dönem :ATKÇ

Malzeme :Maden/Tunç

Ölçüleri :-

Kaynak :Öztan ve Arvuckle, 2010: Res.2

Tanım :Yarım ay biçimli orak. Orta kısmında kolları sağa dönük biçimli Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır

Kat.No :37
Res.No/Lev.No :Res.58, Lev.13/37
Bulunduğu Yer :Kaman-Kalehöyük
Tabaka/Evre :III/IIIc
Yapı :VIII Alan
Buluntu No :-
Dönem :ATKÇ
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :-
Kaynak :Omura, 2006:Res.79

Tanım :İp delikli, konik biçimli tutamaklı ve kare baskı yüzeyli damga mühür. Mühürün kare baskı yüzeyinin üzerinde kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir. Motifin uç kısımları iki-üç şeritlidir.

Kat.No :38
Res.No/Lev.No :Res.60, Lev.14/38
Bulunduğu Yer :Költepe-Kaniş
Tabaka/Evre :II
Yapı :Geç Saray
Buluntu No :KT.83
Dönem :ATKÇ
Malzeme :-
Ölçüleri :1.7x2.9cm
Kaynak :Özgüç ve Tunca, 2001: Lev.22

Tanım :Devetüyü, koyu gri alacalı bulla üzerinde yer alan mühür baskısı. Yuvarlak baskı yüzeyli mühürün üzerinde kolları sağa dönük ve uç kısımları içe doğru kıvrık Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin etrafında 8 adet kuş başı yer almaktadır.

Kat.No :39a

Res.No/Lev.No :Res.62a, Lev.14/39a

Bulunduğu Yer :Bağazköy-Hattuşa

Tabaka/Evre :Hitit

Yapı :-

Buluntu No :BK n/10BKI

Dönem :Hitit

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Seidl,1972:Abb.22

Tanım :Çanak çömlek parçasının üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir.

Kat.No :39b

Res.No/Lev.No :Res.62b, Lev.14/39b

Bulunduğu Yer :Bağazköy-Hattuşa

Tabaka/Evre :Hitit

Yapı :-

Buluntu No :BK y/21

Dönem :Hitit

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Seidl,1972:Abb.8

Tanım :Çanak çömlek parçasının üzerinde baskı yüzeyi kare biçimli mühür baskısı yer almaktadır. Damganın yüzeyinde kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır. Motifin uçları çift şeritlidir.

Kat.No :39c

Res.No/Lev.No :Res.62c, Lev.14/39c

Bulunduğu Yer :Bağazköy-Hattuşa

Tabaka/Evre :Hitit

Yapı :-

Buluntu No :L/18

Dönem :Hitit

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :-

Kaynak :Seidl,1972:Abb.8

Tanım :Çanak çömlek parçasının üzerinde baskı yüzeyi yuvarlak biçimli mühür baskısı yer almaktadır. Damganın yüzeyinde kolları sola dönük dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görülmektedir. Motifin uç kısımları kalınlaştırılmıştır.

Kat.No :40

Res.No/Lev.No :Res.66, Lev.14/40

Bulunduğu Yer :Oymaağaç

Tabaka/Evre :IV

Yapı :-

Buluntu No :Oym 7383:260:012

Dönem :Hitit

Malzeme :Pişmiş Toprak

Ölçüleri :Yükseklik:3.2cm

Kaynak :online: <http://www.nerik.de/oezet/onlineyayinlari>.

Tanım :Dış yüzeyi açık kahve, hamuru açık gri renkte mühür. Tutamak kısmı konik biçimli baskı yüzeyi yuvarlaktır. Mühürün baskı yüzeyinde dört adet kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi yer almaktadır.

Kat.No :41
Res.No/Lev.No :Res.14, Lev.15/41
Bulunduğu Yer :Seyitömer
Tabaka/Evre :V
Yapı :-
Buluntu No :SÖ.07/862
Dönem :OTÇ
Malzeme :Pişmiş Toprak
Ölçüleri :Çap:3,5cm, Yükseklik:2,3cm
Kaynak :Karaoğlan,2010:Kat.3

Tanım :Devetüyü renginde hamur ve yüzeyi devetüyü-açık gri alacalı küresel gövdeli ağırşak.Hamuru mika,taşcık ve kum katkılı olup yüzeyinde kazıma bezeme tekniği ile bezeme yapılmıştır. Üst yüzeyinde noktalar ve karşılıklı duran iki adet kolları sola dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir. Yaklaşık 3/1 kırıktır.

Kat.No :42
Res.No/Lev.No :Res.35, Lev.15/42
Bulunduğu Yer :Yumuktepe
Tabaka/Evre :XI
Yapı :-
Buluntu No :-
Dönem :OTÇ
Malzeme :Taş
Ölçüleri :-
Kaynak :Garstang; 1953:235/13

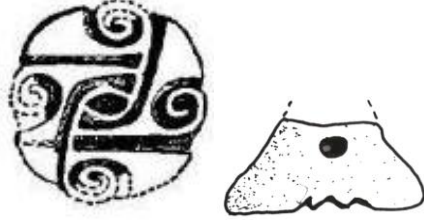
Tanım :Taş mühür. Gamalı Haç (Swastika) biçimli baskı yüzeyinde, merkezde, “+” işareti bulunmakta ve baskı yüzeyinin biçimi kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) şeklindedir. Motif biçim olarak çevresi yuvarlaktır.

Kat.No :43
Res.No/Lev.No :Res.43e, Lev.15/43
Bulunduğu Yer :Alacahöyük
Tabaka/Evre :II/4
Yapı :-
Buluntu No :AL.e.128
Dönem :Orta Tunç
Malzeme :Kemik
Ölçüleri :Genişlik:16cm, Yükseklik:4cm
Kaynak :Koşay, 1941:Res.6
Tanım :Bıçak sapı parçası. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış, kare içinde Gamalı Haç (Swastika) motifi ve aralarda daire bezemeleri yer almaktadır. Motif biçim olarak içi çizgi bezemelidir.

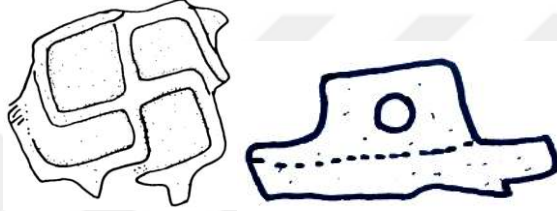
Kat.No :44
Res.No/Lev.No :Res.17c, Lev.15/44
Bulunduğu Yer :Beycesultan
Tabaka/Evre :IV-V
Yapı :14. ve 15.odalar
Buluntu No :BS/55/523
Dönem :Geç Tunç
Malzeme :Kemik
Ölçüleri :Çap:5.2cm
Kaynak :Mellaart ve Murray, 1995:Plate XV(b).
Tanım :Disk biçimli kemikten yapılmış kutu parçası. Üzerinde kazıma bezeme tekniğı ile yapılmış kolları sağa dönük Gamalı Haç (Swastika) motifi görölmektedir. Motifin 4 kolunun uç kısımları yuvarlak, uçta gagası ile gövdeleri birleşik kuşbaşı biçimindedir.

EK-2
(LEVHALAR)

Levha 1

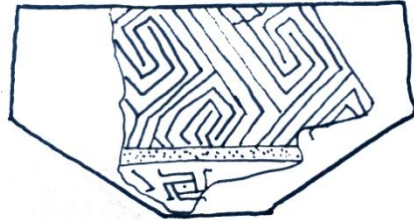
1
Çatalhöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli pintadera.

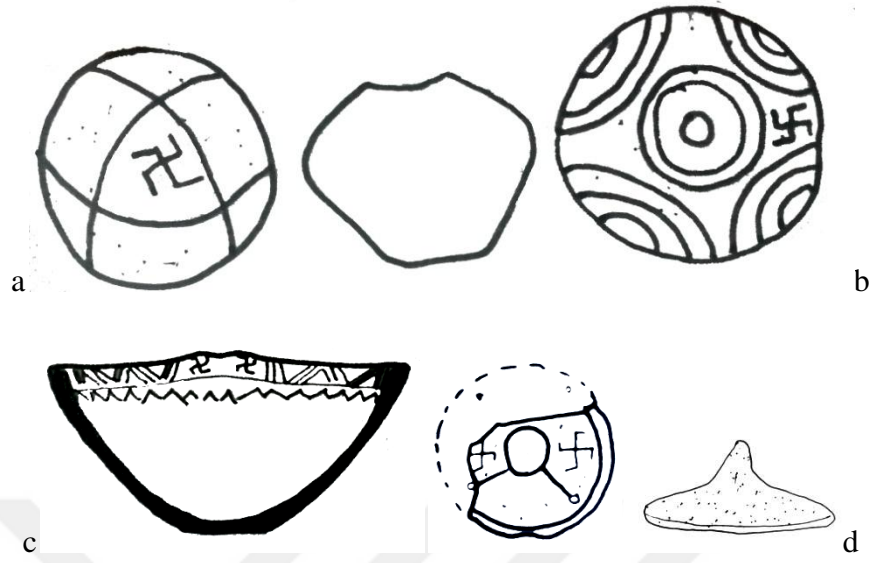
2
Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

3
Hacılar Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek.

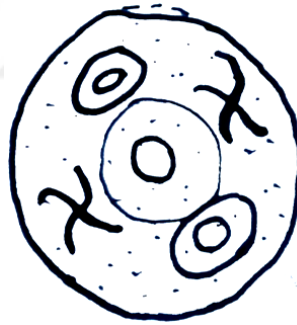

4
Can Hasan I Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası.

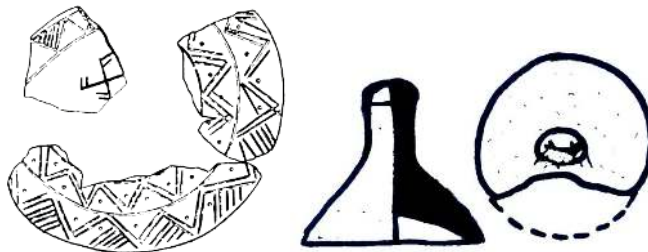
5

Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli top (a) ağırşak (b), çömlek parçası (c) ,kapak parçası (d).

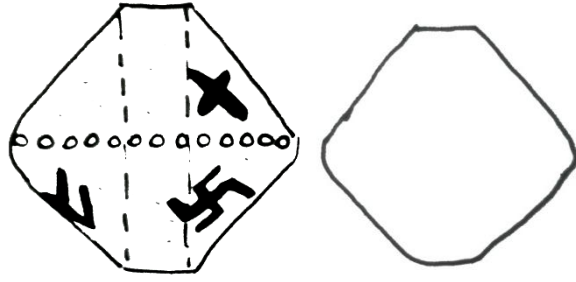
6

Demircihöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.

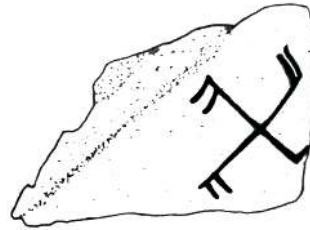
7

Tabakra el Akrad Gamalı Haç (Swastika) motifli kapak parçası.

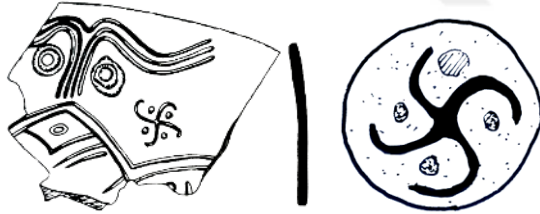
8

Tarsus-Gözlükule Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.

9

Arslantepe Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

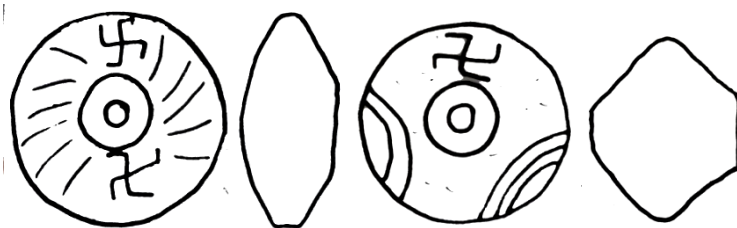

a

10

b

Pulur/Sakyol Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası (a), damga mühür(b).

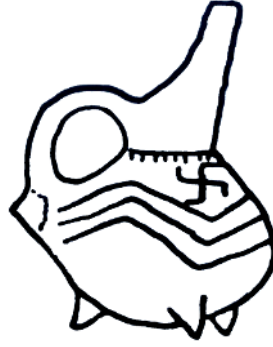

a

11

b

Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.

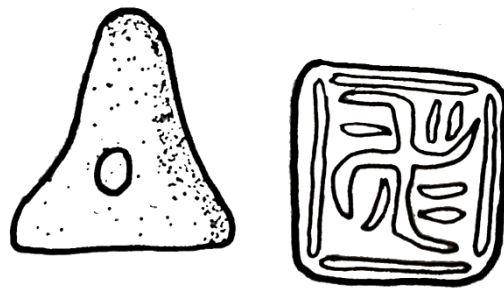
12

Yortan Gamalı Haç (Swastika) motifli gaga ağızlı testi.

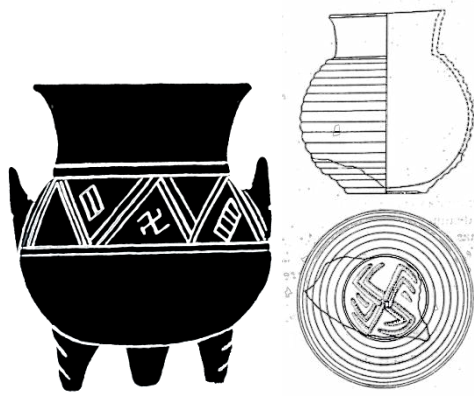
13

Küllüoba Gamalı Haç (Swastika) motifli gaga ağızlı testi parçası.

14

Çiledir Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

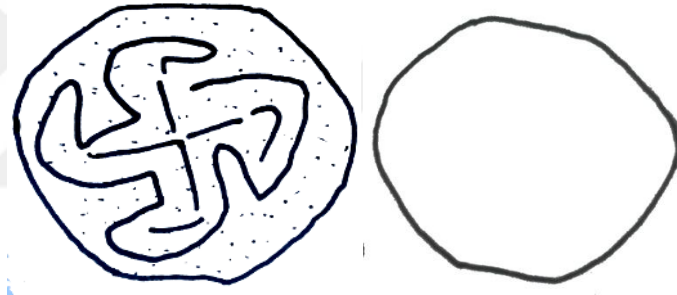

a

15

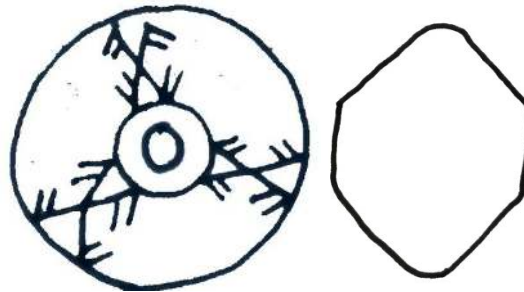
b

Beycesultan Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek (a), çömlek parçası (b).

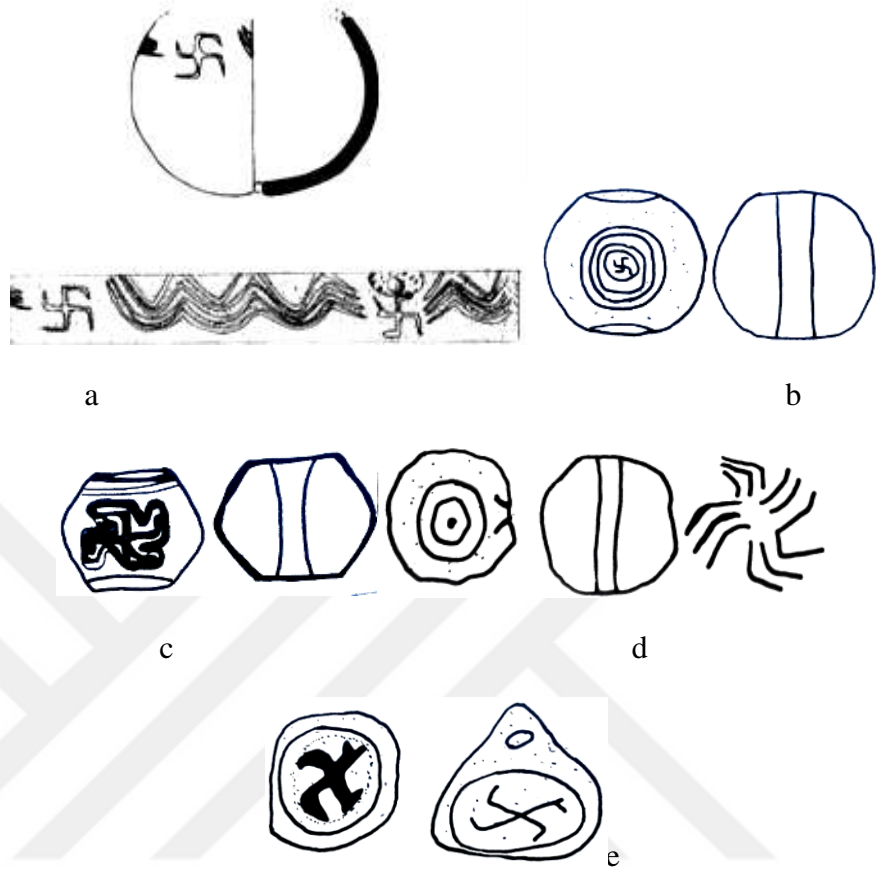
16

Kusura Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.

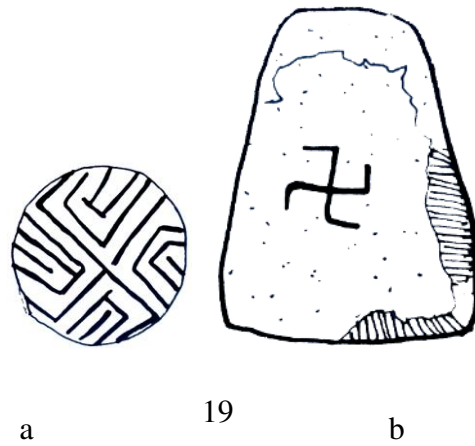
17

Aphrodisias Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.

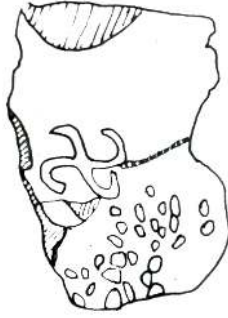
18

Bademağacı Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek parçası (a), ağırşak (b-d), damga mühür (e).

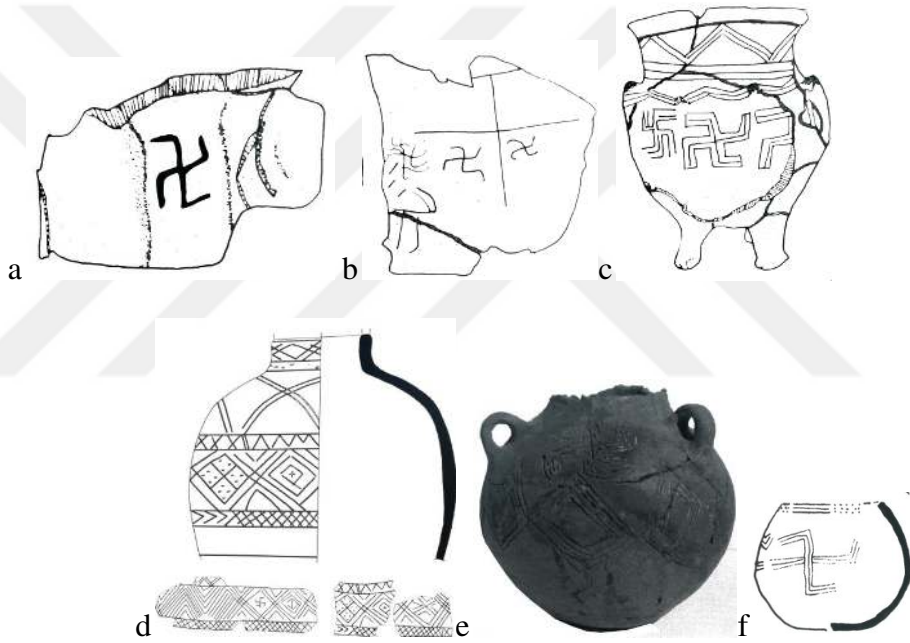
19

Hacılar Büyük Höyük Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür (a), ocak ayağı (b).

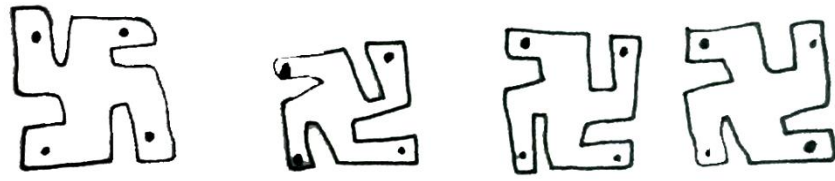
20

Harmanören Gamalı Haç (Swastika) motifli küp parçası.

21

Karataş/Semayük Gamalı Haç (Swastika) motifli küp parçaları (a,b),
çömlekler (c,d,e,f), çömlek parçaları (g,h,i,j)

K Mezarı (a)

C Mezarı (b)

H Mezarı (c)

d

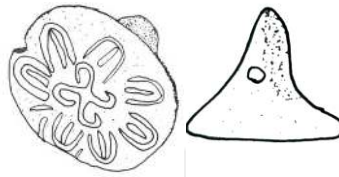
e

Alacahöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli kolye uçları (a,b,c) güneş kursu (d), testi (e).

23

Ahlatlıbel Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

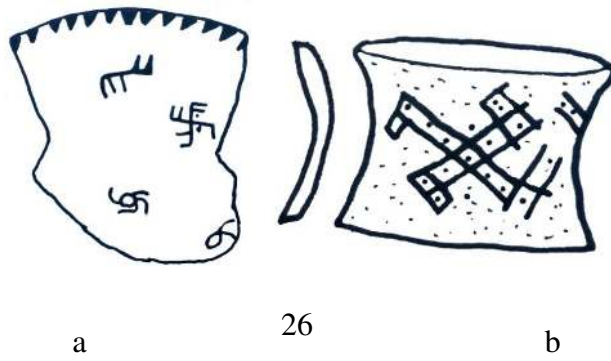
24

Karaoğlan Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

25

Mahmatlar Gamalı Haç (Swastika) motifli testi.

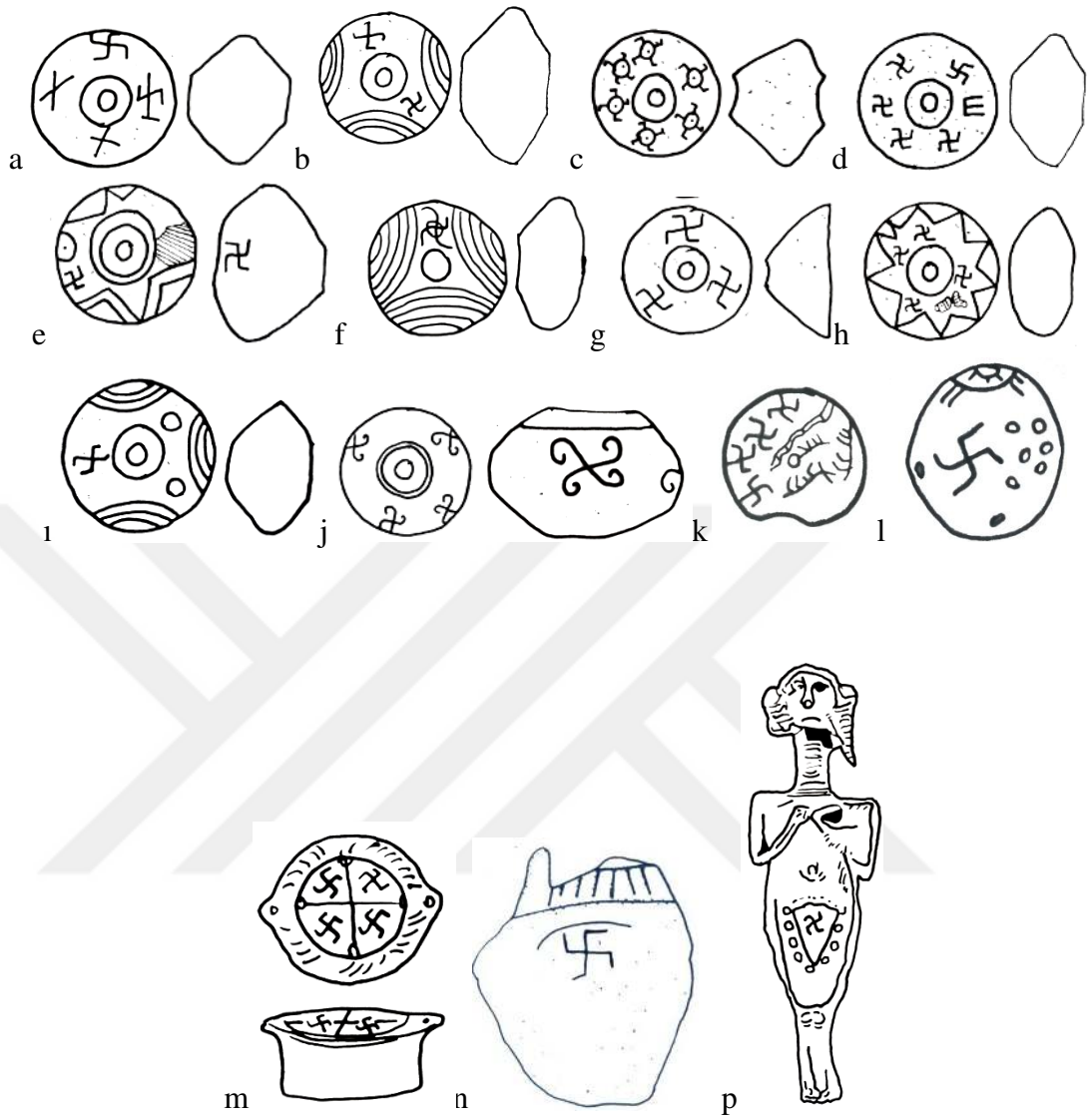

a

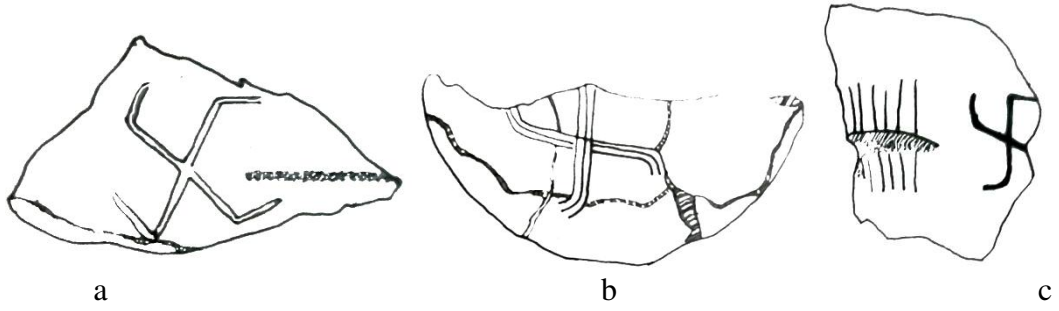
26

b

Pulur/Sakyol Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası (a), kap altlığı (b).

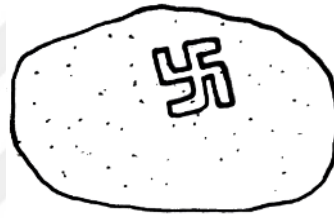

Troya Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşaklar(a-j),kil top(k,l),kutu(m),çömlek parçası(n), idol (p).

28

Tarsus-Gözlükule Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.

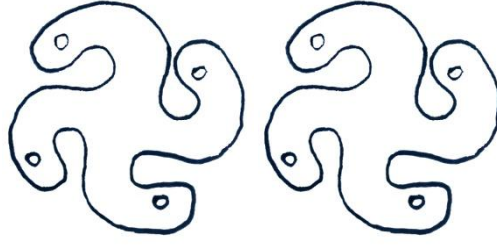
29

Alişar Gamalı Haç (Swastika) motifli taş obje.

30

Balıbağı Gamalı Haç (Swastika) motifli idol.

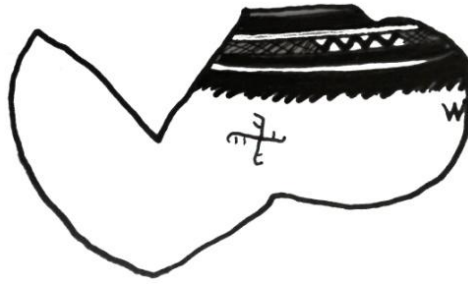
31

Resuloğlu Gamalı Haç (Swastika) motifli kolye uçları.

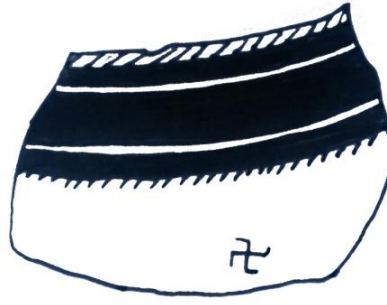
32

Norşuntepe Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

33

Şemsiyetepe Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

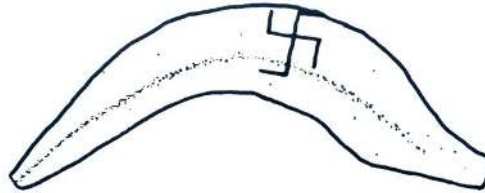
34

Yeniköy/Gavur Höyük Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

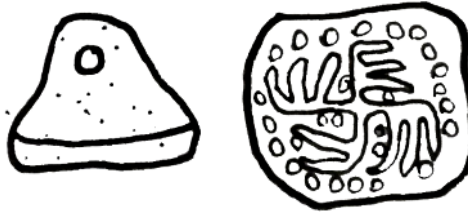
35

Çizim 38: Alacahöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür (a), ağırşak (b).

36

Acemhöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli orak.

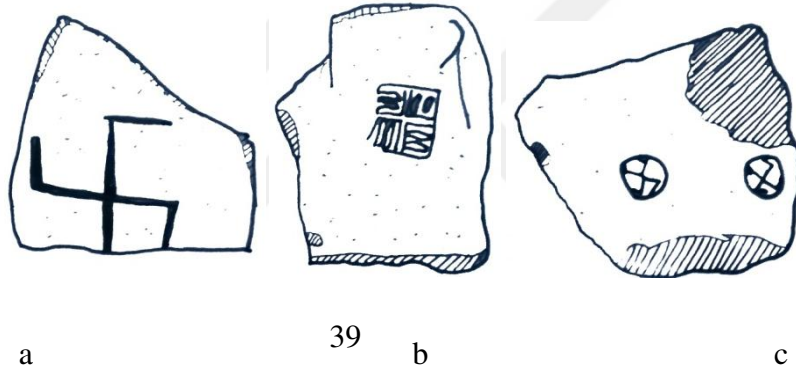
37

Kaman-Kalehöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

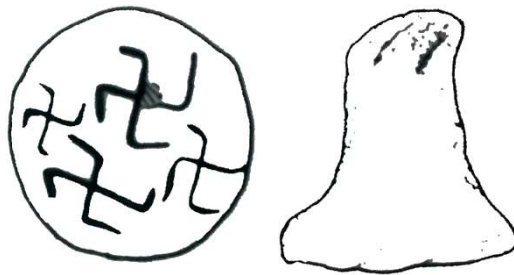
38

Kültepe Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür baskısı.

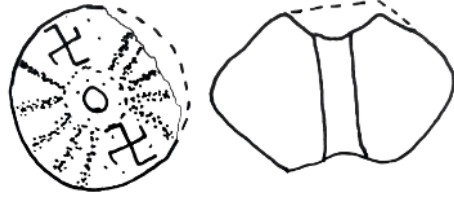
39

Boğazköy-Hattuşa Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.

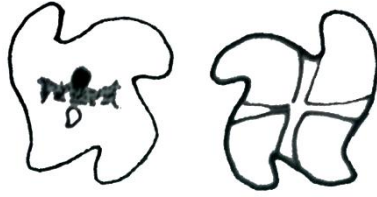
40

Oymaağaç Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

41

Seyitömer Gamalı Haç (Swastika) motifli ağırşak.

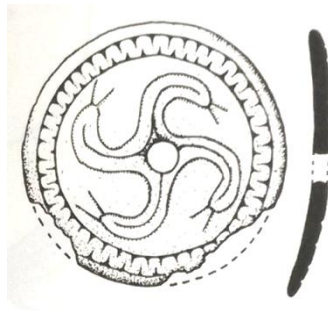
42

Yumuktepe Gamalı Haç (Swastika) motifli damga mühür.

43

Alacahöyük Gamalı Haç (Swastika) motifli bıçak sapı parçası

44

Beycesultan Gamalı Haç (Swastika) motifli kutu parçası.

45

Tell Samarra Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.

46

Tepe Gawra Gamalı Haç (Swastika) motifli boncuk.

47

Chogha Mami Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

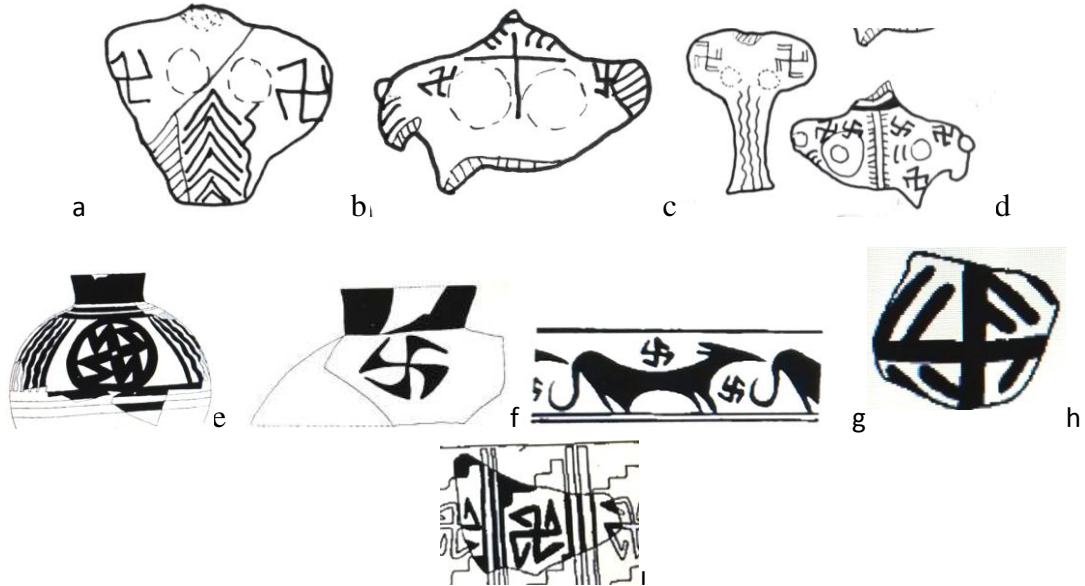
48

Tell Sawwan Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek.

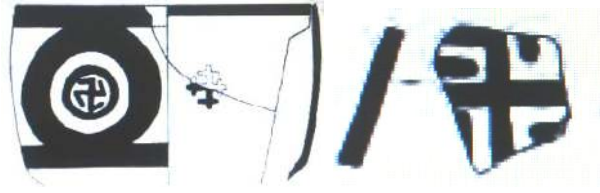
49

Umm Dabaghiyah Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlek.

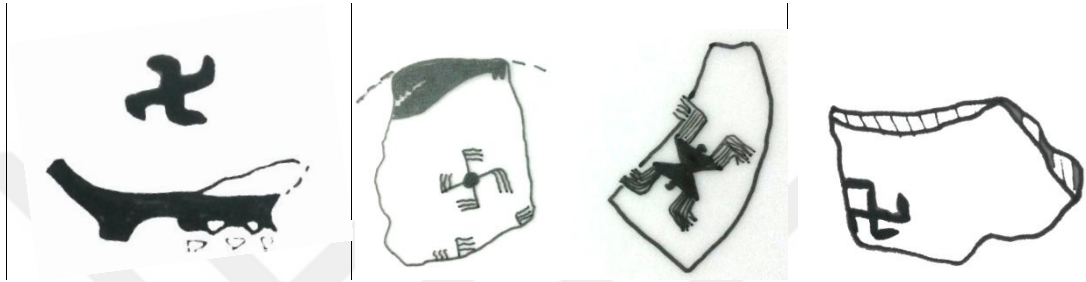
50

Tall-i Bakun Gamalı Haç (Swastika) motifli idol parçaları (a-d), çömlek parçaları (e,f) kap parçaları(g-i).

51

Tol-e Nurabad Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.

52

Chogha Mish Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçaları.

53

Shari Shokta Gamalı Haç (Swastika) motifli çömlekler.

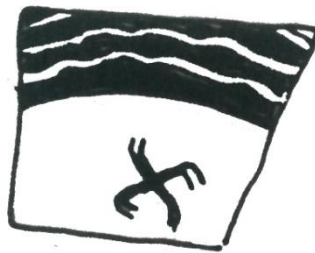
54

Sagzabad Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

55

Haftavan Tepe Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

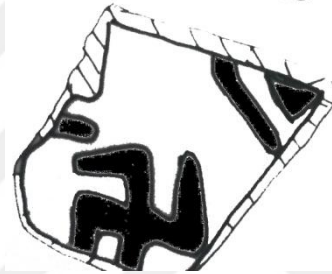
56

Susa Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

57

Tall-i Regi Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

58

Tall-i Skau Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

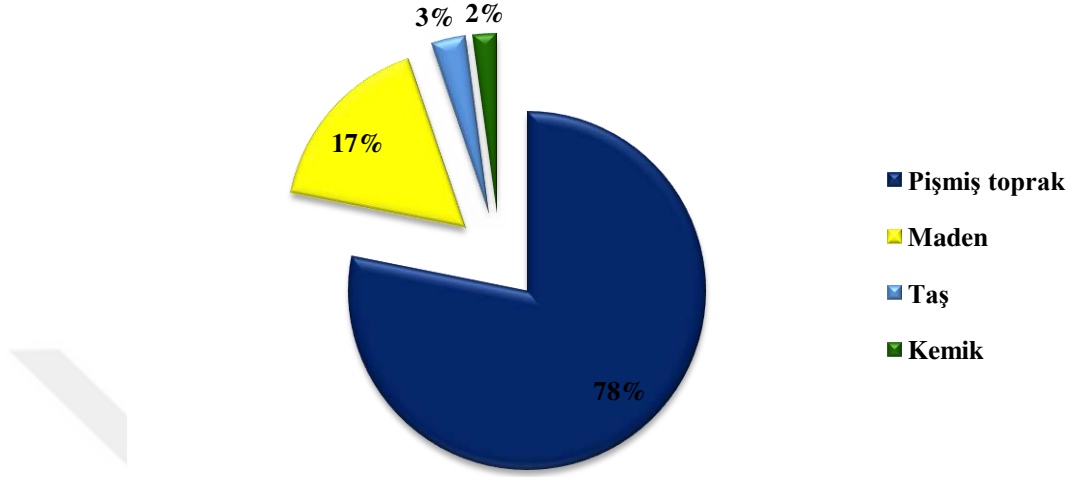
59

Tall-i Siah Gamalı Haç (Swastika) motifli kap parçası.

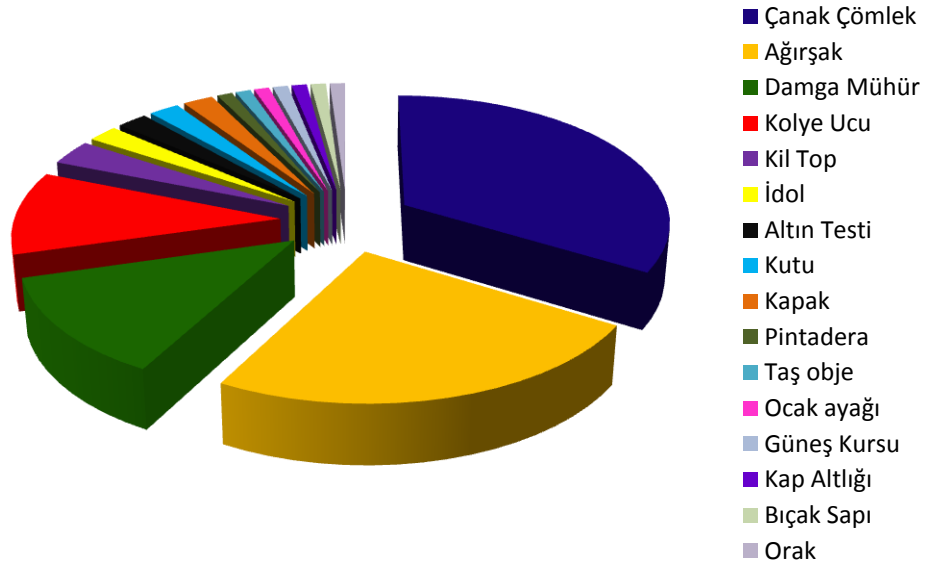
Tablo 1: Gamalı Haç (Swastika) Motifini Yansıtan Yerleşmelerin Dönemlere Göre Dağılımı.

<i>DÖNEMLER</i>	NEOLİTİK	KALKOLİTİK	İTÇ I	İTÇ II	İTÇ III	ORTA TUNÇ	ATKÇ	HİTİT	GEÇ TUNÇ
<i>Yerleşmeler</i>									
Acemhöyük							X		
Ahlathıbel				X					
Alacahöyük				X		X	X		
Alışar					X				
Aphrodisias				X					
Arslantepe			X						
Bademağacı	X			X					
Balıbağı Mezarlık Alanı					X				
Beycesultan				X					X
Boğazköy-Hattuşa								X	
Can Hasan I		X							
Çatalhöyük	X								
Çiledir				X					
Demircihöyük			X						
Gavurtepe			X						
Hacılar		X							
Hacılar Büyük Höyük				X					
Harmanören/Göndürle Mezarlık Alanı				X					
Kaman-Kalehöyük							X		
Karaoğlan				X					
Karataş-Semayük				X					
Kusura				X					
Küllüoba				X					
Kültepe							X		
Mahmatlar				X					
Resuloğlu Mezarlık Alanı					X				
Pulur-Sakyol			X	X					
Norşuntepe					X				
Seyitömer						X			
Şemsiyetepe					X				
Tabara el Akrad			X						
Tarsus-Gözlükule			X		X				
Troya			X	X	X				
Oymaağaç								X	
Yeniköy-Gavur Höyük					X				
Yumuktepe						X			
Yortan Mezarlık Alanı				X					

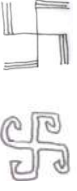
Tablo 2: Gamalı Haç (Swastika) Motifli Bulutulara Ait Malzeme Tablosu.

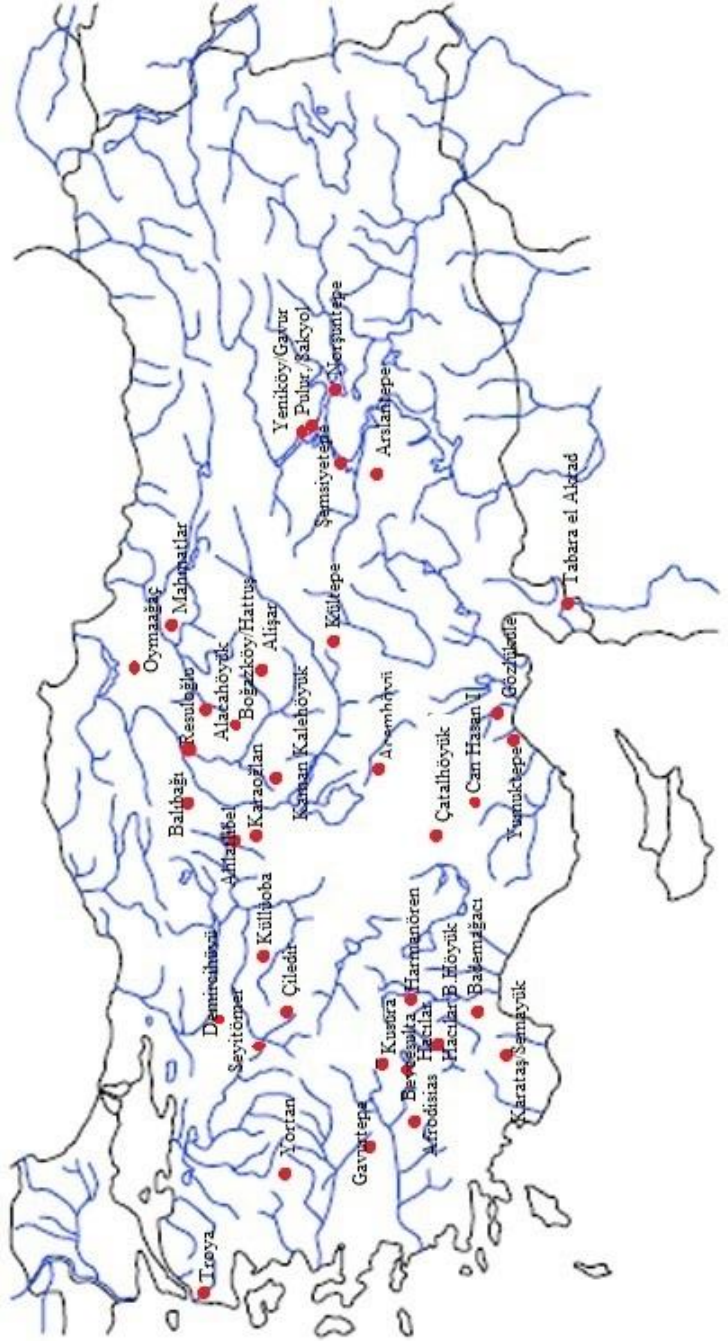
Tablo 3: Gamalı Haç (Swastika) Motifli Buluntu Tablosu.

Tablo 4: Gamalı Haç (Swastika) Motifinin Dönemlere Göre Biçim Tablosu.

Neolitik	Kalkolitik	İTÇ I	İTÇ II	İTÇ III	OTÇ	ATKÇ	Hitit	GTÇ

Harita 1: Anadolu'da Bulunan Gamalı Haç (Swastika) Motifinin Görüldüğü Yerleşmeler

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖĞRENCİ ÖZGEÇMİŞ FORMU

Adı-Soyadı	Derya T AÇYILDIZ			Fotoğraf
Lisans Öğrenimi	Anadolu Üniversitesi	Doğum Yeri	Sivas	
Yüksek Lisans Öğrenimi	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Doğum Tarihi	15.11.1989	

15.11.1989 tarihinde, Sivas'ta doğdu. İlk ve ortaokul öğrenimini Ankara'da Gülen Muharrem Pakoğlu İlköğretim Okulu'nda tamamlamıştır. 2006 yılında Ankara Cumhuriyet Lisesi'ni tamamladıktan sonra, 2008 yılında lisans eğitimine Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde başlamıştır. 2012 yılında mezuniyetinden bir yıl sonra, 2013'te Bilecik Şeyh Edebali -Anadolu Üniversitesi'nin ortak programı olan Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda yüksek lisansa başlamıştır. Mesleki alanda; 2008 yılında Eskişehir'de Kanlıtaş Höyük Yüzey Araştırması ve aynı yıl Han Kazısı, 2010 yılında Bursa'da Aktopraklık Kazısı, 2012 yılında Kanlıtaş Höyük Kazısı projelerinde yer almıştır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

ADRES TELEFON : Bahçelievler Mah. 19.Sok. No:9/10 Emek -ANKARA

GSM: 05054964198

E-Posta : tacyildizderya@gmail.com